

Հ Ի Մ Ն Ա Վ Ո Ր ՈՒ Մ Ն Ե Ր
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2011 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳԵՐԱԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ

NN ը/կ	Հիմնավորումներ
1	2
ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն	
1.	<p align="center">Համայնքային բյուջեների եկամտային մասի ավելացում և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կատարվող ծախսերի մոնիթորինգի իրականացում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Սահմանել պարտադիր լիազորությունների իրականացման կարգերը, նորմատիվներն ու չափորոշիչները (քաղաքաշինության բնագավառ) ՀՀ Սահմանադրության 107-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Համայնքի ղեկավարի լիազորությունները և դրանց իրականացման կարգը սահմանվում են օրենքով: «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Տեղական ինքնակառավարման մարմինների պարտադիր լիազորությունները և դրանց իրականացման կարգը սահմանվում են օրենքով: Քայլի իրականացմամբ բավարարվում են ՀՀ Սահմանադրության և «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները: • Սահմանել համայնքներին պետության կողմից պատվիրակված լիազորությունների իրականացման կարգերն ու ֆինանսավորման մեխանիզմները (սոցիալական ծառայության բնագավառ) ՀՀ Սահմանադրության 107-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Համայնքի ղեկավարի լիազորությունները և դրանց իրականացման կարգը սահմանվում են օրենքով: «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Պետության պատվիրակված լիազորություններն իրականացվում են օրենքով կամ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով: Քայլի իրականացմամբ բավարարվում են ՀՀ Սահմանադրության և «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները: • Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից տեղական հարկերի մասով հարկային վարչարարության բարձրացում (2010 թ. ապրիլի 27-ի «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-51 ՀՀ օրենքի կիրարկում) Տեղական հարկերի համակարգի ներդրումը նախատեսված է ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված՝ Հայաստանի Հանրապետությունում տեղական հարկերի հայեցակարգում: Ըստ հայեցակարգի 2-րդ մասի 1-ին կետի «դե ենթակետի» տեղական հարկերի նկատմամբ հարկային վարչարարությունն ամբողջությամբ իրականացնում են տեղական ինքնակառավարման մարմինները: Հարկային վարչարարությունը ներառում է հարկային բազաների վարումը (հաշվառում, փոփոխություններ և այլն), հարկերի գումարների

	<p>հաշվարկումը, գանձումը, գրանցումը և վերահսկումը:</p> <p>«Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի կիրարկման և տեղական հարկերի մասով հարկային վարչարարության բարձրացման արդյունքում կընդլայնվեն համայնքների ֆինանսական կարողությունները, ինչը կբերի համայնքների կողմից մատուցվող ծառայությունների ծավալի և որակի բարձրացմանը:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Իրականացնել տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից իրականացվող ծախսերի օբյեկտիվ կարիքների ուսումնասիրության և այլ չափանիշների վրա հիմնված, տեղական բյուջեների եկամտային մասի շարունակական աճն ապահովող միջոցառումներ (համայնքների բյուջեների ծախսերի եռամսյա և եկամուտների ամենամսյա մոնիթորինգ, վարչարարության բարձրացում, Տեղական տուրքերի և վճարների հայեցակարգի մշակում) <p>Տեղական բյուջեների եկամտային մասի շարունակական աճն ապահովող միջոցառումների իրականացումը պայմանավորված է համայնքների կողմից բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի և քանակի բարձրացման անհրաժեշտությամբ: Ի թիվս այլ միջոցառումների` 2011 թվականի ընթացքում նախատեսվում է մշակել և ՀՀ կառավարության քննարկմանը ներկայացնել «Տեղական տուրքերի և վճարների հայեցակարգը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության արձանագրային որոշման նախագիծը»:</p>
<p>2.</p>	<p style="text-align: center;">Հայաստանում տեղական ինքնակառավարման օրենսդրական բազայի և տեղական մակարդակում հանրային կառավարման արդյունավետության բարելավում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավում: Համատիրությունների ու բազմաբնակարան շենքերի կառավարման ոլորտում իրավասությունների հստակեցման, մատուցվող ծառայությունների արդյունավետության բարձրացման նպատակով ՀՀ բազմաբնակարան բնակարանային ֆոնդի կառավարման և շահագործման ոլորտի բարեփոխումների 5-ամյա ծրագրի ընդունում, դրանից բխող միջոցառումների իրականացում <p>Կարևորելով բազմաբնակարան շենքերի ենթակառուցվածքի պահպանման ու արդիականացման դերը, ՀՀ վարչապետի 17.08.2010 թ. N 649-Ն որոշմամբ ստեղծվել է միջգերատեսչական աշխատանքային խումբ, որը վեցամսյա ժամկետում պետք է մշակի բազմաբնակարան բնակարանային ֆոնդի կառավարման և շահագործման ոլորտի բարեփոխումների 5-ամյա ծրագիր` մշակման աշխատանքներին ներգրավելով միջազգային փորձագետ: Նոր մոդելի ներդրումն ու կիրառումն ապահովելու համար անհրաժեշտ է, որ այն ուղեկցվի երկարաժամկետ հատվածում բազմաբնակարան բնակարանային ֆոնդի կառավարման և շահագործման շարունակականությունն ու կայունությունն ապահովող միջոցառումներով: Ի թիվս այլ միջոցառումների` 2011 թվականի ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել ծրագրից բխող միջոցառումները:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <b>Վարչատարածքային բարեփոխումների իրականացմանն ուղղված ուսումնասիրությունների շարունակություն և Համայնքների խոշորացման և միջհամայնքային միավորումների ձևավորման հայեցակարգի վերջնական լրամշակման արդյունքում` մոդելային ծրագրերի մշակում</b></li> <li>• Համայնքների կառավարման արդյունավետությունը բարձրացնելու, ֆինանսական միջոցներն առավել օպտիմալ և նպատակային օգտագործելու և դրա արդյունքում սեփական և պետության պատվիրակված լիազորությունների արդյունավետ իրականացման նպատակով` ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության նախաձեռնությամբ և մասնակցությամբ մշակվեց համայնքների խոշորացման և միջհամայնքային միավորումների ձևավորման հայեցակարգը, որը ՀՀ կառավարության կողմից հավանության արժանացավ 2008 թվականի դեկտեմբերի 18-ի նիստի ընթացքում: ՀՀ վարչապետի 2009 թվականի մայիսի 26-ի N 427-Ս որոշմամբ ստեղծվեց համայնքների խոշորացման և միջհամայնքային միավորումների ձևավորման հայեցակարգի, ինչպես նաև միջոցառումների ծրագրերի հրապարակային և մասնակցային քննարկումների, միջազգային փորձագիտական գնահատականների հաշվի առնման արդյունքում վերջնական լրամշակման գործընթացը կազմակերպող միջգերատեսչական հանձնաժողով, որն իր հերթին բաժանվել է երեք աշխատանքային խմբի` համայնքների խոշորացման հարցերի,

	<p>միջհամայնքային միավորումների ձևավորման հարցերի, հանրային մասնակցության ու իրազեկման հարցերի: Համայնքների խոշորացման հարցերի աշխատանքային խմբի կողմից միջգերատեսչական հանձնաժողովի քննարկմանն են ներկայացվել մի շարք համայնքների խոշորացման պիլոտային ծրագրեր: Դրանք քննարկվել են նաև համապատասխան համայնքներում, ինչի արդյունքում էլ ավելի ակնհայտ է դարձել վարչատարածքային բարեփոխումների իրականացման անհրաժեշտությունը: Գերմանական Տեխնիկական համագործակցության ընկերության (GTZ) մասնագետների հետ համատեղ մշակվել է ՀՀ Վայոց ձորի մարզի համայնքների խոշորացման ծրագրի նախագիծը: Նմանատիպ նախագիծ մշակելու նպատակով այժմ համատեղ ուսումնասիրություններ են կատարվում ՀՀ Սյունիքի մարզում:</p> <p>2011 թվականին նախատեսվում է հայեցակարգի վերջնական լրամշակված տարբերակը ներկայացնել ՀՀ կառավարության քննարկմանը, ինչպես նաև իրականացնել կոնկրետ միջոցառումներ՝ մեկնարկելով հայեցակարգային դրույթների կիրառման գործընթացը:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տեղական ինքնակառավարման ոլորտում վերապատրաստման ազգային ռազմավարության վերանայում: Տեղական ինքնակառավարման ոլորտում վերապատրաստման կարողությունների զարգացում: Համայնքային ծառայողների կադրերի ռեզերվի կայացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում <p>Գործող օրենքով համայնքային ծառայության կադրերի ռեզերվ ընդգրկվելու համար ներկայացված հիմքերը չեն ապահովում կադրերի ռեզերվի լիարժեք կայացումը, ինչից ելնելով «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսվում է կադրերի ռեզերվում ընդգրկվելու նոր հիմք՝ ՀՀ կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմնում թեստավորում և հարցազրույց անցնելը: Թեստավորումը պետք է անցկացվի մրցույթների թեստավորման փուլի անցկացման համար սահմանված կարգով, իսկ հարցազրույցը կանցկացվի թեստավորման հարցաշարերի շրջանակներում: Թեստավորման և հարցազրույցի անցկացման մեխանիզմները մանրամասն կնկարագրվեն ՀՀ փոխվարչապետ, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարի կողմից 2008 թվականի դեկտեմբերի 4-ի «Համայնքային ծառայության կադրերի ռեզերվում գրանցելու և կադրերի ռեզերվից հանելու կարգը հաստատելու մասին» N 02 հրամանում համապատասխան լրացումներ կատարելու միջոցով: Այնուհետև կձեռնարկվեն միջոցներ կադրերի ռեզերվ նոր ընթացակարգով գրանցվելու վերաբերյալ տեղեկատվության հրապարակայնության ապահովմանն ուղղությամբ:</p> <p>Մարզերի համայնքային ծառայողների հերթական վերապատրաստման արդյունավետության բարձրացման նպատակով նախատեսվում են նոր թեմատիկ ծրագրերի մշակման աշխատանքներ, որոնք հնարավորություն կընձեռեն կատարելագործելու համայնքային ծառայողների կոնկրետ մասնագիտական գիտելիքները:</p>
<p>3.</p>	<p>Հաստատված տարածքային զարգացման հայեցակարգից բխող և հակակոռուպցիոն միջոցառումների իրականացում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Մարզերի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի գնահատման համար անհրաժեշտ համայնքային նշանակության տեղեկատվության հավաքագրում <p>Կայուն զարգացման ռազմավարության դրույթներին համապատասխան Հայաստանում տնտեսական և սոցիալական զարգացման լուրջ խոչընդոտ հանդիսացող տարածքային անհամաչափությունների վերացման և Երևան քաղաքի բեռնաթափման ու բնականոն զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման նպատակով մշակված Տարածքային զարգացման հայեցակարգից բխող գործառույթների իրականացման նպատակով մարզերի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի գնահատման համար անհրաժեշտ համայնքային նշանակության տեղեկատվության հավաքագրում:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Մարզային զարգացման ծրագրերի մոնիթորինգի ներդրում և իրականացում <p>Մարզային զարգացման ծրագրերով նախատեսված աշխատանքների իրականացումը գնահատելու նպատակով նախատեսվում է բարձրացնել</p>

	<p>մարզային զարգացման ծրագրերի մոնիթորինգի իրականացման համակարգի արդյունավետությունը:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տարածքային կառավարման մարմինների կողմից իրականացվող վարչական հսկողության արդյունավետության բարձրացման նպատակով վարչական հսկողության իրականացման մեթոդական ուղեցույցի մշակում <p>Որպես իրավական հսկողության բարձրագույն մարմին համայնքում իրավական հսկողության իրականացման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և համայնքին պատկանող հաստատությունների գործողությունների և անգործության իրավաչափության ստուգման նպատակով այցելությունների իրականացում, արդյունքների վերլուծություն և վերահսկողություն: Պարբերաբար խորհրդատվական ծառայությունների մատուցում, ինչպես նաև ուսուցման դասընթացների կազմակերպում:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «ՀՀ հակակոռուպցիոն ռազմավարության իրականացմանն ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության մասով միջոցառումների ծրագրի կատարման ապահովում <p>ՀՀ հակակոռուպցիոն ռազմավարության իրականացման` ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության մասով միջոցառումների ծրագրի կատարման ապահովումը պայմանավորված է հիշյալ ծրագրով 2011 թ.-ին նախատեսված միջոցառումների իրականացման անհրաժեշտությամբ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Երեխաների իրավունքների պաշտպանության բնագավառում տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից իրականացվող լիազորությունների լիարժեքության ապահովում <p>Երեխաների իրավունքների պաշտպանության բնագավառում տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից իրականացվող լիազորությունների լիարժեքության ապահովման նպատակով նախատեսվում է իրականացնել որոշակի գործառնություններ, մասնավորապես, համայնքի ղեկավարի աշխատակազմում որևէ համայնքային ծառայողի պաշտոնի անձնագրում սահմանել դրույթներ` բնագավառում պատասխանատվության վերաբերյալ:</p>
<p>4.</p>	<p>Հայաստանի Հանրապետությունից սկիզբ առնող անկանոն միգրացիայի երևույթի ուսումնասիրություն և դրա կանխարգելման նպատակով առաջարկություններ ներկայացնելը</p> <p>Անկանոն միգրացիայի երևույթն այսօր վերաճել է մարտահրավերի և այդ երևույթի դեմ արդյունավետ պայքարը ենթադրում է համապարփակ (կոմպլեքս) մոտեցում, այսինքն, երևույթի առաջացման և զարգացման յուրաքանչյուր փուլին համապատասխան` առանձնահատուկ քայլերի իրականացում:</p> <p>Այդ նպատակով անհրաժեշտ է կատարել միջազգային տարբեր կառույցների պատվերով միգրացիոն հարցերի առնչությամբ Ազգային վիճակագրական ծառայության և այլ կազմակերպությունների կողմից իրականացված հետազոտությունների ուսումնասիրություն, վեր հանել անկանոն միգրացիան ծնող պատճառներն ու բացերը և ելնելով ուսումնասիրության արդյունքներից` անկանոն միգրացիայի կանխարգելման նպատակով ներկայացնել համապատասխան առաջարկություններ:</p>
<p>ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարություն</p>	
<p>5.</p>	<p>Էլեկտրաէներգիա արտադրող հզորությունների ստեղծում և վերազինում</p> <p>- Որոտանի ՀԷԿ-երի համակարգի վերազինման աշխատանքների իրականացման նպատակով գործընթացի կազմակերպում և վերահսկում</p> <p>Որոտանի ՀԷԿ-երի համակարգի տեխնիկական վերազինման աշխատանքների իրականացման համար ֆինանսավորման խնդրի լուծման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և գերմանական KfW բանկի հետ 20.10.2010 թ. ստորագրվել է համաձայնագիր, ըստ որի բանկն ստանձնել է պարտավորություն ՀՀ կառավարությանը հատկացնել գումարային 51000000 եվրո արժողությամբ զարգացման վարկ: Որոտանի ՀԷԿ-երի համակարգի վերազինման աշխատանքների կատարման նպատակով անհրաժեշտ է մշտապես կազմակերպել և վերահսկել ծրագրի իրականացման գործընթացը:</p>

	<p>- Մեղրի ՀԷԿ-ի շինարարության ընթացք 2010 թվականի հոկտեմբեր ամսին ՀՀ կառավարությունը պայմանագիր է ստորագրել իրանական ներդրող ընկերության հետ՝ Մեղրի ՀԷԿ-ի կառուցման ծրագիրը «կառուցում-տնօրինում-շահագործում-փոխանցում» հիմունքներով իրականացնելու վերաբերյալ: Մեղրի ՀԷԿ-ի շինարարության ընթացքը պետք է լինի ՀՀ կառավարության մշտական ուշադրության կենտրոնում: Բացի դրանից՝ անհրաժեշտ է համակարգել ՀՀ շահագրգիռ նախարարությունների և գերատեսչությունների աշխատանքը ծրագրի իրականացման և աշխատանքների վերահսկման հարցում:</p>
<p>6.</p>	<p align="center">Տարածաշրջանային ինտեգրացում և էլեկտրաէներգետիկական համակարգի տեխնիկական վերազինում</p> <p>- Իրան-Հայաստան և Վրաստան-Հայաստան 400 կՎ լարման էլեկտրահաղորդման օդային գծերի կառուցման համար անհրաժեշտ համաձայնագրերի ու պայմանագրերի կնքում Նոր էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցման նպատակն է Վրաստանի և Իրանի էներգահամակարգերի հետ կայուն աշխատանքների ապահովումը, ինչպես նաև բոլոր երեք երկրների էներգահամակարգերի համատեղ աշխատանքը զուգահեռ ռեժիմում, ինչը նկատելիորեն կբարելավի ծառայության որակը և զգալիորեն կխթանի էներգետիկայի բնագավառում տարածաշրջանային համագործակցության զարգացումը, ինչպես նաև կստեղծվի նախապայման ՌԴ-ի էլեկտրաէներգետիկական համակարգի հետ զուգահեռ աշխատանք կազմակերպելու համար: - Հրազդան-Շինուհայր 220 կՎ լարման գործող օդային գծի վերակառուցման համար Համաշխարհային բանկի հետ վարկային համաձայնագրի կնքում, գործընթացի կազմակերպում և աշխատանքների ընթացքի վերահսկում Գործող 220 կՎ լարման օդային գծի վերակառուցումը կնպաստի Հայաստանի հարավային և կենտրոնական մասերի միջև էլեկտրահաղորդման հուսալիության բարձրացմանը, կորուստների նվազեցմանը, սպառողների անխափան էներգամատակարարման ապահովմանը:</p>
<p>7.</p>	<p align="center">Ատոմային էներգետիկայի զարգացում</p> <p>- Հայկական ԱԷԿ-ում նոր միջուկային էներգաբլոկի կառուցման հարցում ներդրողների հետ բանակցությունների վարում Համաձայն էներգետիկայի զարգացման ռազմավարության՝ բազմաօլիգոպոլի էներգետիկայի արտադրության գերակայությունը Հայաստանում տրվում է նոր միջուկային էներգաբլոկին: 2009 թ. մայիսին ստորագրվել է պայմանագիր «Ռուրլի Պարտնսե ընկերության հետ, որը մշակել է Հայաստանում նոր միջուկային էներգաբլոկի կառուցման բանկի համար ընդունելի տեխնիկատնտեսական հիմնավորում փաստաթուղթը և Ռազմավարական ներդրողների ընտրության մրցութային փաթեթը: Կհայտարարվի Ռազմավարական ներդրողների ընտրության մրցութ և կսկսվեն պաշտոնական բանակցություններ տարբեր Ռազմավարական ներդրողների հետ:</p>
<p>8.</p>	<p align="center">Իրան-Հայաստան նավթամթերքատար խողովակաշարի և նավթամթերքի տերմինալի կառուցում</p> <p>- Իրան-Հայաստան նավթամթերքատար խողովակաշարի և նավթամթերքի տերմինալի կառուցման առաջին փուլի ընթացք Նավթամթերքատարը կապահովի հանրապետության նավթամթերքների կարիքները մրցակցություն առաջացնելով այլ ուղիներով ներկրվող նավթամթերքների հետ և կբարձրացնի նավթամթերքների մատակարարման անվտանգությունը:</p>
<p>ՀՀ բնապահպանության նախարարություն</p>	
<p>9.</p>	<p align="center">Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ կապված՝ ջրածածկման ենթակա տարածքներում վնասակար ազդեցության կանխարգելման</p>

	<p>միջոցառումների իրականացում</p> <p>Ըստ կանխատեսումների՝ 2011 թվականին Սևանա լճի ջրի մակարդակի բարձրացման դեպքում ջրի տակ կմնա 600 հա անտառածածկ տարածք, որի մաքրման աշխատանքների կատարման նպատակով ՀՀ պետական բյուջեից ֆինանսավորումը նախատեսվել է 125400,0 հազ. դրամ գումարի չափով:</p> <p>Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ կապված՝ ջրածածկման ենթակա տարածքներում վնասակար ազդեցության կանխարգելման միջոցառումների իրականացումը 2011 թ. համար հանդիսանում է գերակա խնդիր, որի լուծմանն ուղղված քայլերը պետք է լինեն լճի ջրի մակարդակի բարձրացման դինամիկայի ուսումնասիրումը, ջրածածկվող տարածքների կանխատեսումը և ջրի տակ մնացող անտառածածկ տարածքների ծառափայլին բույսերի հեռացումը: Նշված միջոցառումը բխում է «Սևանա լճի մասին» և «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանության, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան և համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքներից և նախատեսվել է նաև Սևանա լճի էկոհամակարգերի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների 2011 թվականի տարեկան ծրագրում:</p>
<p>10.</p>	<p>Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզի Աշոցքի տարածաշրջանում պահպանվող տարածքների ստեղծում</p> <p>Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարության և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության միջև 2005 թվականի ապրիլի 7-ին կնքված «Բնապահպանական ծրագիր Հարավային Կովկաս-Հայաստան համաձայնագրի համաձայն Բնության համաշխարհային հիմնադրամի (ԲՀՀ) գերմանական և հայաստանյան գրասենյակները ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ համատեղ իրականացնում են «Հայաստանի Ջավախքի (Աշոցքի) շրջանում պահպանվող տարածքների ստեղծում» ծրագիրը, որը ֆինանսավորվում է Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի /KfW/ միջոցով:</p> <p>Ծրագիրը մեկնարկել է 2007 թ. նոյեմբերին և նախատեսվում է ավարտել 2011 թ. դեկտեմբերի 31-ին:</p> <p>2011 թվականին ծրագրի կատարմանն ուղղված քայլերն են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ապահովել «Արփի լիճ» ազգային պարկի կառավարման պլանով և գործարար ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացումը. 2) իրականացնել աջակցության գոտու տնտեսական զարգացման ծրագրով նախատեսված միջոցառումները, այդ թվում՝ <ul style="list-style-type: none"> • «Արփի լիճ» ազգային պարկի պահպանման գոտու համայնքների ջրամատակարարման ցանցի վերանորոգման աշխատանքները, • «Արփի լիճ» ազգային պարկի պահպանման գոտու համայնքների անասնապահության և մեղվապահության բարելավման աշխատանքները. 3) ավարտել «Արփի լիճ» ազգային պարկի վարչական շենքի, այցելուների կենտրոնի և հյուրատան շինարարական աշխատանքները. 4) ավարտել «Արփի լիճ» ազգային պարկի գլխավոր մասնաշենքի՝ գրասենյակի և այցելուների կենտրոնի և հյուրատան կահավորումը և տեխնիկական զինումը: <p>Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է գլխավոր մասնաշենքի՝ գրասենյակի, այցելուների կենտրոնի և հյուրատան ապահովումն անհրաժեշտ գրասենյակային, ննջարանային և խոհանոցային կահույքով: Բացի դրանից՝ նախատեսվում է նրանց տեխնիկական զինումը համակարգչային, հեռուստատեսային և աուդիո տեխնիկայով, խոհանոցային և կենցաղային տեխնիկայով, ինչպես նաև այլ տնտեսական և գրենական ապրանքներով ապահովումը:</p>
<p>11.</p>	<p>Սևանա լճում էնդեմիկ ձկնատեսակների պոպուլյացիայի համալրում</p>

	<p>Սևանա լճի էնդեմիկ ձկնատեսակների վերարտադրությունը բնական պայմաններում վտանգված է դրանց ձվադրավայրերը կորցնելու, ջրի օգտագործման սխալ քաղաքականության, ջրի որակի վատթարացման կամ ուղղակի ֆիզիկական ոչնչացման պատճառով:</p> <p>Հատկապես տագնապալի է Սևանա լճի էնդեմիկ իշխանի վիճակը, որը լիովին զրկվել է բնական ձվադրավայրերից և կես դարից ի վեր ամբողջությամբ կախում ունի արհեստական վերարտադրությունից: Իշխանի 4 ենթատեսակներից երկուսը` ձմեռային իշխանը և բոջակը, արդեն իսկ անհետացել են, ամառային իշխանը բնական պայմաններում հանդիպում է եզակի առանձնյակների ձևով, փոքր ինչ ավելի մեծ է գեղարքունի տեսակի քանակը:</p> <p>Սևանա լճի ձկան պաշարների համալրումն արհեստական բուծման միջոցով խիստ անհրաժեշտ է գեղարքունու և ամառային իշխանի բնական պայմաններում գոյատևելը երաշխավորելու համար:</p> <p>«Սևանա լճում էնդեմիկ ձկնատեսակների պոպուլյացիայի համալրումն գերակա խնդրի իրականացումը բխում է «Սևանա լճի մասին և «Սևանա լճի էկոհամակարգերի վերականգնման, պահպանության, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան և համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին ՀՀ օրենքներից, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 2010 թ. հունիսի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետության Նախագահին առնթրեր Սևանա լճի հիմնահարցերի հանձնաժողովի 2009 թվականի աշխատանքային ծրագրին համապատասխան մշակված և Հայաստանի Հանրապետության Նախագահին առնթրեր Սևանա լճի հիմնահարցերի հանձնաժողովի գրություններով ներկայացված միջոցառումների ժամանակացույցը հաստատելու մասին N 876-Ն որոշման հավելվածի 3-րդ կետից, որի համաձայն ՀՀ պետական բյուջեից Սևանա լճի էնդեմիկ ձկնատեսակների պաշարների համալրման ծրագրի իրականացման ֆինանսավորումը նախատեսվել է տարեկան 60 մլն դրամ գումարի չափով: Ծրագրով նախատեսվում է գեղարքունու, ամառային իշխանի կենսունակ մանրաձկների աճեցում և բացթողում Սևանա լիճ:</p> <p>«Սևանի արդյունագործական և էնդեմիկ ձկնատեսակների վերականգնման ծրագիրը և 2011 թ. գնման ենթակա իշխանի մանրաձկների անվանացանկը և ժամանակացույցը հաստատելու մասին որոշման նախագիծը գտնվում է ՀՀ կառավարության քննարկման փուլում:</p>
ՀՀ ֆինանսների նախարարություն	
<p>12.</p>	<p style="text-align: center;">Պետական ծախսերի կառավարման արդյունավետության բարձրացման նպատակով ծրագրային բյուջետավորման ներդրման ուղղությամբ իրականացվող բարեփոխումների շարունակում</p> <p>Բյուջետային գործընթացն առավել արդյունավետ դարձնելու նպատակով վերջինիս որակապես նոր ուղղվածություն տալու համար ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից վերջին տարիներին նախաձեռնվել է ծրագրային բյուջետավորման տարրերի արմատավորման գծով միջոցառումների իրականացում: Տարիներ շարունակ հանրապետությունում ձևավորված պետական ծախսերի կառավարման համակարգի գնահատման հիմքում դրված էին ծրագրի իրականացման համար պահանջվող, հատկացված և օգտագործված ռեսուրսների ցուցանիշները: Նման ցուցանիշները և դրանց համադրումն ի վիճակի չեն եղել ինչպես վերլուծողներին, այնպես էլ որոշումներ ընդունողներին տալու լիարժեք տեղեկատվություն ծրագրի նպատակների, դրանց հասնելու համար առաջարկվող ուղիների, սպասվելիք արդյունքների և ընդհանրապես ծրագրի արդյունավետության մասին: Ուստի և, պետական ծախսերի կառավարման արդյունավետության բարձրացման և դրա հիման վրա ռազմավարական որոշումների որակը բարելավելու տեսանկյունից անչափ կարևորվում է պետական գործառնությունների իրականացման համար տրամադրվող բյուջետային ռեսուրսների ծախսման ցուցանիշների դիտարկումից անցում կատարելը ծրագրի շրջանակներում իրականացվող գործունեության և ստացվող արդյունքների դիտարկմանը:</p> <p>2005 թվականից ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը նախապատրաստական աշխատանքներ է իրականացնում բյուջետավորման` մուտքերի (ծառայությունների մատուցման համար օգտագործվող ռեսուրսների) վրա հիմնված եղանակից արդյունքների վրա հիմնված եղանակին</p>

աստիճանական անցման նպատակով անհրաժեշտ պայմանների ստեղծման համար: Արդյունքում, նշված անցումային գործընթացում ընդգրկված պետական կառավարման մարմինների թիվը 2007 թվականի վերջին կազմել է 14, իսկ ՀՀ 2010 թվականի բյուջետային գործընթացում այդ աշխատանքներում արդեն փորձնական կարգով ընդգրկվել են բոլոր պետական կառավարման մարմինները՝ ներառյալ ուժային կառույցները: ՀՀ 2009 թվականի պետական բյուջեով նախատեսված ծախսերի ընդհանուր ծավալում ծրագրային բյուջետավորման ներդրման գործընթացում ընդգրկված մարմինների գծով նախատեսված ծախսերի հանրագումարի տեսակարար կշիռը գերազանցել է 50 տոկոսը, իսկ ՀՀ 2010 թվականի պետական բյուջեով այն գերազանցում է 75 տոկոսը: Այդ մարմինների ծախսային ծրագրերի նոր կառուցվածքները հրատարակվել են ինչպես պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրերում, այդպես էլ ներառվել են համապատասխան տարիների բյուջետային փաստաթղթերում: Մասնավորապես, ՀՀ 2010 թվականի պետական բյուջեի նախագծի բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող ՀՀ կառավարության բյուջետային ուղերձի կազմում ներառվել են նաև նշված պետական մարմինների՝ գերատեսչական մակարդակով իրականացվող ծրագրերի կատարողական չափորոշիչները (արդյունքները), որոնք նաև հաստատվել են ՀՀ կառավարության 2009 թվականի դեկտեմբերի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2010 թվականի պետական բյուջեի կատարումն ապահովող միջոցառումների և Հայաստանի Հանրապետության 2010 թվականի պետական բյուջեում վերաբաշխում կատարելու մասին» N 1522-Ն որոշմամբ: Ծրագրային բյուջետավորման ներդրման գործընթացի շրջանակներում կազմակերպվել են և շարունակվում են կազմակերպվել այդ գործընթացում ներգրավված պետական մարմինների համապատասխան մասնագետների վերապատրաստման դասընթացներ, տրամադրվում է խորհրդատվություն, ընդ որում, ինչպես նախարարության ուսուցման կենտրոնում, այդպես էլ մասնագետների աշխատավայրերում: Բոլոր պետական կառավարման մարմինների համապատասխան մասնագետների մասնակցությամբ 2010 թվականի փետրվարին կազմակերպվել են սեմինար-խորհրդակցություններ՝ նվիրված բյուջետային ծախսային ծրագրերի արդյունքային (ոչ ֆինանսական) ցուցանիշների մոնիթորինգի համակարգի ներդրման և դրա մասին հաշվետվությունների կազմման առնչվող հարցերին: 14 պետական կառավարման մարմինների 2009 թվականի տարեկան հաշվետվություններով ներկայացված արդյունքային ցուցանիշների գծով իրականացվել է փորձնական մոնիթորինգ, որով բացահայտված խնդիրներն իրենց կարգավորումը կգտնեն 2012 թվականի բյուջետային գործընթացում:

Բնագավառում առաջիկայում ամբողջ կառավարության մակարդակով իրականացվելիք բարեփոխումներին ծրագրային բնույթ տալու համար ՀՀ ֆինանսների նախարարության ներկայացմամբ ՀՀ կառավարությունն ընդունել է 2008 թվականի նոյեմբերի 27-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական ծախսերի ծրագրավորման գործընթացի բարեփոխումների զարգացման հայեցակարգին հավանություն տալու մասին» N 48/18 արձանագրային որոշումը: Վերջինիս համատեքստում էլ շարունակվում են նախապատրաստական աշխատանքներ տարվել ծրագրային բյուջետավորման փորձնական ներդրման հետագա խորացման համար: Մասնավորապես, 2011 թվականին նախատեսվում է՝

ա) ՀՀ պետական բյուջեով ծախսային ծրագրեր իրականացնող բոլոր գերատեսչությունների գծով նոր ծրագրային կառուցվածքի և այդ ծրագրերի նոր դասիչների համակարգի մշակում և տրամադրում իրենց: Արդյունքում, բոլոր գերատեսչությունների կողմից ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով 2012 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերը կներկայացվեն ծրագրային նոր կառուցվածքի և նոր դասիչների համակարգին համապատասխան,

բ) բյուջետային ծրագրի նկարագրի (անձնագրի) կազմման մեթոդական ցուցումների մշակում և տրամադրում: Մեթոդական ցուցումներին համապատասխան փորձարարական 3 գերատեսչություններ ՀՀ 2012-2014 թվականների ՄԺԾ-ի հայտի հետ մեկտեղ կներկայացնեն յուրաքանչյուրը 1-ական բյուջետային ծրագրի նկարագիր (անձնագիր):

13.	<p style="text-align: center;">Պետական պարտքի կառավարման արդյունավետության բարձրացում</p> <p>Ներկայումս Հայաստանում պետական պարտքի գրանցումը մասնատված է: Բացակայում են գործառնական ընթացակարգերի նկարագրությունն ու կայուն գործելակերպը: Արտաքին, ներքին պետական պարտքը և ենթավարկերը գրանցվում են երեք առանձին համակարգերով:</p> <p>Արտաքին պարտքի գրանցման համակարգը հիմնված է «Access» ծրագրի վրա: Զուգահեռ համակարգ է պահվում «Excel» ծրագրով: Թեև «Access»-ի համակարգն ունի ըստ վարկերի ամբողջ տեղեկատվությունը, հաշվետվություններ ներկայացնելու համար օգտագործվում են «Excel» ծրագրի աղյուսակները: Վերլուծական և զգայունության թեստեր գոյություն չունեն:</p> <p>Ներքին պարտքի գրանցման համար կիրառվում է «Excel» ծրագիրը, որն օգտագործվում է ներքին պարտքի հաշվառման և հաշվետվությունների ստացման համար: Մանրածախ գործառնությունների գրանցումները պահպանվում են առանձին ենթահամակարգում:</p> <p>Ենթավարկերի տրամադրումը գրանցվում է ըստ վարկառուների առանձին աղյուսակներում:</p> <p>«Access» և «Excel» ծրագրերը բավարար են վերլուծական տվյալների պահպանման համար, սակայն դրանք ունեն լուրջ թերություններ` կապված տվյալների անվտանգության և գործառնական ընթացակարգերի հետ: Համակարգերը փաստաթղթավորված չեն և փոխկապակցված չեն ՀՀ ֆինանսների նախարարության գանձապետարանի վճարման համակարգի հետ:</p> <p>Ընդհանուր առմամբ գործառնական ռիսկերը մեծ են, իսկ բիզնես հոսքերը համապատասխանեցված չեն: Գործող համակարգը համատեղելի չէ առաջնային, միջանկյալ և հետին գրասենյակների կառուցվածքային այն մոդելի հետ, որին նախատեսում է անցում կատարել ՀՀ ֆինանսների նախարարությունում:</p> <p>Ծրագրի կարգավորման առարկան պետական պարտքի կառավարումն է` ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված թափանցիկության, գործողությունների հրապարակայնության և հաշվետվողականության սկզբունքներին համապատասխան:</p> <p>Պետական պարտքի գրանցման և հաշվառման համակարգի ներդրումը հնարավորություն կտա ունենալու պարտքի գործառնությունների վերաբերյալ համապարփակ, թարմ և ճշգրիտ բազա, ապահովել տվյալների անվտանգությունը, իրականացնել վերլուծական աշխատանքներ հաշվետվությունների պատրաստման համար:</p>
-----	---

<p>14.</p>	<p align="center">«Շշայցված և փաթեթավորված որոշ ապրանքների շրջանառության ծավալների հաշվառման համակարգի օրենսդրական (իրավական) դաշտի ապահովումն գերակա խնդիր հանդիսանալու վերաբերյալ</p> <p>Գերակա խնդրի նպատակը շշայցված և փաթեթավորված որոշ ապրանքների շրջանառության ծավալների հաշվառման համակարգի օրենսդրական (իրավական) դաշտի ապահովումն է:</p> <p>Ներկայումս հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերով հաշվառման համակարգ կիրառվում է միայն ենթասկզբային խմբի ապրանքների համար, մինչդեռ, ինչպես վկայում է միջազգային առաջավոր փորձը, հաշվառման համակարգեր կիրառվում են նաև լայն սպառման որոշ այլ ապրանքների համար: Խնդիրը կայանում է նրանում, որ ներկայումս չկան օրենսդրորեն ամրագրված այնպիսի վարչարարական լծակներ, որոնց կիրառությունը թույլ կտա վերահսկել այդ ապրանքների շրջանառությունը: Շշայցված և փաթեթավորված որոշ ապրանքների հաշվառման համակարգի ներդրումը լրացուցիչ պետական եկամուտներ հավաքագրելու, երկրի տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու, ինչպես նաև սպառողների շահերն ապրանքների կեղծումից պաշտպանելու լրացուցիչ հնարավորություններ կստեղծի:</p> <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկան շշայցված և փաթեթավորված որոշ ապրանքների շրջանառության ծավալների հաշվառման համակարգի օրենսդրական (իրավական) դաշտն է:</p> <p>Գերակա խնդրի լուծմանն ուղղված իրավական ակտերի ընդունման դեպքում ակնկալվում է ստեղծել շշայցված և փաթեթավորված որոշ ապրանքների շրջանառության ծավալների հաշվառման համակարգի օրենսդրական (իրավական) դաշտ:</p>
<p>15.</p>	<p align="center">«Գործարարությամբ զբաղվելը վարկանիշային դասակարգման սանդղակում Հայաստանի դիրքի բարելավում</p> <p>Տնտեսության զարգացման կարևորագույն նախապայմանը երկրում գործարարության զարգացումն է: Գործարարությանն առնչվող ընթացակարգերն իրենց պարզությամբ և թափանցիկությամբ դեռևս հեռու են բավարար լինելուց: Գործարարության զարգացման և օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման պետական քաղաքականությունն ուղղված է առավելագույնս բարենպաստ միջավայրի ստեղծմանը, տնտեսության առավել ազատականացմանը, ազատ մրցակցության խթանմանը, վարչարարական ընթացակարգերի առավելագույնս պարզեցմանը, սպառողների շահերի արդյունավետ պաշտպանությանը:</p> <p>Առկա խնդիրների լուծման նպատակով առաջարկվում է «Հայաստանի գործարար և ներդրումային միջավայրի գերազանցության կենտրոնն համազգային ծրագրի հայեցակարգի և Գործարար միջավայրի բարելավման միջոցառումների ծրագրի, ինչպես նաև տեսչական բարեփոխումների շարունակական իրականացումը:</p> <p>Աշխատանքներ կտարվեն «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման համար հիմք հանդիսացող բաղադրիչների բարելավմանն ուղղությամբ, մասնավորապես, հարկային և մաքսային գործընթացների պարզեցում և թափանցիկության բարձրացում և այլն:</p> <p>Գործարարությամբ զբաղվելու համար Հայաստանը տարածաշրջանային գերազանցության կենտրոն դարձնելու խնդիրը ՀՀ Նախագահի նախընտրական ծրագրի և ՀՀ կառավարության հռչակած համազգային նախագծերից մեկն է, որի հետևողական իրականացումը ՀՀ հեռանկարային զարգացման երաշխիքներից է: Արդյունքում, ակնկալվում է Հայաստանի Հանրապետությունը դարձնել տարածաշրջանում գործարար և ներդրումային լավագույն միջավայր ունեցող երկիր, մասնավորապես, բարելավել Հայաստանի դիրքը Համաշխարհային բանկի և Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի կողմից հրապարակվող «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման մեջ:</p>
<p align="center">ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն</p>	

<p>16.</p>	<p align="center">Երևան քաղաքի առավել խոցելի մանկապարտեզներում և դպրոցներում սեյսմիկ և հրդեհային ռիսկերի գնահատում</p> <p>Ռիսկի գնահատումը մարդկանց ունեցվածքին, ծառայություններին, կենսամիջոցներին և շրջակա միջավայրին սպառնացող հնարավոր վտանգների վերլուծության և խոցելիության առկա պայմանների գնահատման միջոցով ռիսկի բնույթի և չափերի որոշման մեթոդաբանությունն է: Յուրաքանչյուր ռիսկի գնահատում պահանջում է մեծ ծավալի բազմապարամետրանոց տվյալների բազայի ստեղծում և հաշվարկման մեթոդիկան կախված է հարուցող վտանգի ձևից ու մակարդակից: Բացի դրանից՝ ռիսկի գնահատումն ունի նաև տվյալ տեղանքին բնորոշ առանձնահատկություններ (գրունտների տեսակը, լանդշաֆտը, այլ ռիսկ պարունակող օբյեկտների առկայությունը և այլն): Այդ պատճառով ռիսկի գնահատման խնդիրները լուծելու համար օգտագործում են GIS տեխնոլոգիաներ, ինչը թույլ է տալիս՝</p> <ul style="list-style-type: none"> . տարբեր վտանգներին համապատասխան ստեղծել ռիսկերի տարբեր սցենարների քարտեզներ, . ամեն մի հնարավոր սցենարի դեպքում ստեղծել ցանկացած ստեղծված ռիսկերի դեպքերում պոտենցիալ կորուստների քարտեզներ, . սեյսմիկ վտանգի տարբեր մակարդակի դեպքում ստեղծել վտանգների քարտեզներ: <p>Ուժեղ երկրաշարժով պայմանավորված ռիսկերը կարող են առաջանալ ինչպես երկրաշարժից, այնպես էլ դրանով հարուցված ցանկացած երկրորդային վտանգներից: Տարբեր երկրներում հաշվի են առնվում միայն տվյալ երկրին բնորոշ ռիսկերը և դրանց հետ կապված պայմանները: Հայաստանում, որի ամբողջ տարածքը գտնվում է սեյսմակտիվ գոտում, առկա են բոլոր վտանգները (բացի ցունամիից), և անհրաժեշտ է հաշվի առնել դրանցից բխող բոլոր ռիսկերը:</p> <p>Երևան քաղաքը գտնվում է բարձր սեյսմիկ վտանգի գոտում: Հաշվի առնելով հատուկ և կարևոր օբյեկտների առկայությունը և բնակչության բարձր խտությունը՝ երկրաշարժի սպառնալիքը լուրջ մարտահրավեր է ազգային անվտանգությանը: Երևանում գոյություն ունեցող շենքերի գերակշռող մասի սեյսմակայունությունն ավելի ցածր է, քան առկա սեյսմիկ վտանգի մակարդակը: Առանձնահատուկ ուշադրության են արժանի Երևան քաղաքի առավել խոցելի մանկապարտեզներն ու դպրոցները: Առաջին հերթին անհրաժեշտ է կատարել խոցելիության գնահատման աշխատանքներ՝ որպես սեյսմիկ ռիսկի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների առաջին փուլ: Սեյսմիկ ռիսկի գնահատման արդյունքում կներկայացվեն Երևան քաղաքի դպրոցների և մանկապարտեզների շենքերի սեյսմիկ խոցելիության նվազեցման առաջարկություններ՝ դպրոցների ու մանկապարտեզների շենքերի խոցելիությունը սեյսմիկ վտանգին համապատասխանեցնելու ուղղությամբ:</p> <p>Հրդեհային ռիսկի գնահատումը կիրականացվի վերանայված ռիսկայնության չափանիշների վրա հիմնված՝ հրդեհային ռիսկի գնահատման մեթոդաբանության կիրառմամբ:</p> <p>Սեյսմիկ և հրդեհային ռիսկերի գնահատումը թույլ կտա իրականացնել մարդկային, նյութական և այլ հնարավոր կորուստների կանխատեսում: Նշված ռիսկերի գնահատումը թույլ կտա ձեռնարկել մի շարք միջոցառումներ, որոնք հնարավոր արտակարգ իրավիճակների առաջացման դեպքում կապահովեն երեխաների անվտանգությունը:</p>
<p>17.</p>	<p align="center">Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության բնագավառում վտանգների և ռիսկերի բացահայտման և գնահատման միասնական մոնիթորինգային համակարգի ձևավորում</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի ապրիլի 15-ի N 437-Ն որոշմամբ ընդունվել է Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ռազմավարության ապահովմանն ուղղված՝ ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության գործունեության ծրագիրը: ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության գործունեության հիմնական ռազմավարական խնդիրներից է մոնիթորինգային համակարգի ձևավորումը:</p> <p>Ներկայումս արտակարգ իրավիճակների մոնիթորինգ իրականացվում է մասնագիտացված ծառայությունների կամ հատուկ լիազորված կազմակերպությունների կողմից շրջակա միջավայրի վրա իրականացվող դիտարկումների և ուսումնասիրությունների միջոցով՝ արտակարգ իրավիճակների առաջացման և զարգացման ժամանակին հայտնաբերման և կանխատեսման նպատակով, և հիմնված է անցյալում ու ներկայում դրանց առաջացման արդյունքների հնարավոր պատճառների վերլուծության վրա:</p>

	<p>Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հանրապետությունում բացակայում է վտանգների և ռիսկերի բացահայտման ու գնահատման միասնական համակարգ, իսկ Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարության կազմում գործող մոնիթորինգի կենտրոնի միջոցով հնարավոր չէ լուծել բնակչության, տարածքների ու տնտեսության բազմաբնույթ օբյեկտներին սպառնացող վտանգների ու ռիսկերի բացահայտման և նվազեցման խնդիրները, անհրաժեշտություն է առաջանում ստեղծել Հայաստանի Հանրապետությունում միասնական մոնիթորինգային համակարգ:</p> <p>Միասնական համակարգը թույլ կտա իրականացնել արտակարգ իրավիճակների մասին տեղեկատվության հավաքագրում, ամբողջական մշակում, վերլուծում ինչպես նաև կապահովի արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության համակարգի տարբեր ենթակառուցվածքների ու օղակների միջև տեղեկատվության փոխանակումը:</p> <p>Արտակարգ իրավիճակների մոնիթորինգի և կանխատեսման համակարգի ձևավորումը թույլ կտա համատեղել արտակարգ իրավիճակների տարբեր մակարդակի մոնիթորինգ և կանխատեսում իրականացնող կազմակերպությունների գիտատեխնիկական և տեղեկատվական հնարավորությունները, համակարգել այդ ուղղությամբ տարվող աշխատանքները:</p>
<p>18.</p>	<p>Հայաստանի Հանրապետության համայնքներում, հատկապես սահմանամերձ և բարձր լեռնային բնակավայրերում արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքման նպատակով կամավորական փրկարարական միավորումների հիմնում</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի ապրիլի 15-ի N 437-Ն որոշմամբ ընդունվել է Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ռազմավարության ապահովմանն ուղղված ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության գործունեության ծրագիրը: ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության գործունեության հիմնական ռազմավարական ուղղություններից է հանդիսանում ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության շուրջը հասարակական, կամավորական փրկարարական շարժման ձևավորումը:</p> <p>Միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ այլ երկրներում կամավորական փրկարարական շարժմանը մեծ ուշադրություն է հատկացվում: Մի շարք երկրներում կամավորական շարժման մեջ ներգրավված է բնակչության զգալի մասը: Կամավորական միավորումներ ձևավորված են բոլոր համայնքներում: Այդ ջոկատները մշտապես ուսուցանվում են մասնագետների կողմից, պարբերաբար անցկացվում են ուսումնավարժանքներ:</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը կարևորում է հանրապետությունում կամավորական և հասարակական փրկարարական շարժման հիմնման և հետագա զարգացման խնդիրը:</p> <p>Հայաստանում, ֆիզիկաաշխարհագրական դիրքով, հայկական լեռնաշխարհի յուրօրինակությամբ, տեղանքի բացարձակ բարձրությունների զգալի տարբերություններով պայմանավորված՝ դժվար անցանելի են դառնում, հատկապես ձմռան ժամանակաշրջանում, լեռնային գյուղական համայնքներ տանող ճանապարհները: Սահմանամերձ և բարձր լեռնային համայնքներում արտակարգ իրավիճակներ առաջանալու պարագայում խիստ անհրաժեշտ է դառնում համայնքում կամավորական փրկարարական ուժերի առկայությունը:</p> <p>Հայաստանում գոյություն ունեն սակավաթիվ, իրարից անկախ հասարակական և կամավորական միավորումներ: Ներկա փուլում անհրաժեշտ է իրականացնել այդ միավորումների հաշվառումը, հասկանալ դրանց տեղն ու դերը գործող համակարգում: Հետագայում նախատեսվում է ստեղծել համայնքային փրկարարական ուժեր, իրականացնել դրանց ուսուցանումը և որակավորումը, հնարավորինս ապահովել այդ միավորումներն անհրաժեշտ հատուկ տեխնիկայով, սարքավորումներով և հանդերձանքով: Հետագայում հնարավոր կլինի հիմնել նաև հրշեջ-փրկարարական շարժում:</p> <p>Գլխավոր նպատակն է Հայաստանի Հանրապետության բոլոր մարզերում ունենալ կամավորական փրկարարական և հրշեջ-փրկարարական ջոկատներ՝ օժտված անհրաժեշտ հմտություններով, տեխնիկապես հագեցած և, որ ամենակարևորն է, պատրաստ փոխհամաձայնեցված գործողությունների:</p>

<p>19.</p>	<p>Տեխնիկական անվտանգության բնագավառում մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացում, տնտեսավարող սուբյեկտների հետ շփումների կրճատում և մեկ պատուհանի սկզբունքի կիրառում</p> <p>Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող արդյունաբերական ձեռնարկություններում տեխնիկական վերազինման գործընթացը դեռ չի ավարտվել, ավելին՝ այն շարունակական գործընթաց է: Շահագործվող ձեռնարկություններում սարքավորումները հին են, բարոյապես և ֆիզիկապես մաշված: Այս հանգամանքը բարձրացնում է տեխնաձին վթարների ռիսկի աստիճանը:</p> <p>«Տեխնիկական անվտանգության ազգային կենտրոն»-ը մատուցում է ծառայություններ տեխնիկական անվտանգության ոլորտում, մասնավորապես, տեխնիկական անվտանգության ոլորտի տեխնիկական կանոնակարգերի մշակում, արտադրական վտանգավոր օբյեկտների ռեեստրի վարում, տեխնիկական անվտանգության փորձաքննության իրականացում, ոլորտի ինժեներատեխնիկական մասնագետների ուսուցում և որակավորում: Իր գործունեության չորս տարիների ընթացքում Կենտրոնը հետևողականորեն ստեղծել է պայմաններ իր կողմից մատուցվող ծառայությունների իրականացման համար և ունի համապատասխան ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ և սարքավորումներ, սակայն միջազգային լավագույն փորձը ներդնելու համար անհրաժեշտություն է առաջացել Կենտրոնը համալրել հավելյալ տեխնիկական միջոցներով, նորագույն սարքերով: Հաշվի առնելով նոր տեխնոլոգիաների և սարքավորումների ներդրումն ու շահագործումը՝ անընդհատ զարգացող և փոփոխվող միջավայրում ժամանակակից մարտահրավերներին ժամանակին և համապատասխան արձագանքման հրամայականն անհրաժեշտ է դառնում Կենտրոնի ծառայությունների որակական մակարդակի շարունակական բարձրացման ապահովումը:</p> <p>Գերակա խնդրի լուծմանն ուղղված քայլերն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - տեխնիկական անվտանգության փորձաքննության որակական մակարդակի բարձրացումը, - արտադրական վտանգավոր օբյեկտներ շահագործող անձանց հետ իրականացվող գործառույթների առավել մատչելի և դյուրին իրականացումը, - Կենտրոնի հետ շփման նվազեցումը, մեկ պատուհանի սկզբունքի կիրառումը, - Կենտրոնի աշխատանքային տարածքների վերանորոգումը, - համալրումը տեխնիկական միջոցներով, շարժական լաբորատորիայով, - ճանաչողական այցերի կազմակերպումը, - Կենտրոնի մասնագետների որակավորումը և ուսուցումն արտերկրում <p>Տեխնիկական անվտանգության բնագավառում մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացումը և տնտեսավարող սուբյեկտների հետ շփումների կրճատումը թույլ կտա՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - կրճատել պետական ծառայողի և քաղաքացու շփումը, - նվազագույնի հասցնել այցերի արդյունքում առաջացող հնարավոր կոռուպցիոն ռիսկերը, - բարելավել գործարար և ներդրումային միջավայրը, - առավելագույնս ապահովել տեխնիկական անվտանգության փորձաքննության ընթացքում տեխնիկական զննման, դիագնոստիկայի, փորձարկման համար ժամանակակից տեխնիկական միջոցների կիրառումը՝ շարժական լաբորատորիաների միջոցով, տնտեսավարող սուբյեկտներին հարմար վայրում և ժամկետներում, - ներդնել միջազգային փորձը՝ Հայաստանի տեխնիկական անվտանգության ապահովման համակարգը միջազգային ստանդարտներին համապատասխանեցնելու և հետագա ինտեգրման համար:
<p>ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն</p>	
<p>20.</p>	<p>Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի զարգացման ֆինանսավորման հայեցակարգը մշակելը և ներկայացնելը</p> <p>Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի համակարգի գործառնության և զարգացման համար ֆինանսավորման իրավական երաշխիքների ապահովումը.</p>

	<p>Ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը հասարակության կողմից օգտագործվում են մարդու հոգևոր և ֆիզիկական բազմակողմանի զարգացման, առողջության ամրապնդման, հիվանդությունների կանխարգելման, առողջ ապրելակերպի ձևավորման, բնակչության հանգստի ակտիվ կազմակերպման գործընթացում:</p> <p>Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի զարգացման ֆինանսավորման ռազմավարություն չլինելու, ինչպես նաև մարզական կազմակերպությունների ֆինանսավորումը չկանոնակարգված և անհամաչափ իրականացնելու պատճառով հանրապետությունում զարգացել են ոչ վարակիչ հիվանդությունները, տեղի է ունեցել ֆիզիկական կուլտուրայի մակարդակի անկում, բացակայում է բարձրագույն սպորտում մրցակցությունը, նկատվում է ֆիզիկական զարգացման և պատրաստակաևության, կյանքի տևողության ցուցանիշների անկում: Ուսումնական հաստատություններում, ըստ բնակչության վայրի, իրականացվող ֆիզկուլտուրային-առողջարարական ավանդական համակարգը ներկայումս արդյունավետ չի գործում, կրճատվել են ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի զարգացման համար նախատեսվող ֆինանսական միջոցների ծավալները, կրճատվել է ոլորտի մասնագետների թիվը: Նշվածը վկայում է, որ կան ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի համալիր խնդիրներ, որոնք լուծման կարիք են զգում:</p> <p>Բնակչության ֆիզիկական դաստիարակությանը, ֆիզիկական կուլտուրայի մակարդակի բարձրացմանը և ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելմանը խոչընդոտող խնդիրների լուծումը կարող է տալ դրական արդյունքներ՝ համակարգված պետական աջակցության՝ ֆինանսավորման իրավական երաշխիքների ստեղծման և ապահովման միջոցով:</p> <p>Միջազգային փորձը և օրենսդրությունը ՀՀ օրենսդրությանը համապատասխանեցնելու և տեղայնացնելու համար հանրապետության բոլոր ուսումնական հաստատություններում, բացի Երևան քաղաքից, մոնիթորինգի անցկացում, արդյունքների վերլուծում, ֆիզիկական պատրաստակաևության ներդրում:</p> <p>«Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի մասին» և «Մանկապատանեկան սպորտի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների հիմնադրույթների համաձայն հանրապետությունում ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի հետագա զարգացման և նրա արդյունավետ գործունեության և պայմանների ստեղծման համար ֆինանսավորման համաչափ բաշխման հայեցակարգի մշակում:</p> <p>«Տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համապատասխանեցում «Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի մասին» և «Մանկապատանեկան սպորտի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքներին:</p> <p>Բնակչության ֆիզիկական դաստիարակությանը, ֆիզիկական կուլտուրայի մակարդակի բարձրացմանը, սպորտի զարգացմանը և ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելմանը խոչընդոտող խնդիրների լուծումը պետական աջակցության՝ ֆինանսավորման իրավական երաշխիքների ստեղծման միջոցով:</p>
<p>21.</p>	<p>ՀՀ Նախագահի մրցանակի համար «Լավագույն ընտանիք» մրցույթի կազմակերպում և անցկացում</p> <p>Գերակա խնդրի նպատակը ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի դերի և մակարդակի բարձրացումը, անհատի բազմակողմանի ու ներդաշնակ զարգացումը, բնակչության առողջության ամրապնդումը, առողջ ապրելակերպի ձևավորումը, բնակչության ֆիզիկական դաստիարակությունը, ֆիզիկական կուլտուրայի շարժման քարոզչությունը:</p> <p>ՀՀ Նախագահի 2004 թվականի մայիսի 20-ի «Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառում Հանրապետության Նախագահի մրցանակներ հիմնելու մասին» ՆԿ-113-Ն կարգադրության համաձայն 2004 թվականին մրցույթին մասնակցել է 54 ընտանիք, 2005 թ.-ին՝ 82-ը, 2006 թ.-ին՝ 84 թ.-ը, 2007 թ.-ին՝ 107 ընտանիք, 2008 թ.-ին՝ 126, 2009 թ.-ին՝ 171 ը, 2010 թ.-ին՝ 347 ընտանիք: 2011 թվականին նախատեսվում է մրցույթն անցկացնել 3 տարիքային խմբով:</p> <p>Պատշաճ մակարդակով չի կատարվում ֆիզիկական կուլտուրայի քարոզչությունը:</p> <p>Մրցումները տարիքային երեք խմբերով Հայաստանի Հանրապետության և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության քաղաքների, Երևանի</p>

	<p>վարչական տարածքների միջև, ինչպես նաև գյուղական համայնքներում և մարզերում մեկ փուլով, իսկ Երևան քաղաքում երկու փուլով անցկացնելու համար անհրաժեշտ են լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, այդ թվում՝ նաև մարզերում համապատասխան բակերի և մարզադահլիճների վերանորգման համար:</p> <p>«Լավագույն ընտանիքե մրցույթի կազմակերպման և անցկացման միջոցով բնակչության ֆիզիկական դաստիարակության, ֆիզիկական կուլտուրայի մակարդակի բարձրացման, ֆիզիկական կուլտուրայի շարժման քարոզչության իրականացում:</p> <p>Ֆիզիկական կուլտուրայի մակարդակի բարձրացում, մարդկանց մրցունակության նկատմամբ հետաքրքրությունների առաջացում, հաղթող ընտանիքների մրցանակների բաշխում:</p>
<p>22.</p>	<p>Հայաստանի Հանրապետությունում երիտասարդական պետական քաղաքականության զարգացման ուղղությամբ առաջարկություններ ներկայացնելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդության շրջանում համապարփակ ուսումնասիրությունների իրականացում</p> <p>Գերակա խնդրի նպատակը հանրապետության երիտասարդության շրջանում բազմակողմանի և համապարփակ ուսումնասիրությունների իրականացում, որոնց արդյունքների և ազգային վիճակագրական տվյալների համադրումը հիմք կարող է հանդիսանալ երիտասարդական պետական քաղաքականության երկարաժամկետ ռազմավարության մշակման համար:</p> <p>2006 թվականի վերջին, ի կատարումն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի նիստի N 6 արձանագրային որոշմամբ հավանության արժանացած Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդական պետական քաղաքականության 2006-2007 թվականների ռազմավարության դրույթների՝ մշակվեց Հայաստանի երիտասարդության ազգային զեկույցը (այսուհետ՝ զեկույց)՝ Եվրախորհրդի և ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի փորձագիտական և տեխնիկական օժանդակությամբ: 2007 թվականին փաստաթուղթը տպագրվեց և ներկայացվեց լայն հասարակությանը: Զեկույցը մինչ այդ Հայաստանի երիտասարդության ընդհանուր վիճակի առավել խորը ուսումնասիրության ամենաձեռնարկն էր, որը վիճակագրական տվյալների և սոցիոլոգիական հարցումների համադրմամբ ներկայացնում էր Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդության առկա վիճակը, հրատապ խնդիրները և հիմք է հանդիսացել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2008 թվականի սեպտեմբերի 25-ի N 39 նիստի N 21 արձանագրային որոշմամբ հաստատված՝ Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդական պետական քաղաքականության 2008-2012 թվականների ռազմավարության և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009 թվականի մարտի 26-ի N 13 նիստի N 16 արձանագրային որոշմամբ հաստատված՝ Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդական պետական քաղաքականության 2008-2012 թվականների ռազմավարության կատարումն ապահովող 2009-2012 թվականների գործողությունների ծրագրի և միջոցառումների ցանկի մշակման համար:</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդական պետական քաղաքականության 2008-2012 թվականների ռազմավարության դրույթներում և դրա կատարումն ապահովող գործողությունների ծրագրում (Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009 թվականի մարտի 26-ի N 13 նիստի N 16 արձանագրային որոշման N 1 հավելվածի 4.5 կետ) առանձնակի կարևորություն է տրվում Հայաստանի երիտասարդության շրջանում պարբերական հետազոտությունների իրականացմանը և դրանց արդյունքների ու վիճակագրական տվյալների համադրման հիման վրա պետական երիտասարդական քաղաքականության մշակմանն ու իրականացմանը:</p> <p>2012 թվականին շահագրգիռ պետական կառավարման մարմինների և հասարակական կազմակերպությունների մասնակցությամբ Հայաստանի Հանրապետության սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության կողմից նախատեսվում է նոր՝ Երիտասարդական պետական քաղաքականության 2013-2018 թվականների ռազմավարության և ռազմավարության կատարումն ապահովող գործողությունների և միջոցառումների ծրագրի մշակում:</p>

	<p>Նշված փաստաթղթի մշակման համար անհրաժեշտ է ունենալ Հայաստանի երիտասարդության վերաբերյալ նոր` համապարփակ ու բազմակողմանի ուսումնասիրություններ և վիճակագրական անհրաժեշտ ցուցանիշներ: Ցավոք, մինչ այժմ Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից հրապարակվող փաստաթղթերում չեն առանձնացվում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1998 թվականի դեկտեմբերի 14-ի N 798 որոշմամբ հաստատված Երիտասարդական պետական քաղաքականության հայեցակարգով սահմանված երիտասարդական պետական քաղաքականության սուբյեկտները: Նշված խնդրին անդրադարձ է կատարվել նաև Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին առընթեր ազգային երիտասարդական քաղաքականության խորհրդի 2010 թվականի հունիսի 19-ի նիստում, որի «Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին առընթեր ազգային երիտասարդական քաղաքականության խորհրդի 2010 թվականի գործունեության ծրագիրը իրականացնելու համար անհրաժեշտ միջոցառումների մասին N 3 որոշման 1-ին կետով համապատասխան առաջարկ է ներկայացվել Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայությանը:</p> <p>Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումներն են`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 2011 թվականին Հայաստանի երիտասարդության նոր ազգային զեկույցի մշակում,</li> <li>- Երիտասարդական ուսումնասիրությունների համար անհրաժեշտ վիճակագրական ցուցանիշների վարում, համակարգում, ամփոփում:</li> </ul> <p>Կարգավորման առարկան է հանդիսանում`</p> <ul style="list-style-type: none"> - հանրապետության երիտասարդության շրջանում բազմակողմանի և համապարփակ ուսումնասիրությունների իրականացում, և արդյունքում, Հայաստանի երիտասարդության ազգային զեկույցի պատրաստում ու հրապարակում, - համապատասխան երիտասարդական վիճակագրության բարելավման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից իրականացվող հետազոտությունների և տվյալների հրապարակումների ժամանակ երիտասարդական պետական քաղաքականության սուբյեկտների հստակորեն առանձնացում: <p>Ակնկալվող արդյունքն է` Հայաստանի Հանրապետությունում երիտասարդական պետական քաղաքականության արդյունավետության ապահովման և զարգացման համար անհրաժեշտ երիտասարդության վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության և հետազոտությունների առկայություն:</p>
ՀՀ սփյուռքի նախարարություն	
23.	<p style="text-align: center;">Նպաստել հայապահպանությանը, հայկական համայնքների ինքնակազմավորմանը, միջհամայնքային և Հայաստան-սփյուռք կապերի զարգացմանը</p> <p>Հայ ժողովրդի 2/3-ը բնակվում է հայրենիքից դուրս և համաշխարհայնացման ու ազատականացման գործընթացներն ազդում են ուժացման արագացման վրա, քանի որ արժեհամակարգերի տարբերությունները և օտար արժեքների գերակայությունը, ինչպես քարոզության, այնպես էլ պարտադրանքի միջոցով, ինքնըստիներյան բերում են ազգային արժեքների` աստիճանաբար երկրորդ պլան մղվելուն, իսկ այնուհետև` նաև մոռացությանն ու կորստին:</p> <p>Այս առումով առաջին պլան են մղվում հայապահպանության հիմնախնդիրները Հայաստանի պետության և սփյուռքյան կառույցների կողմից: Խնդրի լուծման կարևորագույն ուղղություններն են կրթական և մշակութային ծրագրերի իրականացումը, տեղեկատվության փոխանակումը, մեկօրյա դպրոցների ցանցի ընդլայնումը, հայկական տուրիզմի խթանումը և աշխարհասփյուռ հայ երիտասարդության կապերի ամրապնդումը պատմական հայրենիքի հետ:</p>
24.	<p style="text-align: center;">Սփյուռքում հայկական մասնագիտական ներուժի համախմբում և նրա ներգրավում Հայաստանի զարգացման գործընթացում</p> <p>Աշխարհում տեղի ունեցող արագ փոփոխություններին, հատկապես գիտության, նորարարության և տարբեր մասնագիտական ոլորտներին</p>

	<p>զարգացումներին տեղյակ լինելու, նոր գաղափարները գործնականում կիրառելու, նույն բնագավառի հայ մասնագետներին սփյուռքի և Հայաստանի, սփյուռքը սփյուռքի հետ կապելու և ծագած խնդիրների լուծմանը ներգրավելու համար անհրաժեշտ է հայտնաբերել և համախմբել հայկական մասնագիտական ներուժը՝ ի նպաստ Հայաստանի տնտեսական, սոցիալական և քաղաքական հզորացմանը և Հայաստան-սփյուռք գործակցության զարգացմանը:</p> <p>100-ից ավելի երկրներում գոյություն ունեն հայկական համայնքներ, որոնցից ոչ բոլորն են կազմակերպված՝ չունեն դպրոցներ, մշակութային կենտրոններ, եկեղեցիներ, մարզական, հասարակական կազմակերպություններ: Հայկական ինքնության շուրջ սփյուռքի համայնքների միավորման ու համախմբման, ինչպես նաև Հայաստան-սփյուռք գործունե կապերի ամրապնդման համար խիստ կարևորվում են համայնքային ինքնակառավարման կառույցների ստեղծումը, գործող և ձևավորվող կառույցների շուրջ համայնքների համախմբումը:</p>
<p>25.</p>	<p align="center">Ազգահավաքի և հայրենադարձության խթանում</p> <p>Խոշոր սփյուռք ունենալու դեպքում հայրենադարձության խթանումն իրոք գերակա հարց է: Հայրենադարձությունը նաև հայապահպանությունը խթանող միջոց է: Հայրենադարձությունը կնպաստի Հայաստանի ժողովրդագրական և տարածքային-ռազմավարական խնդիրների լուծմանը: Հայրենադարձությունը գործընթաց է, որը պահանջում է երկարատև նախապատրաստական աշխատանքներ՝ նպատակային քարոզչությունից սկսած մինչև օրենսդրական համապատասխան փոփոխությունների իրականացում:</p> <p>Հայրենադարձությունը նաև պահանջ է առաջադրում Հայաստան երկիրը բոլոր առումներով գրավիչ դարձնելու:</p> <p>Ներկայումս քիչ թիվ չեն կազմում սփյուռքահայերը, որոնք ցանկություն ունեն հաստատվել ՀՀ-ում, սակայն ակնկալում են պետության աջակցությունը:</p>
<p align="center">ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>	
<p>26.</p>	<p>2011 թվականին համավճարի համակարգի ներդրում անհետաձգելի և գինեկոլոգիական բժշկական օգնության և սպասարկման բնագավառներում</p> <p>ՀՀ առողջապահության համակարգի ֆինանսավորման բարեփոխումները նպատակ ունեն առավել օպտիմալ դարձնելու բժշկական հիմնական ծառայությունների փաթեթը, բարձրացնելու առողջապահության ոլորտում ֆինանսավորման գործող մոտեցումների և մեխանիզմների արդյունավետությունը և հասցեականությունը, մշակելու և աստիճանական ներդնելու պետության կողմից ֆինանսավորվող ծառայությունների իրական ինքնարժեքի վրա հիմնված գներ: Նշված գները կիրառելու նպատակով 2011 թ. անհետաձգելի և գինեկոլոգիական բժշկական օգնության և սպասարկման ծրագրերում նախատեսվում է պետության կողմից իրականացվող ֆինանսավորման հետ մեկտեղ ներդնել նաև համավճարային մեխանիզմներ, ինչը նախատեսում է ծառայության փոխհատուցման հարցում բնակչության մասնակցությունը:</p> <p>Գործող գների անհամապատասխանությունն առողջապահական շուկայում գործող ծառայությունների գների հետ պատճառ է հանդիսանում ստվերային շրջանառության առաջացման համար, ինչը միտված է լինում ծածկելու գների առկա տարբերությունը: Մասնավորապես, ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ այդ տարբերությունն առողջապահության տարբեր ոլորտներում տատանվում է միջինում 70-100% -ի շրջանակներում:</p> <p>Բժշկական ծառայությունների փոխհատուցման համավճարային մեխանիզմների ներդրման ընդլայնում հանրապետության այլ բժշկական հաստատություններում ևս, այդ թվում՝ տարբեր, այլ մեխանիզմների կիրառմամբ: Մասնավորապես, համավճարի չափը սահմանվելու է բժշկական ծառայությունների իրական ինքնարժեքի և պետության կողմից սահմանված գնի տարբերությամբ: Համավճարի չափը դիֆերենցված է լինելու ըստ մարզերի և Երևանի՝ նպատակ ունենալով ՀՀ մարզերում բնակչության մասնակցությունը համավճարի ձևով համամասնորեն սահմանել ավելի ցածր, քան Երևան քաղաքում: 2011 թ. նախատեսվում է ծրագիրն իրականացնել ամբողջ հանրապետության տարածքով՝ անհետաձգելի և գինեկոլոգիական բժշկական օգնության և սպասարկման ծրագրերով:</p> <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկա է հանդիսանում բժշկական ծառայությունների ինքնարժեքի և իրական գների մշակումը, որի արդյունքում ներդրվելու են համավճարային մեխանիզմները:</p>

	<p>Համավճարային համակարգի ներդրման ընդլայնումը հանրապետության ամբողջ տարածքով հավասար պայմաններ կստեղծվի բժշկական օգնություն իրականացնողների համար և համավճարի չափի դիֆերենցված սահմանումը հաշվի է առնում ազգաբնակչության վճարունակության մակարդակը: Համավճարի ներդրման արդյունքում գոյացած ֆինանսական միջոցները նպաստելու են բուժօգնության ծառայությունների որակի, բժշկական հաստատությունում ֆինանսական հոսքերի կառավարման բարելավմանը, բնակչության համար ֆինանսական ծախսերի կանխատեսելիության ավելացմանը: Նշված միջոցներն ուղղվելու են նաև բուժանձնակազմի աշխատավարձերի բարձրացմանը, որի նպատակով նաև սահմանվելու է բուժանձնակազմի վարձատրման հստակ կարգ:</p>
<p>27.</p>	<p>Առողջության առաջնային պահպանման օղակում ըստ կատարողականի (խրախուսական)՝ ֆինանսավորման կարգի հաստատում և ներդրում</p> <p>Ըստ կատարողականի (խրախուսական)՝ ֆինանսավորման և վարձատրության համակարգի ներդրումը նպատակ ունի վերացնելու համահարթեցումը բժշկական հաստատությունների և բժիշկների միջև, բժշկական հաստատություններին հատկացնելու խրախուսական ֆինանսավորում, իսկ բժիշկներին համապատասխան խրախուսական վարձատրություն ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից հաստատված գործունեության ցուցանիշների գնահատականից ելնելով:</p> <p>Ներկայումս ԱԱՊ ծառայություններ մատուցողների ֆինանսավորումն իրականացվում է ըստ մարդաշնչի ֆինանսավորման սկզբունքով: Այսինքն, ԱԱՊ մատուցող բժշկական հաստատությունների պայմանագրային գումարները հաշվարկվում, և ֆինանսավորումն իրականացվում է իրենց կցագրված բնակչության թվից ելնելով: ԱԱՊ ծառայություններ իրականացնող բժիշկներն էլ վարձատրվում են համապատասխանաբար իրենց կցագրված բնակչության թվից ելնելով: Այսինքն, ուղղակիորեն հաշվի չի առնվում բժշկական հաստատությունների և բժիշկների կողմից մատուցվող ծառայությունների քանակական և որակական ցուցանիշները:</p> <p>ԱԱՊ ծառայություններ մատուցող բժշկական հաստատությունների և բժիշկների կողմից իրականացվող ծառայությունների քանակական և որակական ցուցանիշների կատարողականների գնահատման, դրանց հիման վրա բժշկական հաստատությունների և բժիշկներին լրացուցիչ խրախուսական ֆինանսավորման և վարձատրման համակարգի ներդրման նպատակով անհրաժեշտ է մշակել և ներդնել ըստ կատարողականի (խրախուսական) ֆինանսավորման և վարձատրության, ինչպես նաև բժշկական հաստատությունների կողմից ներկայացված և ըստ կատարողականի (խրախուսական) ֆինանսավորման և վարձատրության հիմք հանդիսացող հաշվետվությունների մոնիթորինգի իրականացման կարգերը:</p> <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկան ԱԱՊ ծառայություններ իրականացնող բժշկական հաստատությունների և բժիշկների գործող ֆինանսավորման և վարձատրության նոր մոտեցումների սահմանումն է:</p> <p>Ըստ կատարողականի (խրախուսական)՝ ֆինանսավորման և վարձատրության կարգի մշակման և հաստատման միջոցով հնարավոր կլինի ֆինանսապես խրախուսել այն բժշկական հաստատությունների և բժիշկներին, որոնց գործունեության արդյունքները գնահատվել են հաստատված չափաբաժիններով, ինչը զգալիորեն կբարձրացնի բժշկական հաստատությունների կողմից մատուցվող ծառայությունների որակը, հնարավորություն կտա գնահատելու ԱԱՊ ծառայություններ մատուցող բժիշկների աշխատանքը՝ ելնելով որոշակի առողջապահական ցուցանիշներից:</p>
<p>28.</p>	<p>Երեխայի առողջության պետական հավաստագրի համակարգի ներդրման ծրագրի մշակում և իրականացում</p> <p>Գերակա խնդրի անհրաժեշտությունը պայմանավորված է մանկական հիվանդանոցային ծառայությունների մատչելիության և որակի բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ իրականացնելու հրատապ անհրաժեշտությամբ:</p>

	<p>Առողջապահության բնագավառում մտահոգության առարկա է դառնում մանկական հիվանդանոցային օգնության մատչելիության ու որակի անկման միտումը, ինչպես նաև երեխաների հիվանդանոցային մահաբերության ցուցանիշի աճը, հատկապես, մարզային մակարդակում:</p> <p>Ներկայումս մանկական հիվանդանոցային բուժօգնության ոլորտում առկա են հետևյալ խնդիրները՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) երեխաների հիվանդանոցային, հատկապես, մինչև շուրջօրյա մահաբերության բարձր մակարդակ, ինչը հիմնականում պայմանավորված է մանկական հիվանդանոցային, մասնավորապես, վերակենդանացման և անհետաձգելի բուժօգնության ծառայությունների ցածր մատչելիությամբ և որակով. 2) երեխաներին մատուցվող հիվանդանոցային ծառայությունների փոխհատուցման արժեքը ցածր է այդ բուժօգնության դիմաց ծախսվող իրական արժեքից. 3) բուժաշխատողների ցածր աշխատավարձերն անուղղակիորեն նպաստում են մանկական հիվանդանոցային հաստատություններում առկա վճարումների սովերային շրջանառությանը. 4) մանկական հիվանդանոցային ծառայությունում առկա որակյալ աշխատանքի ոչ բավարար մոտիվացիան բերում է մարդկային ռեսուրսների արտահոսքին: <p>Ծննդօգնության պետական հավաստագրի ներդրման ծրագրի շարունակականությունն ապահովելու նպատակով՝ Մոբ և մանկան առողջության պահպանման 2011 թ. պետական նպատակային ծրագրի շրջանակներում 2011 թ. հունվարի 1-ից առաջարկվում է է իրականացնել 0-7 տարեկան երեխաների հավաստագրի համակարգի ներդրում:</p> <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկա է հանդիսանում երեխաների հիվանդանոցանոցային բուժման մատչելիության և որակի բարելավումը: Երեխայի առողջության պետական հավաստագրի ներդրմամբ ակնկալվում է ապահովել երեխաների հիվանդանոցային ծառայությունների իրական մատչելիությունը և որակը, նվազեցնել համակարգում տեղ գտած ոչ պաշտոնական վճարումների գործելակերպը, բարելավել բժիշկ-պացիենտ հարաբերությունները՝ բարձրացնելով բուժաշխատողների աշխատավարձերը և նպաստելով բուժաշխատողների որակյալ աշխատանքի մոտիվացիայի ձևավորմանը, իրականացնել պետության կողմից անվճար բուժօգնության համար երեխաներին տրված երաշխիքները և սոցիալական արդարության սկզբունքները, նվազեցնել երեխաների հիվանդանոցային մահաբերությունը և կրճատել հանրապետությունում մանկական մահացության ցուցանիշը:</p>
<p>29.</p>	<p>Շտապ բժշկական օգնության և սպասարկման հայեցակարգի ներդրում, շտապօգնության ծառայությունների որակի և մատչելիության բարելավում</p> <p>Գերակա խնդրի անհրաժեշտությունը պայմանավորված է ՀՀ կառավարության 15.07.2010 թ. N 894-Ն որոշմամբ հաստատված՝ Հայաստանի Հանրապետության շտապ բժշկական օգնության ծառայության արդիականացման ռազմավարության ներդրման և շտապ օգնության ծառայությունների որակի, տեխնոլոգիական հագեցվածությունն արդիականացնելու անհրաժեշտությամբ:</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության շտապ բժշկական օգնության ծառայության արդիականացման ռազմավարությունը նպատակ ունի բարելավելու հանրապետության արտահիվանդանոցային շտապ բժշկական օգնության և սպասարկման ծառայությունների որակն և մատչելիությունը՝ դրանով ապահովելով կյանքին սպառնացող վիճակներում շտապ բժշկական օգնության ծառայության արդյունավետ կազմակերպումը Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում:</p> <p>Ներկայումս՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) շտապ օգնության ծառայության ավտոպարկը հին է, անբավարար հագեցվածությամբ և միայն վերջին երկու տարում է, որ հանրապետության մարզերի որոշ բժշկական հաստատություններին տրամադրվել են շտապօգնության նոր մեքենաներ. 2) շտապ օգնության կանչերն ընդունվում են «1-03» հեռախոսահամարով: Հեռախոսակապը Երևանում իրականացվում է կենտրոնացված ենթակարգավարական ծառայության միջոցով, որն ստացված կանչերը փոխանցում է ենթակայաններին: Ունեն ռադիոկապ, որը բավական հնամաշ

	<p>է (60-ական թթ. -ի), կատարվում է կանչերի աուդիոձայնագրություն: Հայաստանի Հանրապետության մարզերում շտապ օգնության կանչերը, ինչպես նաև մարզերից արտագնա անհետաձգելի բուժօգնության ծառայության կանչերը հիմնականում ստացվում են հեռախոսակապի միջոցով, ռադիոկապ չկա, աուդիոգրանցում չի իրականացվում, այլ միայն կատարվում են գրառումներ` ծառայության հատուկ մատյաններում: Վատ է հեռախոսակապը մարզերի գյուղական բնակավայրերի հետ, որոնցից շատերի բուժկետերն ընդհանրապես հեռախոսակապ չունեն:</p> <p>3) Երևանի «Շտապ բժշկական օգնության» կենտրոնը կարիք ունի որակյալ վերակենդանացման մասնագետների, իսկ Հայաստանի Հանրապետության մարզերում շտապ օգնության ծառայությունն ունի մասնագետների պահանջարկ` ծառայությունն իրականացնող բժիշկները մեծ մասամբ համատեղողներ են` այն հիվանդանոցներից, որոնց կազմում գործում է շտապ օգնությունը:</p> <p>4) Ծառայության ֆինանսավորումը և մասնագետների վարձատրությունը կարիք ունի վերանայման և հետագա բարելավման, քանի որ այն հիմք է հանդիսանալու հանրապետության մարզային շտապ օգնության ծառայությունների համալրման համար:</p> <p>Առաջարկվող լուծումներն են`</p> <p>1) շտապ օգնության ծառայության ավտոպարկի նորացումը. ժամանակակից սարքավորումներով և պարագաներով հագեցումն իրականացվելու է Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության ապրանքային դրամաշնորհի շրջանակներում:</p> <p>2) շտապ բժշկական օգնության և սպասարկման կանչերի ընդունման միասնական համակարգի ներդրում. ստեղծվելու է միասնական դիսպետչերական կենտրոն: Կանչերի ընդունումն իրականացվելու է GPRS արբանյակային կապի միջոցով, որը հնարավորություն կընձեռի արագ արձագանքման, ինչպես նաև առավելագույնը վերահսկելի դարձնել կանչերի իրականացման ընթացքում մեքենաների տեղաշարժը, գտնվելու կոնկրետ վայրը, կանչի տևողությունը, կատարված ծախսերը (վառելանյութ, դեղեր և այլն):</p> <p>3) կադրային վերազինում. ծառայության վերակենդանացման բրիգադների համալրման նպատակով իրականացվելու է առաջատար կլինիկաների բժիշկ-ռեանիմատոլոգների և կլինիկական օրդինատորների ներգրավում շտապ օգնության համապատասխան բրիգադներում: Համաձայն նախապես կազմված ժամանակացույցի և կրթական ծրագրերի` իրականացվելու է մասնագետների վերապատրաստում (բժիշկներ, բուժքույրեր, վարորդ - սանիտարներ):</p> <p>4) Ծառայության ֆինանսավորման և մասնագետների վարձատրության սկզբունքների վերանայում, զգալիորեն բարձրանալու է մասնագետների վարձատրության չափը, ինչը հնարավորություն կընձեռի մասնագետներին:</p> <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկա է հանդիսանում շտապ և անհետաձգելի բժշկական օգնության ծառայությունների արդիականացումը, տեխնիկական և կադրային վերազինումը:</p> <p>Գերակա խնդրի իրականացման արդյունքում ակնկալվում է շտապ և անհետաձգելի բժշկական օգնության ծառայությունների որակի և մատչելիության էական բարելավում:</p>
ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն	
30.	<p style="text-align: center;">Վանաձոր-Ֆիոլետովո նոր երկաթգծի նախագծման աշխատանքների կազմակերպում</p> <p>2011 թվականի գերակա խնդիր հանդիսացող` Վանաձոր-Ֆիոլետովո նոր երկաթգծի շինարարության ֆինանսավորման, նախագծային-նախահաշվային փաստաթղթերի նախապատրաստման և շինարարական աշխատանքների իրականացմանն ուղղված իրավական ակտերի ընդունումը, պայմանավորված է Հայաստանի Հանրապետության համար ռազմավարական և տնտեսական մեծ նշանակություն ունեցող Վանաձոր-Ֆիոլետովո նոր երկաթգծի շինարարության ծրագրի իրականացման հետ կապված հարցերի կարգավորման և հիմնախնդիրների լուծման անհրաժեշտությունից: Նոր երկաթգծի կոչված է միացնելու Աղստաֆա-Իջևան-Հրազդան-Երևան երկաթուղային ուղղությունը Թբիլիսի-Գյումրի-Մասիս երկաթուղային ուղղության հետ և դրանով ապահովելու ինչպես միջմարզային, այնպես էլ միջհանրապետական փոխադրումների</p>

	<p>հեռավորությունների և արժեքի զգալի կրճատում:</p> <p>Կարգավորման կարիք ունեն նոր երկաթգծի շինարարության Հայաստանի Հանրապետության կողմից ֆինանսավորման մասնակցության, ընտրված ծրագծի վրա հնարավոր հիմնախնդիրների լուծման և այլ հարցեր:</p> <p>Նոր երկաթգծի շինարարության ֆինանսավորման խնդիրն առաջարկվում է լուծել շահավետ պայմաններով վարկային միջոցների հաշվին, իսկ ընտրված ծրագրի հետ կապված հիմնախնդիրները պետք է լուծվեն գործող օրենսդրության շրջանակներում:</p> <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկա է հանդիսանում Վանաձոր-Ֆիոլետովո նոր երկաթգծի շինարարության ֆինանսավորման, նախագծային-նախահաշվային փաստաթղթերի նախապատրաստման և շինարարական աշխատանքների իրականացման հարցերը:</p> <p>Ակնկալվող արդյունքն է ռազմավարական և տնտեսական նշանակություն ունեցող Վանաձոր-Ֆիոլետովո նոր երկաթգծի շինարարության ֆինանսավորման, նախագծային-նախահաշվային փաստաթղթերի նախապատրաստման և շինարարական աշխատանքների անխափան իրականացումը:</p>
<p>31.</p>	<p align="center">Հյուսիս-հարավ նոր երկաթգծի տեխնիկատնտեսական հիմնավորման աշխատանքների կազմակերպում</p> <p>2011 թվականի գերակա խնդիր հանդիսացող Հյուսիս-հարավ նոր երկաթգծի տեխնիկատնտեսական հիմնավորման մշակման աշխատանքների իրականացման մրցույթի կազմակերպման, պայմանագրի ստորագրման և նախապատրաստական այլ աշխատանքների կազմակերպմանն ուղղված իրավական ակտերի ընդունումը պայմանավորված են Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության համար ռազմավարական և տնտեսական առաջնային նշանակություն ունեցող` Հյուսիս-հարավ նոր երկաթգծի շինարարության ծրագրի իրականացման հետ կապված խնդիրների լուծման և կարգավորման անհրաժեշտությունից: Նոր երկաթգծի կոչված է կապելու Պարսից Ծոցի նավահանգիստները Սևծովյան նավահանգիստների հետ` ապահովելով միջպետական մուլտիմոդալ բեռնափոխադրումներ, և հետագայում ունենալով մեծ նշանակություն` Հայաստանը երկաթուղային տարանցիկ երկիր դարձնելու գործում:</p> <p>Առաջնային կարգավորման կարիք ունի նոր երկաթգծի տեխնիկատնտեսական հիմնավորման մշակման աշխատանքների իրականացման մրցույթի կազմակերպման և պայմանագրի ստորագրման հարցը:</p> <p>Նոր երկաթգծի տեխնիկատնտեսական հիմնավորման մշակման հարցն առաջարկվում է լուծել շահավետ պայմաններով` վարկային միջոցների հաշվին և աշխատանքների իրականացման համար մրցույթի կազմակերպման միջոցով:</p> <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկա է հանդիսանում Հյուսիս-հարավ նոր երկաթգծի տեխնիկատնտեսական հիմնավորման մշակման աշխատանքների իրականացման մրցույթի կազմակերպման, պայմանագրի ստորագրման և նախապատրաստական այլ աշխատանքների կազմակերպման հարցերը:</p> <p>Ակնկալվող արդյունքն է Ազգային անվտանգության համար ռազմավարական և տնտեսական առաջնային նշանակություն ունեցող` Հյուսիս-հարավ նոր երկաթգծի տեխնիկատնտեսական հիմնավորման մշակման աշխատանքների իրականացման մրցույթի կազմակերպման, պայմանագրի ստորագրման և նախապատրաստական այլ աշխատանքների կազմակերպման իրագործումը:</p>
<p>32.</p>	<p>Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի Տրանշ 1, Տրանշ 2 և Տրանշ 3 շինարարական աշխատանքների նախապատրաստում և կազմակերպում</p> <p>2011 թվականին հաստատվելու է ՊՖՀ-2 (պարբերական պինանսավորման հայտ), որի հիման վրա ստորագրվելու է Տրանշ 2 վարկային պայմանագիրը: Ծրագրի իրականացումը պայմանավորված է Հայաստանի Հանրապետության համար ռազմավարական և տնտեսական մեծ նշանակություն ունեցող` Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի վերակառուցման և անվտանգության բարձրացման, ինչպես նաև ծրագրի հարցերի կարգավորման և հիմնախնդիրների լուծման անհրաժեշտությունից: Ծրագրի իրականացման արդյունքում նախատեսվում է, որ Հայաստանը կունենա կրկնապատկված արտահանում և մոտավորապես 1.8 անգամ ավելի ներմուծում մինչև 2017 թ-ը, նվազելու է միջանցքով</p>

	<p>ճանապարհորդելու ժամանակը 4-ից մինչև 2 օր, կրկնապատկվելու է օրական միջին երթևեկության ցուցանիշը 3000-ից մինչև 6000, 2017 թ.-ին, միջանցքի երկայնքով ստեղծվելու է ենթակառուցվածք, այսինքն՝ նոր աշխատատեղեր, եկամուտներ, նվազելու են ճանապարհատրանսպորտային պատահարների թիվը և ճանապարհի ու տրանսպորտային միջոցների պահպանման ծախսերը:</p> <p>Առաջին տրանշի (փուլի) շինարարական աշխատանքների վերահսկողության և երկրորդ ու երրորդ փուլերի ծրագրի նախապատրաստական աշխատանքներն իրականացնող խորհրդատուն ներկայումս ճշգրտում է ճանապարհի ուղեծիրը և նախագիծը՝ պատրաստելով երկրորդ տրանշի մանրամասն նախագիծ: Կարևորագույն խնդիրներից է երկրորդ տրանշի վարկային համաձայնագրի ստորագրման խնդիրը: Առաջիկայում «Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագրի իրականացման կազմակերպություն» ՊՈԱԿ-ը խնդիր ունի 2011 թվականին կազմակերպել և ապահովել բազմափուլ ծրագրի Տրանշ 2-ի և Տրանշ 3-ի նախագծման և շինարարական աշխատանքները:</p> <p>Առկա խնդիրները կարգավորելու նպատակով նախատեսվում է 2011 թվականին կատարել 1-ին, 2-րդ և 3-րդ տրանշերի շինարարական ընտրությունը:</p> <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկա է հանդիսանում Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի շինարարության իրականացում, նախագծային-նախահաշվային փաստաթղթերի նախապատրաստման և շինարարական աշխատանքների անխափան իրականացման հարցերը:</p> <p>Ակնկալվող արդյունքն է ռազմավարական և տնտեսական նշանակություն ունեցող Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի 2011 թվականին ծրագրավորված խնդիրների լուծումների արդյունքում կունենանք Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի առաջին երեք տրանշերի շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքը:</p>
<p>33.</p>	<p align="center">Փոստի կառավարման նոր մոդելի ներդրման վերաբերյալ</p> <p>Փոստի կառավարման նոր մոդելի ներդրումը պայմանավորված է ՀՀ վարչապետի 2010 թվականի սեպտեմբերի 3-ի N 706-Ա որոշմամբ «Հայփոստ փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետոմսերի հավատարմագրային կառավարման ընթացքն ուսումնասիրելու նպատակով ստեղծված աշխատանքային խմբի կողմից ներկայացված ուսումնասիրության արդյունքներով, ինչպես նաև ներկայումս գործող կառավարման մոդելում առկա բացթողումների վերացման անհրաժեշտությամբ:</p> <p>Կառավարման նոր մոդելի ներդրումը հնարավորություն կընձեռի ապահովելու ներդրումային ծրագրերի և նրանց կատարման ժամկետների առավել արդյունավետ կիրառումը, կապահովի «Հայփոստ փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից մատուցվող ծառայությունների ընդլայնումը, արդիականացումը և բարելավումը, ինչպես նաև հնարավորություն կընձեռի բարեփոխելու փոստային կապի բնագավառի զարգացման քաղաքականությունը:</p> <p>Կառավարման նոր մոդելի ներդրումը հնարավորություն կտա երկարաժամկետ և ավելի մեծ ծավալի ֆինանսական ներդրումների միջոցով «Հայփոստ փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից փոստային կապի ծառայությունների մատուցումն իրականացնել միջազգային նորմերին համապատասխան:</p>
<p align="center">ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն</p>	
<p>34.</p>	<p align="center">Բնակարանային ապահովում՝ աղետի գոտու բնակավայրերում իրականացվող բնակարանային շինարարության ծրագրի շրջանակներում կառուցված բնակարանների (բնակելի տների) հատկացման միջոցով</p> <p>Բնակարանային ապահովում՝ աղետի գոտու բնակավայրերում իրականացվող բնակարանային շինարարության ծրագրի շրջանակներում կառուցված բնակարանների (բնակելի տների) հատկացման միջոցով ծրագիրը որպես 2011 թվականի գերակա խնդիր դիտարկելու առաջարկությունը պայմանավորված է ՀՀ կառավարության 2008 թվականի հուլիսի 24-ի N 878-Ն որոշմամբ հաստատված՝ ՀՀ կառավարության 2008-2012 թթ. գործունեության միջոցառումների ծրագրի դրույթների ապահովման անհրաժեշտությամբ:</p>

	<p>ՀՀ 2011 թվականի պետական բյուջեի նախագծով աղետի գոտու բնակավայրերում իրականացվող բնակարանային շինարարության ուղղությամբ նախատեսվող 25973.081 մլն դրամ միջոցների հաշվին ակնկալվում է լուծել 3131 ընտանիքների բնակարանային խնդիրները:</p>
<p>35.</p>	<p align="center">Քաղաքաշինության գործունեության հատուկ կարգավորման բնագավառի օրենսդրության կատարելագործում և ՀՀ բնակավայրերում քաղաքաշինական գործունեության հատուկ կարգավորում</p> <p>Քաղաքաշինության գործունեության հատուկ կարգավորման բնագավառի օրենսդրության կատարելագործման և ՀՀ բնակավայրերում քաղաքաշինական գործունեության հատուկ կարգավորման գործընթացների իրականացումը պայմանավորված է ՀՀ բնակավայրերում (այդ թվում՝ Երևան քաղաքում) քաղաքաշինական գործունեության հատուկ կարգավորման օբյեկտների քաղաքաշինական հիմնախնդիրների, դրանց կարգավորմանն ուղղված ենթաօրենսդրական ակտերի ներդրման միջոցով կանոնակարգելու, ՀՀ բնակավայրերում քաղաքաշինական գործունեության հատուկ կարգավորման տարածքների առանձնացման, քաղաքաշինական գործունեության հատուկ կարգավորման առանձին տարածքներում կառուցապատման չափորոշիչների, տարածքների զարգացմանը նպատակաուղղված առանձին ներդրումային ծրագրերի մշակման անհրաժեշտությամբ:</p>
<p>36.</p>	<p align="center">Հայաստանի Հանրապետությունում տարածական պլանավորման համակարգի բարեփոխում, քաղաքաշինության ոլորտում համայնքների ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացում</p> <p>Տարածական պլանավորման (քաղաքաշինական ծրագրային) փաստաթղթերի մշակման և հաստատման իրավական հիմքերի արդիականացման, կարգավորման ենթակա խնդիրների բացահայտման, նոր ընթացակարգերի մշակման, ՀՀ համայնքների պատվիրատվությամբ ծրագրային փաստաթղթերի մշակման աշխատանքների համակարգման և տարածքային ու տեղական ինքնակառավարման մարմիններին աջակցության գործառույթների իրականացումը պայմանավորված է ՀՀ կառավարության 2009 թվականի սեպտեմբերի 3-ի նիստի N 36 արձանագրային որոշմամբ հաստատված ՀՀ համայնքների (բնակավայրերի) քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի մշակման և հաստատման գործընթացի բարեփոխման հայեցակարգային դրույթների, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 2009 թվականի դեկտեմբերի 22-ի N 1064-Ս որոշմամբ ՀՀ քաղաքաշինության նախարարությանը վերապահված լիազորությունների իրագործման անհրաժեշտությամբ:</p>
<p>37.</p>	<p align="center">ՀՀ տարածքում ինքնակամ շինարարության հիմնախնդիրների լուծման միջոցառումների իրագործում</p> <p>ՀՀ տարածքում ինքնակամ շինարարության դեմ պայքարի հիմնախնդիրների լուծման միջոցառումների իրագործումը պայմանավորված է 2010 թվականի փետրվարի 11-ի ՀՀ կառավարության նիստի N 5 արձանագրության 18-րդ կետի 2-րդ ենթակետով, համաձայն որի անհրաժեշտ է մշակել և ՀՀ կառավարության քննարկմանը ներկայացնել ՀՀ տարածքում ինքնակամ շինարարության դեմ պայքարի հիմնախնդիրների լուծման հայեցակարգային դրույթների (միջոցառումների) իրագործման ժամանակացույցը:</p> <p>Վերջիններիս իրագործմամբ ակնկալվում է բարձրացնել ինքնակամ շինարարության դեմ պայքարի արդյունավետությունը, ոլորտի նկատմամբ պետական վերահսկողություն և հսկողություն իրականացնող պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասությունների ու պարտականությունների հստակեցման, ինքնակամ շինարարություն իրականացնողների նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցների խստացման, ինքնակամ շինարարության օրինականացման գործընթացի սահմանափակման, ինքնակամ շինարարության օրինականացման և տնօրինման կարգերում ինքնակամ շինարարությանը նպաստող պայմանների վերացման միջոցով:</p>

38.	<p style="text-align: center;">Քաղաքաշինական էլեկտրոնային թույլտվությունների տրամադրման մեխանիզմների կանոնակարգում</p> <p>Քաղաքաշինական էլեկտրոնային թույլտվությունների տրամադրման մեխանիզմների կանոնակարգմանն ուղղված միջոցառումների իրագործումը պայմանավորված է 2010 թվականի դեկտեմբերի 2-ի մշտապես գործող տարածքային զարգացման և բնապահպանական նախարարական կոմիտեի նիստի N 24.11/55051-10 արձանագրության 8-րդ կետի 2-րդ ենթակետի հանձնարարականով, համաձայն որի նախատեսվում է մշակել օպտիմալացված ընթացակարգեր համայնքի ղեկավարների կողմից տրվող թույլտվությունների տրամադրման մատչելիության ապահովման և սահմանված ժամկետների կրճատման նպատակով:</p> <p>Մասնավորապես, ըստ առաջնահերթության, նախատեսվում է ՀՀ կառավարության 2010 թվականի ապրիլի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության համայնքներում (բնակավայրերում) անհատական բնակելի տների բազմակի օգտագործման օրինակելի նախագծերի և դրանց կատալոգի ներդրման ու կիրառման կարգը հաստատելու մասին» N 440-Ն որոշմամբ հաստատված կարգում կատարել համապատասխան փոփոխություններ՝ կառուցապատողի կողմից տարածքի հետ տեղակապված ու համաձայնեցված բնակելի տան նախագծի, շինարարության թույլտվության, ինչպես նաև ավարտված շինարարության շահագործման ակտի փաստագրման ձեռքբերումը՝ սահմանված ժամկետների կրճատմամբ, էլեկտրոնային թույլտվությունների մեխանիզմների ներդրման միջոցով ապահովելու համար:</p>

39.	<p align="center">«Գործարարությամբ զբաղվելը վարկանիշային դասակարգման սանդղակում Հայաստանի դիրքի բարելավում</p>
	<p>Տնտեսության զարգացման կարևորագույն նախապայմանը երկրում գործարարության զարգացումն է: Գործարարությանն առնչվող ընթացակարգերն իրենց պարզությամբ և թափանցիկությամբ դեռևս հեռու են բավարար լինելուց: Գործարարության զարգացման և օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման պետական քաղաքականությունն ուղղված է առավելագույնս բարենպաստ միջավայրի ստեղծմանը, տնտեսության առավել ազատականացմանը, ազատ մրցակցության խթանմանը, վարչարարական ընթացակարգերի առավելագույնս պարզեցմանը, սպառողների շահերի արդյունավետ պաշտպանությանը:</p> <p>Առկա խնդիրների լուծման նպատակով առաջարկվում է «Հայաստանի գործարար և ներդրումային միջավայրի գերազանցության կենտրոն» համազգային ծրագրի հայեցակարգի և Գործարար միջավայրի բարելավման միջոցառումների ծրագրի, ինչպես նաև տեսչական բարեփոխումների շարունակական իրականացումը:</p> <p>Աշխատանքներ կտարվեն «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման համար հիմք հանդիսացող բաղադրիչների բարելավման ուղղությամբ, մասնավորապես, քաղաքաշինական թույլտվությունների տրամադրման մեխանիզմների կատարելագործում, շինարարական թույլտվությունների ստացման ժամկետների կրճատում և այլն:</p> <p>Գործարարությամբ զբաղվելու համար Հայաստանը տարածաշրջանային գերազանցության կենտրոն դարձնելու խնդիրը ՀՀ Նախագահի նախընտրական ծրագրի և ՀՀ կառավարության հռչակած համազգային նախագծերից մեկն է, որի հետևողական իրականացումը ՀՀ հեռանկարային զարգացման երաշխիքներից է: Արդյունքում, ակնկալվում է Հայաստանի Հանրապետությունը դարձնել տարածաշրջանում գործարար և ներդրումային լավագույն միջավայր ունեցող երկիր, մասնավորապես, բարելավել Հայաստանի դիրքը Համաշխարհային բանկի և Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի կողմից հրապարակվող «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման մեջ:</p>
<p align="center">ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն</p>	
40.	<p align="center">Նախադպրոցական կրթության մատչելիության բարձրացում</p> <p>Հանրակրթության որակի ապահովման տեսանկյունից կարևորվում է երեխաների վաղ ընդգրկումը կրթական ծրագրերում, մինչդեռ հանրապետության շատ համայնքներում դեռևս չկան նախադպրոցական կրթական ծառայություններ: Նախադպրոցական ծառայությունների մատչելիությունը խիստ անհավասար է Հայաստանի տարբեր տարածքներում:</p> <p>Նախադպրոցական կրթության համակարգի ուսումնասիրությունն ու արդի վիճակի նկարագիրը թույլ է տալիս առանձնացնել համակարգում առկա հետևյալ հիմնական խնդիրները. երեխաների ընդգրկվածության ցածր մակարդակը, նախադպրոցական հաստատությունների անբավարար ցանցը, մատուցվող ծառայությունների ոչ բավարար որակը և դրանց անմատչելիությունը սոցիալապես անապահով ընտանիքների երեխաների համար:</p> <p>Համակարգի մատչելիության բարձրացման և երեխաների ընդգրկվածության մեծացման համար, համաձայն ՀՀ նախադպրոցական կրթության բարեփոխումների 2008-2015 թթ. ռազմավարական ծրագրի, նախատեսվում է քիչ ծախսատար նախադպրոցական կրթական ծառայությունների ներդրման միջոցով բարձրացնել նախադպրոցական կրթության մատչելիությունը՝ հատկապես բնակչության առավել անապահով խավերի համար:</p> <p>Համաձայն «ՀՀ նախադպրոցական կրթության բարեփոխումների 2008-2015 թթ. ռազմավարական ծրագրի իրականացման հետագա ընթացքի մասին» ՀՀ կառավարության 16.06.2009 թ. N 29 որոշման՝ նախատեսվում է նախադպրոցական հաստատություններ չունեցող շուրջ 70 համայնքներում կազմակերպել ոչ ծախսատար նախադպրոցական ծառայություններ՝ ուղղված դպրոցին նախապատրաստմանն ու կրթության հավասար մեկնարկային հնարավորությունների ապահովմանը:</p> <p>Ակնկալվում է 2011 թվականին նախադպրոցական կրթության մեջ շուրջ 2000 երեխաների ընդգրկում:</p>
41.	<p align="center">Հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումներ</p>

Համաձայն «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի՝ 2010-2012 թթ. գերակա ուղղություններն են 12-ամյա կրթության դասագրքերի, ուսումնասօժանողակ գրականության ստեղծման և ներդրման աշխատանքները, ինչպես նաև հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ղեկավարների հավաստագրումը և ուսուցիչների ատեստավորումը: Հանրակրթության որակի բարելավման տեսանկյունից կարևորվում են տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրման խնդիրները:

Ոլորտի զարգացման կարևոր խնդիրներից է 12-ամյա կրթության առարկայական չափորոշիչների, ծրագրերի, դասագրքերի բարելավման ուղղությամբ տարվող աշխատանքների, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրման արդյունավետության բարձրացումը, դպրոցների կառավարման համակարգում կադրային քաղաքականության իրականացումը:

Հանրակրթության ոլորտում շարունակվելու է 12-ամյա կրթության ուսումնական պլանի, ինչպես նաև առարկայական նոր ծրագրերի և չափորոշիչների ներդրումը: 2011 թվականին շարունակվելու է եռամյա ավագ դպրոցի ծրագրի ներդրումը, որի հաջողությամբ է մեծապես պայմանավորված հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումների ներկա փուլը: Դրան համապատասխան շարունակվելու է ավագ դպրոցի դասագրքերի տպագրության գործընթացը, միաժամանակ՝ կարևորելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրումն ու ուսումնական հաստատությունների տեխնիկական համալրումը, առանձին գործող ավագ դպրոցների ցանցի ամբողջականացումը: 2011 թվականին կիրականացվեն նաև հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների տնօրենների հավաստագրման և ուսուցիչների ատեստավորման գործընթացները:

Կարգավորման առարկան է հանրակրթական բարեփոխումների համատեքստում ուսուցման բովանդակության համապատասխանեցում «Հանրակրթության պետական չափորոշիչ պահանջներին»:

Ակնկալվում է հանրակրթության բովանդակությունը սահմանող առարկայական ծրագրերի, դասագրքերի, ուսումնասօժանող գրականության որակի բարձրացում:

13 նոր ավագ դպրոցների կազմավորում, առանձին գործող ավագ դպրոցների ցանցի ամբողջացում:

Եվս 414 դպրոցի ընդգրկում Հայաստանի դպրոցների ինտեռնետային ցանցում:

50 հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների համակարգչային ուսումնական կենտրոնների վերազինում և նորարարական տեխնոլոգիաների ներդրման նպատակով տարբեր հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում 5 նեթբուքային դասարանների հիմնում:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ուսուցիչների 20%-ի ատեստավորում և տարակարգ ստացած ուսուցիչների աշխատավարձի հավելավճարների տրամադրում:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների շուրջ 500 տնօրենների հավաստագրում:

Վայոց ձորի մարզի ընտանեկան նպաստի համակարգում ընդգրկված դպրոցահասակ մոտավորապես 2600 երեխաների դպրոցական հագուստի և կոշիկի տրամադրում:

<p>42.</p>	<p style="text-align: center;">Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության զարգացում</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման ներկա փուլում էական նշանակություն ունի նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական որակյալ կրթությունն ու ուսուցումը, որի ապահովումն ու մատչելիությունը հանրապետության տնտեսական աճի, աղքատության ու անհավասարության մեղմման կարևորագույն գործոններից է:</p> <p>Հայաստանում նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության համակարգի հետագա զարգացումներն ապահովելու և ոլորտը կարգավորելու նպատակով մշակվել և հաստատվել են մի շարք նորմատիվ փաստաթղթեր: Սակայն բարեփոխումները հիմնականում իրականացվել են օրենսդրական դաշտի, անձնակազմի վերապատրաստումների, ուսումնամեթոդական նյութերի արդիականացման ուղղությամբ, իսկ նյութատեխնիկական բազայի հարստացման և վերագինման ուղղությամբ իրականացված բարեփոխումները դեռևս շատ հեռու են արդիական լինելուց, ինչը հանդիսանում է ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, ինչպես նաև աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան մասնագետների պատրաստման կարևորագույն գործոններից մեկը:</p> <p>Առաջարկվող լուծումներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - կրթության բովանդակության և չափորոշիչների բարելավում, - կրթական ծրագրերի համապատասխանեցում տնտեսական զարգացման պահանջներին, - ուսուցման կարճաժամկետ ծրագրերի մշակում և ներդրում, - դասավանդող կադրերի կարողությունների հզորացում, - համակարգի մասնագետների տեղեկացվածության օտարերկրյա պետությունների փորձի և լավագույն ձեռքբերումների վերաբերյալ բարձրացում, - միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ուսումնանյութական բազայի բարելավում, - համակարգի օպտիմալացում, ինստիտուցիոնալ բարեփոխումներ: <p>Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտում գործունեության հիմնական նպատակներն են եղել որակյալ մասնագետների պատրաստումն ու նրանց մրցունակության բարձրացումն աշխատաշուկայում, կրթական ծրագրերի համապատասխանեցումը երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման պահանջներին, կրթության բովանդակության միջազգային չափանիշներին համադրելիության և ուսումնական գործընթացի թափանցիկության, ինչպես նաև մատչելիության և հավասարության ապահովումը:</p> <p>2011 թ. ընթացքում նախատեսվում է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - նախնական և միջին մասնագիտական կրթության 19 միասնական չափորոշիչների և ուսումնական ծրագրերի մշակում ու ներդրում, - 12 նախնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում, - 12 նախնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում լաբորատորիաների, համակարգչային լսարանների նորացում և վերագինում:
------------	--

<p>43.</p>	<p style="text-align: center;">Բարձրագույն կրթության բարեփոխումները՝ ըստ Բոլոնիայի գործընթացի հիմնական ուղղությունների</p> <p>2005 թ. Հայաստանը պաշտոնապես միացել է Բոլոնիայի գործընթացին՝ ստանձնելով պատասխանատվություն՝ իրականացնելու Բոլոնիայի գործընթացի հիմնական սկզբունքների իրականացումն ըստ գործողությունների առանձին ուղղությունների և մասը դառնալ կազմավորվող Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵԲԿՏ):</p> <p>Գործող համակարգը չի ապահովում բյուջետային միջոցների օգտագործման բարձր արդյունավետություն, այն հիմնականում պայմանավորված է պետության կողմից բուհերին ըստ մասնագիտությունների տրվող չափաքանակների սահմանման և բաշխման գործընթացով, ինչպես նաև պետական կրթաթոշակների և ուսանողական նպաստների ձևավորման և հատկացման սկզբունքների անկատարությամբ:</p> <p>ՀՀ բարձրագույն կրթական համակարգում իրականացվող բարեփոխումների առանցքային ուղղություններից մեկը ֆինանսավորման համակարգն է, որի նպատակն է ձևավորել և ներդնել բարձրագույն կրթության արդյունավետ և կայուն ֆինանսավորման համակարգ՝ դրանով իսկ մեծացնելով բարձրագույն կրթության մատչելիությունն ու որակը:</p> <p>Մինչև 2013 թ. Որակավորումների ազգային համակարգը պետք է դառնա Հայաստանում կրթության և ուսուցման համընդհանուր համակարգի բաղկացուցիչ մաս, իսկ շնորհիված որակավորումների որակը պետք է ապահովված լինի պետական չափորոշիչներով, որոնք անցել են Եվրոպական վերլուծության քննությունը, և պետք է նպաստի աշխատուժի շարժունակությանը՝ տեղական և միջազգային մակարդակում:</p> <p>Կարգավորման առարկան է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - կայուն ֆինանսավորման ռազմավարության մշակում, - բարձրագույն կրթության ֆինանսավորման մեխանիզմների մշակում, - ուսանողական վարկերի համակարգի սկզբունքների մշակում, - որակավորումների ազգային համակարգի հայեցակարգի մշակում: <p>Ակնկալվում է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - բարձրագույն կրթության ֆինանսավորման մեխանիզմների բարելավում, ինչը կնպաստի բուհերին և ուսանողներին տրամադրվող պետական ֆինանսական աջակցության արդյունավետության ու օբյեկտիվության բարձրացմանը, կայուն ֆինանսավորման ռազմավարության հաստատում, - ուսանողական վարկերի համակարգի հայեցակարգի սկզբունքների մշակումը, ինչը համակարգի ներդրումից հետո հնարավորություն կտա ուսանողներին մատչելի պայմաններով ստանալու ֆինանսավորում ուսման վարձերը վճարելու և ապրուստի կարիքները հոգալու համար, - առնվազն 2 մասնագիտական ուսումնական հաստատության ինստիտուցիոնալ փորձաքննության իրականացում և այդ ուսումնական հաստատություններում առնվազն 2 մասնագիտության կրթական ծրագրերի հավատարմագրման փորձարկում, - բուհերի կամ դրանց մասնագիտությունների թվի նվազում՝ առնվազն 7-10-ով. բուհերի միավորման համար նպաստավոր պայմանների ապահովում և բուհերում մասնագիտական կրթական ծրագրերի լիցենզավորման պայմանների ու պահանջների ապահովման նպատակով 30 հաստատություններում ուսումնասիրությունների իրականացում: <p>Հայաստանի որակավորումների ազգային համակարգը նշանակալի ներդրում է ունենալու մարդկային ռեսուրսների զարգացման</p>
------------	---

	<p>ոլորտում և դրանով իսկ նպաստելու է տեղական և միջազգային ճանաչում ունեցող որակավորումների մակարդակների շրջանակում մատչելիությանը, փոխադրմանն ու առաջխաղացմանը: Առանձնահատուկ կկարևորվի բարձրագույն կրթության համակարգի գրավչության բարձրացմանը միտված տեղեկատվական նյութերի ստեղծումն ու տարածումն արտերկրում:</p>
<p>ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն</p>	
<p>44.</p>	<p style="text-align: center;">Հանրապետության 5 համայնքում բնական կերահանդակների (արոտավայրերի, խոտհարքների) կառավարման փորձնական ծրագրի իրականացում</p> <p>Հանրապետության բնական կերահանդակների արդյունավետ կառավարման փորձնական ծրագրի նպատակն է բնական կերահանդակների լիարժեք ներգրավումն արտադրական շրջանառության մեջ, արոտավայրերի բարելավման համալիր միջոցառումների իրականացումը և դրանց օգտագործման արդյունավետության բարձրացումը:</p> <p>Գյուղատնտեսության զարգացման ներկա փուլում անբավարար է օգտագործվում բնական կերահանդակները: Վերջիններս զբաղեցնում են հանրապետության գյուղատնտեսական հողատեսքերի 58,7 տոկոսը, սակայն այդ ռեսուրսներն օգտագործվում են ոչ արդյունավետ: Համատարած բնույթ է կրում այդ ռեսուրսի անհավասար օգտագործումը: Մասնավորապես, գյուղամերձ արոտավայրերն օգտագործվում են չափազանց գերբեռնված, իսկ հեռագնա արոտները՝ թերբեռնված: Երկու դեպքում էլ դրանք հանգեցնում են արոտավայրերի դեգրադացման: Չեն իրականացվել բնական կերահանդակների բարելավման, ջրարբիացման, արոտների ճանապարհների վերականգնման աշխատանքներ: Ստեղծված վիճակը բացասաբար է ազդում անասնապահության ճյուղի արդյունավետության վրա: Հետևաբար բնագավառի կարգավորման հիմնական խնդիրներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • արոտավայրերի կառավարման համալիր ծրագրի մշակում և արոտավայրերի օգտագործման սխեմաների հաստատում, • վարձակալական հիմունքներով արոտավայրերի առաջնահերթ տրամադրում անասնապահական կոպերատիվներին, ֆերմերային խմբերին և ասոցիացիաներին, • արոտավայրերի օգտագործման հնարավորությունների բարելավման նպատակով ջրարբիացման համակարգերի վերականգնում, հողաշինարարական-նախագծային աշխատանքների իրականացում և ճանապարհների վերանորոգում: <p>Առկա խնդիրների լուծմանը կնպաստի հետևյալ քայլերի իրականացումը՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • հանրապետության 5 համայնքի համար 2011 թ. կմշակվեն և կիրականացվեն արոտների կառավարման ծրագրեր: Միաժամանակ, 2012 թ. իրականացնելու նպատակով կմշակվի ևս 21 համայնքի բնական կերահանդակների կառավարման ծրագիր և կտրվի դրանց մեկնարկը, այսինքն, ընտրված համայնքներում կիրականացվեն նախապատրաստական աշխատանքներ, • կստեղծվեն արոտօգտագործողների ասոցիացիաներ (ֆերմերային տնտեսությունների միավորումներ), որոնց գործունեությունը կնպատակաուղղվի գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման արդյունավետության բարձրացմանը, • կմեկնարկվեն առաջնահերթ ներդրումային ծրագրեր ջրարբիացման, արոտների ճանապարհների վերականգնման, արոտների բարելավման, դաշտային կերարտադրության զարգացման և այլ ուղղություններով: <p>Ակնկալվում է ՀՀ Արագածոտնի, Լոռու, Շիրակի, Մյունիքի և Տավուշի մարզերի մեկական համայնքներում (համապատասխանաբար՝ Ավան, Լորուտ, Բերդաշեն, Գորայք և Ներքին Ծաղկավան) շուրջ 25000 հա արոտավայրերի և 3200 հա խոտհարքների կառավարման ծրագրերի մշակում, ջրարբիացում, ճանապարհային ցանցի վերանորոգում և արոտավայրերի մակերեսային բարելավում: Այս միջոցառումների արդյունքում արոտավայրերի և խոտհարքների բերքատվությունը կբարձրանա 25-30 տոկոսով, իսկ նպատակային օգտագործման ցուցանիշը կկազմի 85-90 տոկոս: Ծնորհիվ նշված որակական փոփոխությունների անասունների մթերատվությունը կբարձրանա 12-15 տոկոսով, և միավոր արտադրանքի</p>

	<p>հաշվով անասնակերի ծախսը կկրճատվի շուրջ 20 տոկոսով:</p>
<p>45.</p>	<p style="text-align: center;">Հանրապետության առնվազն 40 համայնքում գյուղատնտեսական կոոպերացիայի զարգացում</p> <p>Գերակա խնդրի նպատակը փոքր գյուղացիական տնտեսությունների կամավոր միավորման, շահույթ ստանալու նպատակով համագործակցության զարգացման միջոցով առկա արտադրական ներուժի արդյունավետ օգտագործման, արտադրողականության և եկամտաբերության բարձրացումն է:</p> <p>Հողի սեփականաշնորհման և տնտեսավարման բազմաձևության անցման շուրջ երկու տասնամյակների ընթացքում ի սկզբանե հիմնված կոլեկտիվ գյուղացիական տնտեսությունները քայքայվել են, և գյուղատնտեսության ոլորտում տիրապետող են դարձել շուրջ 340 հազար գյուղացիական տնտեսությունները: Վերջիններիս զարգացման ներուժը, առաջադիմական տեխնոլոգիաների և նոր տեխնիկայի օգտագործման հնարավորությունները խիստ սահմանափակ են, որի հետևանքով արտադրական շրջանառությունից դուրս է մնում հողային ռեսուրսների շուրջ մեկ երրորդը, ցածր են գյուղատնտեսական արտադրության արդյունքային ցուցանիշները և վերարտադրական կարողությունները:</p> <p>Այս իրավիճակի հաղթահարման խնդիրներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ա. կոոպերացիայի տարբեր ձևերի զարգացման միջոցով արտադրական, սպասարկման, շուկայահանման և այլ ոլորտներում գյուղացիական տնտեսությունների ռեսուրսների միավորում և մրցակցային առավելությունների ձեռքբերում, բ. պետության և դոնոր համայնքի միջոցով ցուցաբերվող աջակցության ուղղորդում կոոպերացվող գյուղացիական տնտեսությունների խթանմանը և գործող կոոպերատիվների կարողությունների հզորացմանը, գ. կոոպերացվող միավորների գործունեության գնահատում, առաջավոր փորձի տարածում և աջակցության ծրագրերի շարունակականության ապահովում: <p>Առաջարկվում է՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) կոոպերացիայի սկզբունքների և առավելությունների քարոզչություն, առաջավոր փորձի տարածում, կոոպերատիվների կազմակերպման ճանապարհային քարտեզի և մեթոդական ուղեցույցի հրապարակում. 2) ճապոնական դրամաշնորհի հաշվին, Գյուղատնտեսական բարեփոխումների աջակցության ծրագրի (ԳԲԱԾ), Գյուղական ձեռնարկությունների և փոքր առևտրային գյուղատնտեսության զարգացման ծրագրի համայնքային աջակցության բաղադրիչով ձեռքբերված գյուղատնտեսական տեխնիկայի հատկացում կոոպերատիվ սկզբունքներով գործող գյուղատնտեսական սուբյեկտներին: Վերջիններիս ներգրավում մրցակցային ներդրումների և նպատակային այլ ծրագրերում (սերմնաբուծության զարգացում, տոհմային կազմի բարելավում և այլն). 3) կառավարման լիազոր մարմնի և համապատասխան հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներից գյուղատնտեսական կոոպերացիայի աջակցության աշխատանքային խմբի ձևավորում, որը կապահովի՝ <ul style="list-style-type: none"> ա. կոոպերացիայի զարգացմանն ուղղորդող ռեսուրսների նպատակային և հրապարակային տրամադրում, բ. գործող և ձևավորվող կոոպերատիվների, ինչպես նաև համագործակցության պայմանագրով միավորված ֆերմերային խմբերի գործունեության գնահատում և վերջիններիս արդյունքներով ծրագրի շարունակականության առաջարկություններ ներկայացնելը: <p>Ակնկալվում է հանրապետության առնվազն 40 համայնքում նոր կոոպերատիվների կամ համագործակցության պայմանագրով միավորված խմբերի ստեղծմանն աջակցություն:</p> <p>Նշված միավորների բազմակողմանի տեխնիկական աջակցություն և առաջավոր փորձի տարածում:</p> <p>Կոոպերացիայի զարգացման շնորհիվ միավորվող սուբյեկտների արտադրական ներուժի լիարժեք օգտագործում և արտադրողականության 20-25 տոկոսով բարձրացում: Կոոպերացված միավորների միջոցով արտադրատեխնիկական սպասարկման, մարքեթինգային և այլ ծառայությունների</p>

	մատուցում:
46.	<p align="center">Ազրարային ուղորտի տեղեկատվական և խորհրդատվական համակարգի բարեփոխումների միջոցով ծառայությունների մատուցման արդյունավետության բարձրացում</p> <p>Գերակա խնդրի նպատակն է գյուղատնտեսական գործունեություն իրականացնող սուբյեկտներին տեղեկատվական և խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման համակարգի բարելավում:</p> <p>Ներկայումս ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տեղեկատվական և խորհրդատվական գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են ԳԱՀԿ-ի և ԳԱՄԿ-երի միջոցով, որը սահմանափակում է մրցակցային հնարավորությունները և չի նպաստում ծառայությունների որակի բարձրացմանը: Հետևաբար անհրաժեշտ է անցում կատարել ծառայությունների գնման ընթացակարգերով առավել արդյունավետ գործունեություն իրականացվող սուբյեկտներին ընտրությանը և համապատասխան կառուցվածքային փոփոխությունների միջոցով բարձրացնել համակարգի արդյունավետությունը:</p> <p>Առաջարկվում է՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) հստակեցնել ԳԱՀԿ-ի և ԳԱՄԿ-երի գործառնությունները. 2) ըստ մարզերի և տարածաշրջանների՝ տարեկան կտրվածքով սահմանել խորհրդատվական կարիքները և գնահատել դրանց բավարարման ֆինանսական հնարավորությունները. 3) ըստ խորհրդատվական ծառայության ուղղությունների՝ սահմանել տեխնիկական առաջադրանք, մրցութային կարգով ընտրել ծառայություն մատուցող սուբյեկտներին, կնքել պայմանագրեր և ապահովել կատարման նկատմամբ մոնիթորինգ. 4) ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (ՊԳԿ) աջակցությամբ ավարտին հասցնել Հայաստանում խորհրդատվության և տեղեկատվության վիրտուալ ցանցի հիմնման ուղղությամբ տարվող աշխատանքները: <p>Ակնկալվում է՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ներկայումս մշտապես գործող գյուղական 132 խորհրդատուի կրճատման արդյունքում գոյացած գումարը կնպաստակաուղղվի մրցութային կարգով ընտրված խորհրդատուների կողմից նպատակային խորհրդատվական ծառայությունների մատուցմանը. 2) Հայաստանում խորհրդատվության և տեղեկատվության վիրտուալ ցանցի հիմնումը հնարավորություն կընձեռնի արտադրող սուբյեկտներին համացանցի միջոցով օգտվելու միջազգային և հայաստանյան գյուղատնտեսական հետազոտական կազմակերպությունների՝ Հայաստանի պետական ազրարային համալսարանի՝ ԳԱՀԿ-ի և ԳԱՄԿ-երի վեր-կայքերում տեղադրված բազմաբնույթ տեղեկատվությունից, և հետադարձ կապով ներկայացնելու իրենց խորհրդատվական կարիքները: Բացի դրանից՝ ցանցը նշված կազմակերպություններին կընձեռնի արտաբյուջետային միջոցների ներգրավման բիզնես հնարավորություններ. 3) ԳԱՀԿ-ի գործառնությունները հիմնականում կուղղորդվեն այսպես կոչված «խորհրդատուի խորհրդատվությանե մատուցմանը՝ ԳԱՄԿ-երի միջոցով առաջադիմական տեխնոլոգիաների ներդրմանը և ծառայությունների գնման համակարգի կազմակերպմանը՝ որը հնարավորություն կընձեռնի նրանց աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացնել 25-30 տոկոսով:
ՀՀ մշակույթի նախարարություն	
47.	<p align="center">Մշակութային ժառանգության պահպանության հիմքերի ապահովում</p> <p>1. Գերակա խնդրի անհրաժեշտությունը (նպատակը)</p>

	<p>Մշակութային ժառանգության վերականգնման ուսումնական տարածաշրջանային կենտրոնի ստեղծմամբ պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքները վերականգնման աշխատանքների համար անհրաժեշտ կադրերի պատրաստման և վերապատրաստման պայմանների ստեղծում:</p> <p>ՀՀ-ում ներկա պահին մոտավորապես 24000 հուշարձաններից մեծ մասն ունի հրատապ վերականգնման կարիք: Թանգարանային ֆոնդերում պահվող մոտավորապես 1738678 թանգարանային միավոր առարկաների մեծ մասը նույնպես ունի վերականգնման կարիք: Համապատասխան մասնագետների պակասը հնարավորություն չի ընձեռում իրականացնել մշակութային արժեքների ժամանակին վերականգնումը: Լաբորատորիաների և ժամանակակից վերականգնման տեխնոլոգիաների պակասը նույնպես հանդիսանում է խոչընդոտ: Առկա մասնագետների շրջանում անհրաժեշտություն է առաջացել նաև իրականացնել վերապատրաստման դասընթացներ, ինչպես նաև պատրաստել երիտասարդ մասնագետներ:</p> <p>Անհրաժեշտություն է առաջացել նաև միջազգային փորձի ուսումնասիրումը և համատեղ սեմինարների կազմակերպումն արտերկրի մասնագետների հետ:</p> <p>Առաջարկվող լուծումներն են կենտրոնի ստեղծումը և նյութատեխնիկական բազայի համալրումը, լաբորատորիայի հիմնումը, վերապատրաստման և վերաորակավորման դասընթացների կազմակերպումը, այդ թվում՝ հնագիտական, ճարտարապետական և գեղանկարչական վերականգնողների, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների համար նախատեսվող վարպետների պատրաստման և վերապատրաստման ուղղությամբ:</p> <p>Կենտրոնի ստեղծումից հետո նախատեսվում է այն դարձնել տարածաշրջանային կենտրոն, որտեղ կիրականացվեն միջազգային փորձի ուսումնասիրություն, համատեղ դասընթացներ և սեմինարներ, ինչպես նաև պատրաստման և վերապատրաստման դասընթացներին կներգրավվեն նաև արտերկրի մասնագետները:</p> <p>Կարգավորման առարկան է հուշարձանների վերականգնման բնագավառում աշխատող մասնագետների, վարպետների պատրաստման և վերապատրաստման հիմքերի ստեղծումը:</p> <p>Կենտրոնի ստեղծմամբ կապահովվի մշակութային արժեքների որակյալ վերականգնումը և պահպանումը:</p>
<p>48.</p>	<p align="center">Մշակութային ժառանգության հանրահռչակման ապահովում</p> <p>Գերակա խնդրի նպատակն է թանգարանների ցուցադրությունների ընդլայնումը ժամանակակից տեխնիկական սարքերի միջոցով:</p> <p>Թանգարանները ցուցադրական տարածքների սղության պատճառով հանրությանը ներկայացնում են իրենց հավաքածուների մոտավորապես 2.57%: Հիմնական խնդիր է դարձել հանրությանը ցուցադրել նաև պահոցներում գտնվող թանգարանային առարկաները, ինչի համար անհրաժեշտ է ժամանակակից էլեկտրոնային տեխնիկական սարքերի ներդրում, որոնց միջոցով կընդլայնվեն ցուցադրության շրջանակները և լրացուցիչ տեղեկատվություն կտրամադրվի այցելուներին թանգարանի ֆոնդերում պահվող և չցուցադրվող մշակութային ժառանգության վերաբերյալ:</p> <p>ՀՀ մշակույթի նախարարության թանգարանների թանգարանային առարկաների էլեկտրոնային ցուցադրության կազմակերպում՝ ծրագրային ապահովում, ծրագրային պահանջներին համապատասխան նյութերի թվանշանացում (2 թանգարաններում մոտավորապես 6000 ցուցանմուշ):</p> <p>Կարգավորման առարկան է թանգարանային առարկաների հանրահռչակման ընդլայնումը:</p> <p>Գերակա խնդրի լուծման դեպքում ակնկալվում է թանգարանային ֆոնդի հանրահռչակում՝ մշտական ցուցադրություններում չգտնվող առարկաների հասանելիության ապահովում:</p>
<p>49.</p>	<p align="center">Մշակութային ծառայություններում սպասարկման գործառույթի բարելավում</p>

	<p>Գերակա խնդրի նպատակն է թատերահամերգային և թանգարանային կազմակերպությունների տոմսային տնտեսությունում ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ տոմսերի էլեկտրոնային վաճառքի միասնական համակարգի ներդրումը:</p> <p>Տոմսերի էլեկտրոնային վաճառքի միասնական համակարգը նախատեսվում է ներդնել 41 թանգարաններում, 16 համերգային և 16 թատերական պետական կազմակերպություններում և նրանց մասնաձյուղերում: Ներկայումս տոմսերի ձեռքբերումն իրականացվում է ավանդական եղանակով, ինչն արդյունավետ չէ ժամանակի և հաշվառման առումով: Հիմնական խնդիրն է տոմսերի վաճառքն առավել մատչելի դարձնել և ժամանակի խնայողության, և առավել հասանելիության առումով:</p> <p>Տոմսերի էլեկտրոնային համակարգի ներդրումը ենթադրում է նաև էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգերի պարբերաբար տեխնիկական համալրում և թարմացում, ինչպես նաև միասնական էլեկտրոնային ցանցի ստեղծում:</p> <p>Առաջարկվող լուծումներն են թատերահամերգային և թանգարանային կազմակերպությունների մուտքի տոմսերի էլեկտրոնային վաճառքի միասնական համակարգի ներդրման և սպասարկող օպերատորի ընտրության համար անհրաժեշտ իրավական փաստաթղթերի և տեխնիկական առաջադրանքի կազմումը և հաստատումը, սպասարկող օպերատորի ընտրության նպատակով մրցույթի անցկացումը, տեխնիկական առաջադրանքով նախատեսված աշխատանքների իրականացումը:</p> <p>Կարգավորման առարկան է թատերահամերգային և թանգարանային կազմակերպությունների կողմից մատուցվող ծառայություններում սպասարկման գործառույթների արդիականացումը:</p> <p>Տոմսերի վաճառքի միասնական համակարգի ներդրմամբ կբարելավվի տոմսերի վաճառքի գործընթացը, հնարավորություն կտրվի առավել արդյունավետ և վերահսկելի դարձնելու տոմսերի հաշվառումը և ֆինանսական մուտքերն ու ելքերը:</p>
<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p>	
<p>50.</p>	<p style="text-align: center;">Կենսաթոշակային բարեփոխումների իրականացում</p> <p>ՀՀ կառավարության 2008 թվականի նոյեմբերի 13-ի N 1487-Ն որոշմամբ հաստատվել են կենսաթոշակային բարեփոխումների ծրագիրը և կենսաթոշակային բարեփոխումների իրականացումն ապահովող միջոցառումների ժամանակացույցը, որոնց իրականացումը կրում է շարունակական բնույթ:</p> <p>Անցած ժամանակահատվածում, համաձայն նշված ծրագրի և միջոցառումների ժամանակացույցի`</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) մշակվել և ՀՀ կառավարություն է ներկայացվել կենսաթոշակային բարեփոխումների իրականացումն ապահովող օրենքների նախագծերի փաթեթը. 2) մշակվել են եկամտային հարկի և կուտակային վճարի անձնավորված հաշվառման համակարգի բիզնես-գործընթացները, եկամտային հարկի և կուտակային վճարի անձնավորված հաշվառման համակարգի համակարգչային ծրագրի տեխնիկական մասնագրերն ու տեխնիկական առաջադրանքը. 3) գնահատվել են կենսաթոշակային բարեփոխումների գործընթացին ներգրավված պետական կառավարման մարմինների նյութատեխնիկական կարիքներն ու լրացուցիչ հաստիքները. 4) մշակվել և ՀՀ կառավարության 2009 թ. սեպտեմբերի 23-ի N 39 արձանագրային որոշմամբ հաստատվել են կենսաթոշակային բարեփոխումների լուսաբանման, հանրային իրազեկման և քաղաքացիական հասարակության մասնակցության գործընթացի ծրագիրը և կենսաթոշակային բարեփոխումների լուսաբանման, հանրային իրազեկման և քաղաքացիական հասարակության մասնակցության գործընթացի միջոցառումների ցանկը և այլն: <p>2010 թ. հունիսի 24-ին Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովն 1-ին ընթերցմամբ ընդունել է կենսաթոշակային բարեփոխումների</p>

	<p>իրականացումն ապահովող օրենքների նախագծերի փաթեթը, որը նախատեսում է կենսաթոշակային բարեփոխումների իրականացման փուլային սցենար՝ ըստ հետևյալի՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքը, «Ներդրումային ֆոնդերի մասին» ՀՀ օրենքը և «Կուտակային կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի՝ կամավոր կենսաթոշակային ապահովագրությանը վերաբերող դրույթներն ուժի մեջ են մտնում 2011 թվականին: 2) «Եկամտային հարկի մասին» և «Կուտակային վճարի և եկամտային հարկի անձնավորված հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքներն ուժի մեջ են մտնում 2013 թվականի հունվարի 1-ին: 3) «Կուտակային կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի՝ պարտադիր կուտակային վճարի կատարմանը վերաբերող դրույթներն ուժի մեջ են մտնում 2014 թվականի հունվարի 1-ին: <p>Հաշվի առնելով առկա իրավիճակը՝ նախատեսվում է 2011 թվականին ամբողջացնել կամավոր կենսաթոշակային ապահովագրության իրականացումն ապահովող կառուցակարգերը (համապատասխան ենթաօրենսդրական և գերատեսչական իրավական ակտերի մշակում, կամավոր կենսաթոշակային ապահովագրություն իրականացնող կազմակերպությունների (կենսաթոշակային ֆոնդերի կառավարիչների) լիցենզավորում և այլն), որի արդյունքում 2011 թվականից կգործարկվի կամավոր կենսաթոշակային ապահովագրության համակարգը:</p> <p>Միաժամանակ, նախատեսվում է սկսել կենսաթոշակային հաշիվների վարման տեղեկատվական համակարգի, ինչպես նաև եկամտահարկի և կուտակային վճարի անձնավորված հաշվառման համակարգի մշակման աշխատանքները՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության հաստատած՝ կենսաթոշակային բարեփոխումների իրականացումն ապահովող միջոցառումների ժամանակացույցը, ինչպես նաև մշակել և ընդունել բաշխողական բաղադրիչի գործունեությունն ապահովող ենթաօրենսդրական իրավական ակտերը:</p> <p>Լայնամասշտաբ բնույթ կկրի նաև կենսաթոշակային բարեփոխումների հանրային իրազեկման աշխատանքների իրականացումը՝ համաձայն ՀՀ կառավարության հաստատած ծրագրի:</p>
<p>51.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի ներդրում</u></p> <p>ՀՀ կառավարության 2008 թ. ապրիլի 28-ի N 380-Ս որոշմամբ հաստատված, ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից հավանության արժանացած՝ ՀՀ կառավարության ծրագրի 4.4.2. «Սոցիալական պաշտպանությունը բաժնում ՀՀ կառավարության քաղաքականության հիմնական ուղղություններից մեկը սոցիալական ծառայությունների համալիր (լրակազմով) տրամադրումն է՝ գործընթացին մասնակից դարձնելով մասնավոր հատվածին:</p> <p>ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հունիսի 3-ի նիստի N 21 արձանագրությամբ հավանության է արժանացել Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման գործընթացի կազմակերպման հայեցակարգը:</p> <p>Արձանագրային որոշմամբ հանձնարարվել է կազմակերպել հայեցակարգի հանրային քննարկումներ, Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ մշակել ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի միասնական կառուցվածքագործառնության մոդելը, իրականացնել մոդելի կիրարկման փորձնական ծրագիր և ծրագրի արդյունքների հաշվառմամբ ՀՀ կառավարություն ներկայացնել մոդելի ներդրման միջոցառումների ծրագիր-ժամանակացույց:</p> <p>Անցած ժամանակահատվածում նախարարությունը, համագործակցելով ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի երևանյան գրասենյակի հետ, կազմակերպել է կյոթ սեղաններ, որին մասնակցել են այն պետական մարմինների և կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, որոնք</p>

<p>ընգրկվելու են ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման գործընթացում:</p> <p>ՀՀ կառավարության քննարկմանն է ներկայացվել ՀՀ կառավարության «Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման միասնական համակարգի կառուցվածքագործառնության մոդելի հայեցակարգային մոտեցումներին հավանություն տալու մասին արձանագրային որոշման նախագիծը՝ նպատակ ունենալով ճշտելու ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման միասնական համակարգի կառուցվածքագործառնության մոդելի հանգուցային հարցերը, ընտրել սկզբունքային մոտեցումները, ինչպես նաև սահմանել մշակված մոդելի փորձնական ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ տեխնիկատնտեսական բավարար պայմանները:</p> <p>Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի ներդրման համար նախատեսվում է 2011 թվականի ընթացքում ՀՀ կառավարություն ներկայացնել ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի ներդրման միջոցառումների ծրագիր-ժամանակացույցը, որում ներառվելու են իրականացվելիք միջոցառումներ հետևյալ ուղղություններով՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) իրավիճակային վերլուծություններ, ուսումնասիրություններ, հետազոտություններ և գործող, ինչպես նաև ներդրող համակարգի բիզնես-գործընթացների նկարագրություններ. 2) սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային մարմինների շենքային պայմանների գույքագրում և դրանց (այդ թվում՝ միասնական ընդունարանների) վերաբերյալ առաջարկություններ ներկայացնելը ՀՀ կառավարություն. 3) ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի միասնական կառուցվածքագործառնության մոդելի մշակում և առաջարկություններ ներկայացնելը ՀՀ կառավարություն, առնվազն 2 մարզում փորձնական ծրագրի իրականացում, այդ թվում՝ ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման (սոցիալական գործի վարման) փորձնական ծրագրի իրականացում ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի երևանյան գրասենյակի աջակցությամբ. 4) Սոցիալական աշխատանքի ինստիտուտի կարողությունների հզորացում և մասնագիտական ուսուցման ստանդարտների սահմանում, 5) ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի ներդրումն ապահովող համապատասխան իրավական հենքի ձևավորում, մասնավորապես, «Սոցիալական աջակցության մասին ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենքի նախագիծը ներկայացնելը ՀՀ կառավարության աշխատակազմ: Այս նախագծով կիրացվեն տարվա ընթացքում իրականացված միջոցառումների արդյունքների գնահատմամբ ձևավորված առաջարկությունները:

<p>52.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Սոցիալական պաշտպանության ոլորտի տեղեկատվական բազաների արդիականացում</u></p> <p>Պետական կառավարման ոլորտում քաղաքացիների և կազմակերպությունների փոխհարաբերությունների որակի և արդյունավետության բարելավման համար կարևորագույն գործոն է նորագույն տեխնոլոգիաների կիրառումը, մասնավորապես, ժամանակակից տեխնոլոգիաների հիման վրա մշակված տեղեկատվական բազաների շահագործումը:</p> <p>Պետության կողմից քաղաքացիներին և կազմակերպություններին էլեկտրոնային ծառայությունների մատուցման գործընթացում կարևոր բաղկացուցիչ է ինտերնետային կապի ապահովումը:</p> <p>Սոցիալական պաշտպանության ոլորտում ներդրվել և կիրառվում են տասնյակից ավելի տեղեկատվական համակարգեր: 2010 թվականին Համաշխարհային բանկի Սոցիալական պաշտպանության ոլորտի կառավարման վարկային ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է սոցիալական պաշտպանության ոլորտում գործող տեղեկատվական համակարգերի և համապատասխան գործընթացների գնահատում, որի արդյունքում արդիականացվել են հետևյալ տեղեկատվական համակարգերը`</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) սոցիալական ապահովության քարտերի. 2) աշխատանք փնտրողների հաշվառման «Գործե. 3) կենսաթոշակառուների հաշվառման «Արաքսե. 4) ընտանիքի անապահովության գնահատման «Նպաստե. 5) մինչև 2 տարեկան երեխաների խնամքի նպաստների հաշվառման «Նպաստ-2ե. 6) աշխատանքի պետական տեսչության. 7) բարեգործական ծրագրերի հաշվառման: <p>Մշակվել է տեղեկատվության ավտոմատ փոխանակման տեղեկատվական համակարգը, որը հնարավորություն է տալիս ոլորտի կազմակերպությունների տվյալներն ստանալ անմիջապես առաջնային աղբյուրից:</p> <p>Ըստ էության, մշակվել են նոր համակարգեր, որոնք հիմնված են նորագույն տեխնոլոգիաների և լուծումների վրա: 2011 թ. նախատեսվում է իրականացնել արդեն մշակված տեղեկատվական համակարգերի ներդրում:</p> <p>Նախարարությունում գործում է ՏՀՏ-ի ներդրման և զարգացման աշխատանքային խումբ` բոլոր ստորաբաժանումների մասնակցությամբ:</p> <p>Առկա իրավիճակում ոլորտի հետագա զարգացման առաջնահերթություններն են`</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Արդիականացված տեղեկատվական համակարգերի ներդրում, մասնավորապես`             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ փորձնական գործարկում` ընտրված տարածքային մարմիններում, ○ փորձարկման արդյունքների հիման վրա ծրագրային ապահովման լրամշակում, ○ հիմնական գործարկում սոցիալական պաշտպանության ոլորտի կենտրոնական և համապատասխան տարածքային մարմիններում, ○ տարածքային մարմինների աշխատողների վերապատրաստում: ▪ Նոր տեղեկատվական համակարգերի մշակում և ներդրում, այդ թվում` <ul style="list-style-type: none"> ○ ֆինանսական կառավարման համակարգ, ○ հաշմանդամներին և սոցիալապես անապահով անձանց պրոթեզաօրթոպեդիկ և վերականգնողական պարագաների, ինչպես նաև սայլակների և լսողական սարքերի տրամադրման: ▪ Տեղեկատվության ավտոմատ փոխանակության համակարգի ներդրում: <p>2010 թ. մշակվել է տեղեկատվության ավտոմատ փոխանակման համակարգը, որի ներդրման և հիմնական գործարկման աշխատանքները</p>
------------	--

	<p>նախատեսվում է իրականացնել 2011 թ.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Սոցիալական պաշտպանության ոլորտի կազմակերպությունների ինտերնետ/ինտրանետ կապի ապահովում: ▪ Էլեկտրոնային առաջնահերթ ծառայությունների մշակում: ▪ Ծառայությունների մատուցման միասնական համալիր կենտրոնների ստեղծման համար անհրաժեշտ տեխնիկական, ծրագրային և ցանցային ապահովում: <p>Իրականացվող միջոցառումների արդյունքում՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ոլորտի շահառուների հաշվառման գործող գործընթացների զարգացում և արդիականացում, ▪ տեղեկատվության ամբողջականության և հավաստիության ապահովում, ▪ տեղեկատվության ուղղակի հասանելիությունն կամ կիրառում՝ ոլորտի կազմակերպությունների, ինչպես նաև քաղաքացիների կողմից, ▪ կառավարման թափանցիկության ապահովում, ▪ վերահսկելիության մակարդակի բարձրացում, ▪ աշխատակազմի որակի, աշխատանքի արդյունավետության բարձրացում, ▪ իրականացվող ծրագրերի հասցեականության բարձրացում:
<p>53.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Մանկատների բեռնաթափում</u></p> <p>Մանկատների բեռնաթափման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է երեխայի՝ ընտանիքում ապրելու իրավունքի ապահովմամբ:</p> <p>Հանրապետությունում մանկատներ և երեխաների խնամքի ու պաշտպանության գիշերօթիկ հաստատություններ երեխաների ընդունելությունը և խնամքը իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2005 թվականի մարտի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատությունների տիպերի ցանկը, դրանցում երեխաների տեղավորման չափանիշները հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 2179-Ն որոշման մեջ լրացում և փոփոխություններ կատարելու մասին N 381-Ն որոշմամբ և ՀՀ կառավարության 2005 թվականի սեպտեմբերի 8-ի N 1646-Ն որոշմամբ հաստատված կարգերով:</p> <p>Մանկատներում խնամվող երեխաների մեծ մասը չունի առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխայի կարգավիճակ և գտնվում է մանկատներում սոցիալական տարբեր պատճառներով:</p> <p>Առկա խնդիրների լուծան նպատակով նախատեսվում է ՀՀ օրենսդրության մեջ կատարել փոփոխություններ և լրացումներ, մասնավորապես, ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքում, ՀՀ կառավարության 2005 թվականի մարտի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատությունների տիպերի ցանկը, դրանցում երեխաների տեղավորման չափանիշները հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 2179-Ն որոշման մեջ լրացում և փոփոխություններ կատարելու մասին N 381-Ն որոշումների մեջ:</p> <p>Ուսումնասիրել ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության համակարգի մանկատներում խնամվող երեխաների կարգավիճակներն ու նրանց ընտանիքները (առկայության դեպքում):</p> <p>Իրականացնել մանկատան վերակազմակերպման գործընթացը:</p> <p>Մանկատների բեռնաթափում (վերադարձնել կենսաբանական ընտանիք, հանձնել՝ որդեգրման, խնամատար ընտանիք, խնամակալության, տեղավորել երեխաների խնամքի և պաշտպանության գիշերօթիկ հաստատություններ, ցերեկային կենտրոններ և այլ այլընտրանքային ծառայություններ):</p> <p>Կարգավորման առարկան է երեխաների խնամքն ու դաստիարակությունը հնարավորինս ընտանիքում ապահովելը և մանկատանն այլընտրանք</p>

	<p>համարվող ծառայությունների ստեղծումը և զարգացումը: Մանկատների բեռնաթափման արդյունքում ակնկալվում է կրճատել մանկատներում խնամվող երեխաների, ինչպես նաև մանկատների թիվը, հստակեցնել պետական մանկատներում խնամվող երեխաների կարգավիճակները:</p>
<p>ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	
<p>54.</p>	<p style="text-align: center;">Սոցիալ-տնտեսական երկարաժամկետ զարգացման քաղաքականության ուղղորդում</p> <p>ՀՀ կառավարության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականության շրջանակն ամրագրվում է Կայուն զարգացման ծրագրով: Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը որոշակի ճշգրտումներ մտցրեց զարգացման քաղաքականության մեջ: Համաշխարհային տնտեսության զարգացման միտումներն ու ներկա մարտահրավերները պահանջում են ճկուն և ադեկվատ արձագանքներ՝ տնտեսական առաջընթացի և հետճգնաժամային զարգացման համար: Առավել քան հրատապ է գործարար միջավայրի բարեփոխման հարցերը՝ որպես տնտեսական աճի և զարգացման առանցքային գործոն:</p> <p>Առկա խնդիրների լուծման նպատակով առաջարկվում է վերանայել Կայուն զարգացման ծրագիրը՝ ամրագրելով տնտեսական զարգացման իրատեսական նպատակադրումներ և թիրախներ, երկարաժամկետ ռազմավարության ներքո ոլորտային մարտավարություններ՝ առանձնահատուկ լիցք հաղորդելով գործարար միջավայրի բարեփոխմանը:</p> <p>Սույն խնդրի կարգավորման առարկան առնչվում է ՀՀ կառավարության 2008 թվականի հոկտեմբերի 30-ի N 1207-Ն որոշմամբ հաստատված Կայուն զարգացման ծրագրին:</p> <p>Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման նոր շրջանակի ամրագրումով ակնկալվում է ապահովել իրականացվող քաղաքականության կենսունակությունը, ինչպես նաև բարեփոխումների շարունակականության ապահովմամբ Հայաստանը դարձնել տարածաշրջանում լավագույն գործարար և ներդրումային միջավայր ունեցող երկիր:</p>
<p>55.</p>	<p style="text-align: center;">«Գործարարությամբ զբաղվելը վարկանիշային դասակարգման սանդղակում Հայաստանի դիրքի բարելավում</p> <p>Տնտեսության զարգացման կարևորագույն նախապայմանը երկրում գործարարության զարգացումն է: Գործարարությանն առնչվող ընթացակարգերն իրենց պարզությամբ և թափանցիկությամբ դեռևս հեռու են բավարար լինելուց: Գործարարության զարգացման և օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման պետական քաղաքականությունն ուղղված է առավելագույնս բարենպաստ միջավայրի ստեղծմանը, տնտեսության առավել ազատականացմանը, ազատ մրցակցության խթանմանը, վարչարարական ընթացակարգերի առավելագույնս պարզեցմանը, սպառողների շահերի արդյունավետ պաշտպանությանը:</p> <p>Առկա խնդիրների լուծման նպատակով առաջարկվում է «Հայաստանի գործարար և ներդրումային միջավայրի գերազանցության կենտրոն» համագաղթյալ ծրագրի հայեցակարգի և Գործարար միջավայրի բարելավման միջոցառումների ծրագրի, ինչպես նաև տեսչական բարեփոխումների շարունակական իրականացումը:</p> <p>Աշխատանքներ կատարվեն «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման համար հիմք հանդիսացող բոլոր 10-ը բաղադրիչների բարելավման ուղղությամբ, մասնավորապես, ընկերության հիմնադրման համար «մեկ կանգառի պատուհան» սկզբունքի ներդրում, հարկային և մաքսային գործընթացների պարզեցում և թափանցիկության բարձրացում, փոքր ներդրողների պաշտպանություն, քաղաքաշինական թույլտվությունների տրամադրման մեխանիզմների կատարելագործում և այլն:</p> <p>Գործարարությամբ զբաղվելու համար Հայաստանը տարածաշրջանային գերազանցության կենտրոն դարձնելու խնդիրը ՀՀ Նախագահի նախընտրական ծրագրի և ՀՀ կառավարության հռչակած համագաղթյալ նախագծերից մեկն է, որի հետևողական իրականացումը ՀՀ հեռանկարային</p>

	<p>զարգացման երաշխիքներից է: Արդյունքում՝ ակնկալվում է Հայաստանի Հանրապետությունը դարձնել տարածաշրջանում գործարար և ներդրումային լավագույն միջավայր ունեցող երկիր, մասնավորապես, բարելավել Հայաստանի դիրքը Համաշխարհային բանկի և Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի կողմից հրապարակվող «Գործարարությանը զբաղվելը դասակարգման մեջ»:</p>
<p>56.</p>	<p align="center">Արտահանման վրա հիմնված արդյունաբերական քաղաքականության ձևավորում և մեկնարկ</p> <p>Զարգացման նույն պայմաններում գտնված և հաջողության հասած երկրների փորձը ցույց է տալիս, որ արտահանման կամ տնտեսության արտահանելի հատվածի աճը պետք է հանդիսանա երկրի զրբալ մրցունակության բարձրացման գործառնական նպատակը և որոշակի ժամանակահատվածում այդ երկրի արդյունաբերական քաղաքականությունը պետք է հիմնականում, եթե ոչ ամբողջությամբ, ուղղվի այդ գործառնական նպատակի իրագործմանը: Հայաստանի արտահանման կառուցվածքը շատ սահմանափակ է, և դրանց մեծ մասը կախված է միջազգային շուկաներում գնային և այլ տատանումներից: Սահմանափակ է նաև կայուն առաջարկ ապահովող արդյունաբերական ներուժը, և բացակայում են արդյունաբերական արտադրանքի բազմազանեցումն ապահովող ունակությունները՝ արտասահմանյան սպառողների պահանջին համապատասխան: Ծառայությունների համար անհրաժեշտ ենթակառուցվածքները նույնպես թերի են զարգացած:</p> <p>Արտահանման վրա հիմնված արդյունաբերական քաղաքականության ռազմավարության տրամաբանությունը հիմնականում կենտրոնանում է պետության կողմից արտահանելի հատվածում ներդրումները և այդ հատվածում ստեղծված արդյունքի արտահանումը խթանելուն ուղղված գործիքների և մեխանիզմների վրա: Վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ միայն ներմուծման փոխարինումն ունի սահմանափակ հնարավորություն, իսկ ապագա արտահանմանն ուղղված ներմուծման փոխարինումը նույնպես հանդիսանում է սույն խնդրի կարգավորման առարկան: Նոր արտահանելի ապրանքների բացահայտումը և խթանումը երկարաժամկետում հաջողության հասնելու երաշխիքն է:</p> <p>Ներկայացված խնդրի կարգավորման առարկան ներառում է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • արտահանման կողմնորոշում կամ արտահանման ընդլայնման հնարավորություններ ունեցող ոլորտները, • բարձրարժեք, մրցունակ ծառայություններ մատուցող ոլորտները: <p>Այսպիսով նպատակադրումներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • միջնաժամկետում տարեկան մեկ միլիարդ դոլարի նոր արտահանման խթանում, • մասնավոր-պետական ներդրումներ ենթակառուցվածքներում և ձեռնարկությունների կողմից մրցունակ արտադրանք թողարկելու և միջազգային առևտրի ռիսկերի նվազեցման համար:
<p>57.</p>	<p align="center">Որակի ազգային ենթակառուցվածքի բարեփոխումների մեկնարկ</p> <p>Որակի ենթակառուցվածքը Հայաստանում (տեխնիկական կանոնակարգման, ստանդարտացման, չափազիտության, հավատարմագրման, փորձարկման, տեխնիկական հսկողության, սերտիֆիկացման և շուկայի վերահսկողության) պետք է բարեփոխել այնպես, որպեսզի այն բավարարի ազգային կարիքները և ապահովի ամբողջ աշխարհում ընդունելի ծառայություններ ու սերտիֆիկատներ: Վերոգրյալ ոլորտների իրավական դաշտը լիարժեք չի համապատասխանում միջազգային և եվրոպական պահանջներին: Պակաս կարևոր չէ նաև այն, որ միջազգային և եվրոպական պրակտիկայում պարենային և ոչ պարենային արտադրանքների նկատմամբ կիրառվող կարգավորող մոտեցումները տարբեր են, և նույն տարբերակումը պետք է գործի նաև հայաստանյան տեխնիկական կանոնակարգերի դեպքում: Հայաստանը պետք է բարեփոխի ազգային որակի ենթակառուցվածքը՝ իր տնտեսության կարիքները բավարարելու, արտահանումը խթանելու և ԵՄ-ի հետ խոր ու համապարփակ ազատ առևտրի համաձայնագրի պահանջները (ԽՀԱԱՀ) կատարելու նպատակով:</p> <p>Բարեփոխման նպատակն է ապահովել ազգային որակի ենթակառուցվածքի զարգացման հեռանկարային ուղղվածություն և գոյություն</p>

	<p>ունեցող համակարգը բարեփոխել այնպես, որ այն համապատասխանի միջազգային և եվրոպական պահանջներին: Այս իմաստով խնդրի առաջարկվող լուծումները հետևյալներն են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) օրենսդրական դաշտի փոփոխություն՝ ներդաշնակեցնելով եվրամիության համանուն օրենսդրական դաշտին. 2) համապատասխան մարմինների կարողությունների հզորացում՝ հետամուտ լինելով դրանց միջազգային ճանաչման: <p>Գերակա խնդրի կարգավորման առարկան ՀՀ գործող որակի ենթակառուցվածքի համակարգն է: Բարեփոխումները կառնչվեն տեխնիկական կանոնակարգման, ստանդարտացման, չափագիտության, հավատարմագրման, փորձարկման, տեխնիկական հսկողության, սերտիֆիկացման և շուկայի վերահսկողության ոլորտներում իրավական, ինստիտուցիոնալ և կարողությունների հզորացմանը:</p> <p>Դրված խնդրի իրականացման արդյունքում ակնկալվում են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • ներդրումներ՝ փորձարկման և չափագիտության նյութական բազան բարելավելու նպատակով, • ստանդարտացման, չափագիտության և հավատարմագրման մարմինների առավել խոր ինտեգրում համապատասխան միջազգային կազմակերպություններին, • տնտեսավարող սուբյեկտների վարչական ծանր բեռի կրճատում, • սպառողների շահերի պաշտպանության մակարդակի բարձրացում:
<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	
<p>58.</p>	<p style="text-align: center;">ՀՀ օրենսդրության վերլուծություն և կատարելագործում, ՀՀ-ում գործող օրենսդրության մեջ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիային, ՀՀ Սահմանադրությանը, օրենքներին և այլ իրավական ակտերին հակասող իրավական ակտերի վերացում</p> <p>1990 թվականից մինչև 1995 թվականը Հայաստանի Հանրապետությունում ընդունված իրավական ակտերի՝ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիային, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը, օրենքներին և այլ իրավական ակտերին համապատասխանության ապահովման համար անհրաժեշտ քայլերն են՝</p> <p>1990 թվականից մինչև 1995 թվականը Հայաստանի Հանրապետությունում ընդունված իրավական ակտերի՝ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիային, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը, օրենքներին և այլ իրավական ակտերին համապատասխանության ուսումնասիրություն, դրանց համեմատական վերլուծություն և Հայաստանի Հանրապետությունում գործող օրենսդրական համակարգը մաքրելու և կատարելագործելու վերաբերյալ տվյալ իրավական ակտերն ընդունող մարմիններին առաջարկություններ ներկայացնելը:</p> <p>Ակնկալվող արդյունքները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության վերլուծություն և կատարելագործում, Հայաստանի Հանրապետությունում գործող օրենսդրական դաշտում առկա «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիային, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը, օրենքներին և այլ իրավական ակտերին հակասող իրավական ակտերի վերացում:</p>
<p>59.</p>	<p style="text-align: center;">Մարդու իրավունքներին առնչվող միջազգային փաստաթղթերին լիարժեք համահունչ քրեական դատավարության օրենսդրության համալիր բարելավում</p> <p style="text-align: center;">Մարդու իրավունքներին առնչվող միջազգային փաստաթղթերին լիարժեք համահունչ քրեական դատավարության օրենսդրության</p>

	<p>համալիր բարելավման համար անհրաժեշտ քայլերն են՝</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության նոր օրենսգրքի մշակում և դրանով պայմանավորված անհրաժեշտ փոփոխություններ և լրացումներ առանձին հիմնարար օրենսդրական ակտերում, մասնավորապես, Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքում և «Դատախազության մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում:</p> <p>Ակնկալվող արդյունքները: Քրեական դատավարության մասնակիցները և, հատկապես, կասկածյալներն ու մեղադրյալները ձեռք կբերեն «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի հիմնադրույթներին լիարժեք համապատասխանող իրավական երաշխիքներ:</p> <p>Կարագանան ինչպես մինչդատական, այնպես էլ՝ դատական քննության գործընթացները, դրանք կձեռքբազատվեն անհարկի ու ձևական ընթացակարգերից:</p> <p>Կներդրվեն նորմեր, որոնք կապահովեն փաստաբանների առավել անկաշկանդ ու արդյունավետ գործունեությունը:</p> <p>Դատական գործընթացներում հնարավորինս նվազագույնի կհասցվեն կոռուպցիոն երևույթները:</p>
<p>60.</p>	<p>Արդարադատության ոլորտում մատչելիության սկզբունքի գործնական հիմքերի բարելավման նկատառումով «Datalex» ծրագրի հնարավորությունների զարգացում՝ հատկապես համակարգչային եղանակով հայցեր հարուցելու, բողոքներ բերելու ինստիտուտ ներդնելու տեսքով</p> <p>Արդարադատության ոլորտում մատչելիության սկզբունքի գործնական հիմքերի բարելավման նկատառումով «Datalex» ծրագրի հնարավորությունների զարգացում՝ հատկապես համակարգչային եղանակով հայցեր հարուցելու, բողոքներ բերելու ինստիտուտ ներդնելու համար անհրաժեշտ քայլերն են՝</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համապատասխան որոշման մշակում, «Datalex» ծրագրում էլեկտրոնային ստորագրության ներդնում, փաստաբանների և քաղաքացիների ու իրավաբանական անձանց համար ուղեցույցների մշակում:</p> <p>Ակնկալվող արդյունքները: Արդարատության մատչելիության սկզբունքի լիարժեք կիրառման խոչընդոտները, որոնք պայմանավորված են փաստաթղթային շրջանառության ներկա բարդությունների հետ, կբացառվեն. յուրաքանչյուր իրավասու անձ հնարավորություն կունենա սուկ համակարգչային եղանակով ներկայացնելու հայցադիմումներ, բողոքներ և այլն: Գործող կարգի պայմաններում հաճախ կողմերը դժգոհում են, որ դատական ծառայողները հրաժարվում են ընդունել հայցեր կամ պարտադրում են անորոշ ժամանակով սպասել, ինչը համատեղելի չէ սպասարկման քաղաքակիրթ պահանջներին և խախտում է արդարադատության մատչելիության սկզբունքը: Ներդրվող համակարգը բացառում է այդ բացասական երևույթների որևէ դրսևորում:</p>

<p>61.</p>	<p align="center">«Գործարարությամբ զբաղվելը վարկանիշային դասակարգման սանդղակում Հայաստանի դիրքի բարելավում</p> <p>Տնտեսության զարգացման կարևորագույն նախապայմանը երկրում գործարարության զարգացումն է: Գործարարությանն առնչվող ընթացակարգերն իրենց պարզությամբ և թափանցիկությամբ դեռևս հեռու են բավարար լինելուց: Գործարարության զարգացման և օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման պետական քաղաքականությունն ուղղված է առավելագույնս բարենպաստ միջավայրի ստեղծմանը, տնտեսության առավել ազատականացմանը, ազատ մրցակցության խթանմանը, վարչարարական ընթացակարգերի առավելագույնս պարզեցմանը, սպառողների շահերի արդյունավետ պաշտպանությանը:</p> <p>Առկա խնդիրների լուծման նպատակով առաջարկվում է «Հայաստանի գործարար և ներդրումային միջավայրի գերազանցության կենտրոնե համազգային ծրագրի հայեցակարգի և Գործարար միջավայրի բարելավման միջոցառումների ծրագրի, ինչպես նաև տեսչական բարեփոխումների շարունակական իրականացումը:</p> <p>Աշխատանքներ կտարվեն «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման համար հիմք հանդիսացող բաղադրիչների բարելավման ուղղությամբ, մասնավորապես, ընկերության հիմնադրման համար «մեկ կանգառի պատուհանե սկզբունքի ներդրում, գործունեություն չիրականացնող ընկերությունների լուծարման համար պարզ և արագ ընթացակարգերի սահմանում, լուծարման ժամկետների կրճատում և այլն:</p> <p>Գործարարությամբ զբաղվելու համար Հայաստանը տարածաշրջանային գերազանցության կենտրոն դարձնելու խնդիրը ՀՀ Նախագահի նախընտրական ծրագրի և ՀՀ կառավարության հռչակած համազգային նախագծերից մեկն է, որի հետևողական իրականացումը ՀՀ հեռանկարային զարգացման երաշխիքներից է: Արդյունքում՝ ակնկալվում է Հայաստանի Հանրապետությունը դարձնել տարածաշրջանում գործարար և ներդրումային լավագույն միջավայր ունեցող երկիր, մասնավորապես, բարելավել Հայաստանի դիրքը Համաշխարհային բանկի և Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի կողմից հրապարակվող «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման մեջ:</p>
<p align="center">ՀՀ պաշտպանության նախարարություն</p>	
<p>62.</p>	<p align="center">Ռազմական կրթության ոլորտի բարեփոխում</p> <p>Գերակա խնդրի կատարումը պայմանավորված է պաշտպանության ոլորտի բարեփոխումների շրջանակներում ռազմական կրթության որակապես նոր համակարգի ներդրման անհրաժեշտությամբ, որի նպատակն է ունենալ արդի միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան ռազմական կրթության համակարգ, վերանայել ՀՀ ռազմաուսումնական հաստատությունների կարգավիճակը և ռազմական կրթության ուսուցման գերակայությունները: Գերակա խնդրի կատարման ուղղությամբ նախատեսվում է ռազմական կրթության հայեցակարգի և դրա իրականացման միջոցառումների ծրագրի մշակումն ու հաստատումը, գերակա խնդրի կատարման համար անհրաժեշտ օրենսդրական փոփոխությունների կատարումը:</p>

<p>63.</p>	<p align="center">Սպայական կադրերի կառավարման համակարգի կատարելագործում</p> <p>Գերակա խնդրի կատարումը բխում է զինված ուժերի մարտունակությունն ամրապնդելու, սպայական կազմի գիտելիքների բավարարման կարգի ապահովելու, ատեստավորման հստակ չափոփոխիչներ սահմանելու միջոցով սպայական կազմի պաշտոնների համապատասխանության, պաշտոնային առաջխաղացման հնարավորությունների ընդլայնման անհրաժեշտությունից: Գերակա խնդրի կատարման ուղղությամբ նախատեսվում է ներդնել զինված ուժերի սպայական կազմի ատեստավորման համակարգ, իրականացնել համապատասխան հարցաշարերի մշակման և տվյալների բազայի կատարելագործման աշխատանքներ:</p>
<p>64.</p>	<p align="center">Արհեստավարժ սերժանտական կազմի առանձնացում և ընդլայնում</p> <p>Գերակա խնդրի կատարումը պայմանավորված է նաև զինված ուժերում պայմանագրային սերժանտական կազմի քանակի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ, ինչը նպատակ ունի կադրային սպայական կազմի հետ միաժամանակ ունենալ նաև արհեստավարժ այլ զինվորական կազմ: Գերակա խնդրի կատարման ուղղությամբ նախատեսվում է մշակել գործընթացի իրականացման միջոցառումների ծրագիր, վերանայել ուսումնական ծրագրերն ու նյութական ապահովման նորմատիվները (դրամական բավարարում, իրային և պարենային ապահովություն, սոցիալական երաշխիքներ), ինչպես նաև կատարել անհրաժեշտ օրենսդրական փոփոխություններ:</p>
<p align="center">ՀՀ արտաքին գործերի նախարարություն</p>	
<p>65.</p>	<p align="center">ՀՀ Նախագահի սահմանած արտաքին քաղաքական ուղենիշների և Հայաստանի ազգային անվտանգության ռազմավարության հիմնադրությունների իրականացմանն ուղղված աշխատանքներ</p> <p>Մեր տարածաշրջանում դեռևս առկա են չկարգավորված հակամարտություններ, տարածայնություններ, պահպանվում է բաժանարար գծերի խորացման միտումը, ձևավորված չեն կայունության, անվտանգության, հաղորդակցության ուղիների ու տնտեսական համագործակցության քիչ թե շատ համընդհանուր և միասնական համակարգեր: Հայաստանի և ընդհանրապես, տարածաշրջանի անվտանգությունն ու կայուն զարգացումը գլխավորապես պայմանավորված են հարևան երկրների հետ և նրանց միջև հարաբերություններով, ինչպես նաև մեր տարածաշրջանի վրա անմիջական և ոչ անմիջական միջազգային ազդեցություններով և զարգացումներով:</p> <p>ՀՀ Նախագահի սահմանած արտաքին քաղաքական ուղենիշների և Հայաստանի ազգային անվտանգության ռազմավարության արտաքին քաղաքական խնդիրների լուծմանն ուղղված քայլերի նպատակներից են երկրի արտաքին անվտանգության ապահովումը, տարածաշրջանում կայունության հաստատումը, լարվածության օջախների հնարավոր բռնկումների կանխարգելումը, ԼՂՀ-ի խնդրի խաղաղ և արդարացի կարգավորումը, Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը:</p> <p>Տարածաշրջանում համագործակցության միջավայրի և անվտանգության համակարգի ձևավորման, հարևան պետությունների միջև կառուցողական հարաբերությունների և փոխվստահության հաստատման, տարածաշրջանում ազդեցություն ունեցող ուժերի հետ փոխշահավետ հարաբերությունների կառուցման արդյունքում կապահովվեն Հայաստանի հետագա զարգացման համար անհրաժեշտ արտաքին բարենպաստ պայմաններ ու երաշխիքներ:</p>

<p>66.</p>	<p style="text-align: center;">Եվրոպական ուղղության խորացում</p> <p>ՀՀ Նախագահի սահմանած արտաքին քաղաքական ուղենիշներով և Հայաստանի ազգային անվտանգության ռազմավարությամբ հաստատված՝ եվրոպական կառույցների, առաջին հերթին ԵՄ-ի և նրա անդամ երկրների հետ հարաբերությունների զարգացման ու ամրապնդման արտաքին քաղաքական առաջնային ուղղություններով 2011 թ. աշխատանքները տարվելու են՝ համաձայն՝</p> <p>1) ՀՀ Նախագահի 2010 թ. հուլիսի 15-ի ՆԿ-115-Ա կարգադրության՝ ՀՀ-ի և ԵՄ-ի միջև Ասոցացման համաձայնագրի շուրջ բանակցությունների համար պատասխանատու թիմ և ոլորտային աշխատանքային խմբեր ստեղծելու մասին.</p> <p>2) Եվրոպական հարևանության քաղաքականության գործողությունների ծրագրի իրագործմանն ուղղված՝ ՀՀ Նախագահի 2009 թ. մայիսի 6-ի «Եվրոպական հարևանության քաղաքականության ՀՀ-ԵՄ գործողությունների ծրագրի կատարումն ապահովող 2009-2011 թվականների միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին» ՆԿ-68-Ա կարգադրության դրույթների:</p> <p>Նշված ուղղություններով արդյունավետ գործունեությունը նպաստավոր պայմաններ կապահովի ՀՀ կառավարության հիմնական գերակայության՝ կայուն զարգացման ապահովման կարևոր խնդիրների կատարման համար:</p>
<p>67.</p>	<p style="text-align: center;">Աջակցություն արտաքին տնտեսական ոլորտին</p> <p>Նշված գործողությունների անհրաժեշտությունը բխում է ՀՀ կառավարության վարած քաղաքականության, որոշումների և ծրագրերի իրականացման խնդիրներից: ՀՀ տնտեսության հզորացման և արտաքին շուկաներում մրցունակության բարձրացման և հետևաբար ազգային անվտանգության և միջազգային հեղինակության պահպանման համար անհրաժեշտ են համալիր քայլեր՝ տնտեսության կառուցվածքի այժմեականացման, ներուժի բազմապատկման և կայուն զարգացման համար:</p> <p>Այս ուղղությամբ կարևոր է շարունակել հաստատել ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության մասնակցության նոր ձևեր և պատասխանատվության նոր մեխանիզմներ: Քաղաքական օրակարգի հետ միասին ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության կառույցի բոլոր ստորաբաժանումների գործունեությունը պետք է ուղղված լինի ՀՀ տնտեսության համապարփակ զարգացման խնդիրների լուծմանը:</p> <p>ՀՀ դիվանագիտական համակարգի և նրա ցանցի էլ ավելի ակտիվ ընդգրկումը ՀՀ տնտեսական զարգացման գործում կապահովի մեր տնտեսական շահերը, կնպաստի ֆինանսական և մարդկային ռեսուրսների, փորձի, ժամանակակից տեխնոլոգիաների և հմտությունների ձեռքբերմանը:</p>
<p>68.</p>	<p style="text-align: center;">Մարդու իրավունքների ոլորտ. ՀՀ-ի ստանձնած միջազգային պարտավորությունների և մոնիթորինգային մարմինների կողմից տրված հանձնարարականների իրականացման ապահովում, այդ թվում՝ ՄԱԿ-ի ՄԻԽ համընդհանուր վերանայման գործընթացի շրջանակներում</p> <p>Մարդու իրավունքների ոլորտում ՀՀ-ի ստանձնած միջազգային պարտավորությունների և մոնիթորինգային մարմինների կողմից տրված հանձնարարականների իրականացման խնդիրների գերակայությունը թելադրված է միջազգային գործընթացների հետ համահունչ քայլելու, միջազգային ակտիվ ներգրավման միջոցով երկրի ազգային շահերը պաշտպանելու ՀՀ ազգային անվտանգության ռազմավարության դրույթով:</p> <p>Այս գերակա խնդրի լուծմանն ուղղված՝ 2011 թ. համար նախանշված քայլերի լիարժեք իրականացումը կապահովի Հայաստանի միջազգային բարձր հեղինակությունը, կկանխարգելի միջազգային կառույցների կողմից ՀՀ-ի վերաբերյալ անցանկալի որոշումների կայացումը, կնպաստի երկրի շահերին առնչվող խնդիրների շուրջ միջազգային կազմակերպությունների կողմից առավել շահեկան դիրքորոշումների ձևավորմանը:</p>
<p>ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտե</p>	

<p>69.</p>	<p>ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի և Նորվեգիայի Թագավորության կադաստրի և քարտեզագրության գերատեսչության (Ստատենս Կարտվերկ) միջև կնքված պայամանագրի իրականացման շրջանակներում ներդնել «Անշարժ գույքի արդյունավետ գրանցում և քարտեզագրման ծառայություններ Հայաստանի համարե ծրագիրը, որի հիմնական նպատակն է գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման ընթացակարգերի էլեկտրոնային եղանակով իրականացման գործողությունների ծրագիրը և ապահովել տեղեկատվության, այդ թվում՝ գրաֆիկական տեղեկատվության (կադաստրային քարտեզների), հասանելիությունը կոմիտեի վեբ-կայքի միջոցով:</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի և Նորվեգիայի Թագավորության կադաստրի և քարտեզագրության գերատեսչության (Ստատենս Կարտվերկ) միջև կնքված պայամանագրի իրականացման շրջանակներում ներդնել «Անշարժ գույքի արդյունավետ գրանցում և քարտեզագրման ծառայություններ Հայաստանի համարե ծրագիրը, որի հիմնական նպատակն է գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման ընթացակարգերի էլեկտրոնային եղանակով իրականացման գործողությունների ծրագիրը և ապահովել տեղեկատվության հասանելիությունը կոմիտեի վեբ-կայքի միջոցով:</p> <p>Նորվեգիայի արտաքին գործերի նախարարությունը Նորվեգիայի կառավարության անունից 2009 թվականի նոյեմբերի 5-ին հատկացրել է մինչև 10 000 000 նորվեգական կրոն (01.06.2010 դրությամբ - 1.560.000 ԱՄՆ-ի դոլար, 1.270.000 եվրո) ծրագրի իրականացման համար:</p>
<p>70.</p>	<p>ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի համակարգում բարեփոխումների իրականացում, այդ թվում՝ Երևան քաղաքում անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների և սահմանափակումների միասնական էլեկտրոնային ռեեստրի ստեղծում</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի համակարգի ներկա վիճակի և անշարժ գույքի կադաստրի վարման առաջատար միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ Հայաստանում անշարժ գույքի կադաստրի համակարգի հետագա զարգացումը, գործառնությունների իրականացման որակի բարձրացումը և համակարգի գործունեության թափանցիկության ապահովումը, համակարգում կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցումն ու քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց սպասարկման որակի բարձրացումը հնարավոր չէ՝ առանց համակարգում արմատական բարեփոխումների իրականացման: Բարեփոխումների հիմնական նպատակը և արդյունքը պետք է հանդիսանա համակարգի զարգացմանը խոչընդոտող գործոնների վերացումը և արդիական, զարգացող տեղեկատվական հասարակության նորանոր պահանջները բավարարելու ունակ՝ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման բարձր մակարդակով համակարգի ձևավորման համար համապատասխան իրավական և ինստիտուցիոնալ հիմքերի ձևավորումը:</p> <p>Ուսումնասիրելով Հայաստանում անշարժ գույքի կադաստրի համակարգի ներկա վիճակը և հիմք ընդունելով բարեփոխումների իրականացումից ակնկալվող արդյունքները՝ նախատեսվում է իրականացնել համակարգի բարեփոխմանն ուղղված միջոցառումներ հետևյալ հիմնական ուղղություններով՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ինստիտուցիոնալ բարեփոխումներ. 2) համակարգի ավտոմատացմանն ուղղված բարեփոխումներ. 3) իրավական բարեփոխումներ. <p>Բարեփոխումների նշված ուղղությունները միմյանց հետ սերտորեն փոխկապակցված են և դրանց համալիր գործողության հաջողության դեպքում միայն կարելի է հասնել ակնկալվող գերակա նպատակներին:</p> <p>Բարեփոխումների իրականացման արդյունքում նախատեսվում է՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) կադաստրային տվյալների միասնական էլեկտրոնային բազայի ստեղծում. 2) քաղաքային բնակավայրերում ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի առկայությամբ գույքի օրինական մասի նկատմամբ իրավունքների

	<p>պետական գրանցման սահմանափակման վերացում.</p> <p>3) Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կորպորատիվ ցանցի տրամաբանական միացում այն բոլոր ցանցերին, որոնք օգտվում են, և որոնց տվյալներն անհրաժեշտ են անշարժ գույքի ռեեստրի վարման համար.</p> <p>4) իրավունքի պետական գրանցման վկայականների ձևաթղթերի փոփոխություն.</p> <p>5) անշարժ գույքի չափագրման (տեղագնությունն աշխատանքների իրականացման կանոնակարգում) տեղեկատվության տրամադրման համար տեղագնության իրականացման պահանջի վերացում, գույքի չափագրման պահանջ միայն առաջնային գրանցման կամ դիմումի հիման վրա՝ փոփոխությունների առկայության դեպքում).</p> <p>6) անշարժ գույքի չափագրման աշխատանքների մասնակի մասնավորեցում.</p> <p>7) երևան քաղաքում սպասարկման գրասենյակների ստեղծում.</p> <p>8) երևան քաղաքում տարածքային ստորաբաժանումների քանակի օպտիմալացում.</p> <p>9) անշարժ գույքի կադաստրի տվյալների վերաբերյալ տեղեկատվություն (այդ թվում՝ նաև միասնական տեղեկատվություն) ստանալու համար դիմումների առցանց՝ Կոմիտեի պաշտոնական վեբ-կայքի միջոցով ներկայացնելու, այդ թվում՝ նաև էլեկտրոնային վճարման համակարգի ներդրում.</p> <p>10) որոշ կատեգորիաների դիմողների համար իրավունքի պետական գրանցման դիմումների և իրավահաստատող փաստաթղթերի առցանց ներկայացնելու համակարգի ներդրում.</p> <p>Կադաստրային գործերի էլեկտրոնային արխիվի նյութերի՝ ինտերնետ համացանցի միջոցով առցանց դիտարկման և փաստաթղթերի էլեկտրոնային պատճենների ներբեռնման համակարգի ներդրում:</p>
<p>71.</p>	<p align="center">Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզի համայնքների սահմանների ամրացման աշխատանքների իրականացումը</p> <p>2011 թվականին Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի միջոցների հաշվին հնարավոր է իրականացնել Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզի 44 համայնքների սահմանների ամրացման աշխատանքները, որը կազմում է 53,4 մլն դրամ:</p> <p>Իրականացման աշխատանքները հետևյալն են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզի 44 համայնքի տեխնիկական նախագծի կազմում և համաձայնեցում անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի հետ. 2) կադաստրային, տեղագրական և համայնքների վարչական սահմանների նկարագրման քարտեզների համադրում և դրա արդյունքում առաջացած անճշտությունների ուղղում. 3) համայնքների վարչական սահմանների փոխադրումը բնության մեջ (դաշտային դիտարկումներ, շրջադարձային և հանգուցային կետերի նշահարում, արտաքին ձևավորում, ուրվագծերի կազմում, սահմանանիշերի հանձնում տեղական ինքնակառավարման մարմիններին). 4) սահմանանիշերի դաշտային դիտարկումների արդյունքների հավասարակշռում, կոորդինատների հաշվարկում, կատալոգի կազմում. 5) տեխնիկական հաշվետվության կազմում: <p>«Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքով արդեն հաստատվել են հանրապետության բոլոր համայնքների վարչական սահմանների նկարագրերը, սակայն անհրաժեշտ է նաև իրավական ձևակերպում ստացած վարչական սահմանների հանգուցային կետերն ամրացնել բնության մեջ:</p> <p>«Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 6-րդ հոդվածի պահանջների համաձայն՝ համայնքների և մարզերի սահմանների ամրացումն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության</p>

	<p>կառավարությունը:</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի միջոցների հաշվին 2008-2010 թթ. ընթացքում արդեն իսկ ամրացվել են Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի, Հայաստանի Հանրապետության Արարատի և Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզերի համայնքների վարչական սահմանները, ինչը զգալիորեն նվազեցրել է սահմանային վեճերի քանակը, իսկ դրանց առկայության դեպքում շատ արագ համապատասխան լուծումներ են տրվում:</p> <p>Համայնքների վարչական սահմանների ամրացումը թույլ է տալիս համայնքներին ունենալ պատշաճ ձևակերպված և տեղանքում ամրացված վարչական սահմաններ՝ իրենց կոորդինատներով, որը հնարավորություն կտա ցանկացած պահի ճշտելու ոչնչացված սահմանապայան տեղը:</p>
<p>ՀՀ կառավարության առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն</p>	
<p>72.</p>	<p>Պետական անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքների և պետական ոչ առևտրային ու այլ կազմակերպություններին պետական անշարժ գույքի նկատմամբ օգտագործման իրավունքների գրանցման ապահովում</p> <p>Պետական գույքի հաշվառման բազայում 01.07.2010 թ. դրությամբ հաշվառվել է 9221227.16 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով, 4358 անվանում անշարժ գույք՝ որից 744-ը դեռ չունեն սեփականության իրավունքի պետական գրանցում:</p> <p>ՀՀ կառավարության 2006 թվականի հունվարի 26-ի N 346-Ն որոշման մեջ 2009 թվականին կատարված փոփոխության արդյունքում հանրակրթական դպրոցների համար սահմանված բացառությունը հանվել է, և ներկայումս իրականացվում է Երևան քաղաքում և մարզերում գտնվող հանրակրթական դպրոցներ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին անհատույց օգտագործման իրավունքով ամրացված անշարժ գույքի հանձնումը ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությանը: Նշվածը ենթադրում է հանձնման-ընդունման աշխատանքներից հետո կազմակերպությունների հետ ամրացված անշարժ գույքի անհատույց օգտագործման պայմանագրերի կնքում և պայմանագրից բխող գույքային իրավունքների գրանցում:</p>
<p>73.</p>	<p>Համայնքների վարչական սահմաններում գտնվող պետական շենք, շինությունների տակ գտնվող, ինչպես նաև դրանց սպասարկման և օգտագործման համար անհրաժեշտ հողամասերի նկատմամբ գույքային իրավունքների հստակեցում</p> <p>ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներով Հայաստանի Հանրապետության 912 համայնքներին իրենց վարչական սահմաններում գտնվող պետական սեփականություն հանդիսացող հողամասերը, այդ թվում՝ պետական շենք, շինությունների տակ գտնվող, ինչպես նաև դրանց սպասարկման և օգտագործման համար անհրաժեշտ հողամասերը, անհատույց սեփականության իրավունքով փոխանցվել են տվյալ համայնքներին: Նշված իրավիճակը շտկելու նպատակով վարչության կողմից ներկայացված համայնքների վարչական սահմաններում գտնվող պետական սեփականություն հանդիսացող շենքերի, շինությունների ցանկերի հիման վրա (3684 անվանում անշարժ գույք) ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից ներկայումս իրականացվում են աշխատանքներ՝ դրանց կողմից զբաղեցրած հողամասերի պատկանելիությունը ճշգրտելու ուղղությամբ: Նշված աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է այն հողամասերի մասով, որոնց նկատմամբ համայնքային սեփականության իրավունքը գրանցված չէ, փոփոխություններ կատարել ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներում, իսկ այն հողամասերի մասով, որոնց նկատմամբ արդեն իսկ գրանցված է համայնքի սեփականության իրավունքը, առաջարկել համայնքներին դրանք հետ նվիրաբերել պետությանը:</p>

74.	<p style="text-align: center;">Պետական գույքի հաշվառման բազայի ընդլայնում</p> <p>Ներկայումս պետական գույքի միասնական հաշվառման բազայում չի հաշվառվում պետական կառավարչական հիմնարկների հաշվեկշիռներում հաշվառված ջրատարներն ու ջրամբարները, համապետական, միջպետական և մարզային նշանակության ճանապարհները և կամուրջները, ինչպես նաև ոչ նյութական ակտիվները: ՀՀ կառավարության 2005 թվականի ապրիլի 28-ի N 562-Ն որոշման մեջ համապատասխան փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու արդյունքում նախատեսվում է պետական գույքի միասնական հաշվառման բազան ընդլայնել, սահմանել պետական մարմինների կողմից ներկայացվող տեղեկանքների նոր ձևեր, համաձայն որոնց կլրացվեն նաև համապատասխան տեղեկատվություններ տվյալ մարմնի հաշվեկշռում հաշվառված ճանապարհների և կամուրջների, ջրատարների և ջրամբարների, ինչպես նաև ոչ նյութական ակտիվների վերաբերյալ:</p>
75.	<p style="text-align: center;">Վարչության ենթակայության պետական մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպություններում կառավարման արդյունավետության բարձրացում</p> <p>Պետական մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպությունների կառավարման արդյունավետության բարձրացման նպատակով ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության կողմից ստեղծված միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի կողմից մշակվել և ՀՀ կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 30-ի նիստում քննարկվել է «Հայաստանի Հանրապետության կորպորատիվ կառավարման կանոնագիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը: Կանոնագրքի ընդունման կապակցությամբ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությանը հանձնարարվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության հետ համատեղ երկամսյա ժամկետում ՀՀ կառավարություն ներկայացնել պետական մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպություններում կանոնագրքի ներդրման ժամանակացույց: Նշվածը ենթադրում է իրականացնել պետական մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպություններում կանոնագրքի ներդրմանն ուղղված լայնածավալ աշխատանք, որն էլ իր հերթին կնպաստի կազմակերպությունների կառավարման արդյունավետության բարձրացմանը:</p>

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանություն	
76.	<p style="text-align: center;">«Հայաստանի Հանրապետությունում կենսաչափական կողմնորոշիչներ պարունակող էլեկտրոնային անձնագրերի և նույնականացման քարտերի համակարգի գործարկումե գերակա խնդրի</p> <p>«Հայաստանի Հանրապետությունում կենսաչափական կողմնորոշիչներ պարունակող էլեկտրոնային անձնագրերի և նույնականացման քարտերի համակարգի գործարկումե գերակա խնդրի իրականացման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհրդի 2001 թ. 1373 բանաձևի ընդունմամբ, համաձայն որի ահաբեկչության դեմ միջազգային պայքարի շրջանակներում պետությունները պետք է ձեռնարկեն արդյունավետ միջոցներ անձը հաստատող փաստաթղթերի և արտասահմանյան անձնագրերի պատրաստման ներպետական մեխանիզմների նկատմամբ հսկողությունն ու վերահսկողությունն ուժեղացնելու, անձը հաստատող փաստաթղթերի կեղծման հնարավորությունը նվազագույնի հասցնելու ուղղությամբ:</p> <p>Ներկայումս ՀՀ-ում կենսաչափական կողմնորոշիչներ պարունակող էլեկտրոնային անձնագրերի և նույնականացման քարտերի համակարգի բացակայության պատճառով երբեմն խոչընդոտվում է ՀՀ քաղաքացիների ազատ տեղաշարժվելու իրավունքի իրացման գործընթացը:</p> <p>Նշված խնդիրները լուծելու համար 2011 թվականին անհրաժեշտ է գործարկել Հայաստանի Հանրապետությունում կենսաչափական կողմնորոշիչներ պարունակող էլեկտրոնային անձնագրերի և նույնականացման քարտերի համակարգը:</p> <p>«Հայաստանի Հանրապետությունում կենսաչափական կողմնորոշիչներ պարունակող էլեկտրոնային անձնագրերի և նույնականացման քարտերի համակարգի գործարկումե գերակա խնդրի շրջանակներում նախատեսվում է իրականացնել համակարգի շահագործումն իրականացնող ծառայողների ուսուցում:</p> <p>Նշված գերակա խնդրի իրականացման արդյունքում՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) կնվազի անձը հաստատող փաստաթղթերի կեղծման հավանականությունը. 2) հնարավորություն կտրվի պարզեցնելու և ավտոմատացնելու անձի նույնականացման գործընթացը. 3) կմեծանա «անցանկալի անձանց հայտնաբերման հավանականությունը. 4) ՀՀ քաղաքացիները հնարավորություն կունենան Եվրամիության անդամ պետություններ մուտքի վիզաներ ստանալ պարզեցված ընթացակարգով:
77.	<p style="text-align: center;">«ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանությունում թաղային (համայնքային) ոստիկանության մոդելի ներդրումե գերակա խնդրի</p> <p>1. Գերակա խնդրի անհրաժեշտությունը (նպատակը)</p> <p>ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանությունում թաղային (համայնքային) ոստիկանության մոդելի ներդրումն անհրաժեշտ է իրավախախտումների, հանցագործությունների կանխարգելման, բացահայտման ուղղությամբ տարվող աշխատանքներն առավել արդյունավետ դարձնելու և կատարելագործելու համար:</p> <p>1.1. Կարգավորման հարաբերությունների ներկա վիճակը և առկա խնդիրները</p> <p>Ներկայումս Երևան քաղաքում փորձ է արվում ներդնել թաղային (համայնքային) ոստիկանության մոդելը:</p> <p>1.2 Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումները</p> <p>Առաջարկվում է ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանությունում ներդնել թաղային (համայնքային) ոստիկանության մոդելը, ոստիկանության Երևան քաղաքի վարչության տարածքային բաժինների կառուցվածքում ստեղծել ոստիկանության հենակետեր:</p> <p>2. Կարգավորման առարկան</p>

	<p>ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանությունում թաղային (համայնքային) ոստիկանության մոդելի ներդրումը ենթադրում է միջազգային ոստիկանական կառույցների առաջավոր փորձի ուսումնասիրում և կիրառում:</p> <p>3. Գերակա խնդրի իրականացման դեպքում ակնկալվող արդյունքը</p> <p>ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանությունում թաղային (համայնքային) ոստիկանության մոդելի ներդրումը կնապաստի իրավախախտումների և հանցագործությունների կանխարգելմանն ու բացահայտմանն ուղղված գործողությունների արդյունավետության բարձրացմանը:</p>
<p>78.</p>	<p align="center">«Երևան քաղաքի հասարակական կարգի պահպանության ծառայության կատարելագործումը գերակա խնդրի</p> <p>1. Գերակա խնդրի անհրաժեշտությունը (նպատակը)</p> <p>Երևան քաղաքի հասարակական կարգի պահպանության ծառայության կատարելագործումը պայմանավորված է հասարակական կարգի պահպանության, հասարակական անվտանգության ապահովման, հասարակական վայրերում հանցագործությունների, վարչական իրավախախտումների հայտնաբերման, կանխման, խափանման և բացահայտման նպատակով կիրառվող առավել կատարելագործված մարտավարական հնարքներ և տեխնիկական միջոցներ ներդնելու անհրաժեշտությամբ:</p> <p>1.1. Կարգավորման հարաբերությունների ներկա վիճակը և առկա խնդիրները</p> <p>Ներկայումս Երևան քաղաքի հասարակական կարգի պահպանության ծառայությունը հազեցած չէ ժամանակակից տեխնիկական միջոցներով, հանդերձանքով, ծառայությունը հիմնականում իրականացվում է շարժական վերակարգերի միջոցով, բացի դրանից՝ Երևան քաղաքի հասարակական վայրերում տեղադրված չեն տեսադիտման սարքավորումներ, ինչը զգալիորեն նվազեցնում է հանցագործությունների և վարչական իրավախախտումների կանխարգելման արդյունավետությունը:</p> <p>1.2. Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումները</p> <p>Առաջարկվում է կատարելագործել Երևան քաղաքի հասարակական կարգի պահպանության ծառայությունը:</p> <p>2. Կարգավորման առարկան</p> <p>Երևան քաղաքի հասարակական կարգի պահպանության ծառայության կատարելագործումը ենթադրում է Երևան քաղաքի հասարակական վայրերում տեսադիտման սարքավորումներ տեղադրում, ոստիկանության Երևան քաղաքի վարչության կազմում ոստիկանության ուժերի և միջոցների օպերատիվ կառավարման կենտրոնի ստեղծում, առանց տրանսպորտային միջոցների իրականացվող ծառայության կրճատում, պարեկապահակետային ծառայությանն անհրաժեշտ հանդերձավորումով, հատուկ միջոցներով և զենքով ապահովում:</p> <p>3. Գերակա խնդրի իրականացման դեպքում ակնկալվող արդյունքը</p> <p>«Երևան քաղաքի հասարակական կարգի պահպանության ծառայության կատարելագործումը գերակա խնդրի իրականացումը կհանգեցնի հանցագործությունների և վարչական իրավախախտումների կանխարգելման, հասարակական կարգի պահպանության և հասարակական անվտանգության ապահովմանն ուղղությամբ ձեռնարկվող միջոցառումների արդյունավետության բարձրացմանը:</p>

79.	<p align="center">«Երևան քաղաքում և հանրապետության մյուս խոշոր քաղաքներում, ինչպես նաև մայրուղիներում արագության վերահսկման ավտոմատ համակարգի ներդնումե գերակա խնդրի</p> <p>Երևան քաղաքում և հանրապետության մյուս խոշոր քաղաքներում, ինչպես նաև մայրուղիներում արագության վերահսկման ավտոմատ համակարգի ներդնումը պայմանավորված է ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտումներ առավել օպերատիվ հայտնաբերելու, նախականիելու և օրենքով նախատեսված պատասխանատվության միջոցներ ձեռնարկելու անհրաժեշտությամբ:</p> <p>Ներկայումս առավել ծանրաբեռնված երթևեկություն ունեցող վայրերում, մասնավորապես, Երևան քաղաքում և հանրապետության մյուս խոշոր քաղաքներում, ինչպես նաև մայրուղիներում տեղադրված չեն արագության վերահսկման ավտոմատ համակարգեր, ինչը զգալիորեն նվազեցնում է ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտումները հայտնաբերելու արդյունավետությունը:</p> <p>Երևան քաղաքում և հանրապետության մյուս խոշոր քաղաքներում, ինչպես նաև մայրուղիներում առաջարկվում է ներդնել արագության վերահսկման ավտոմատ համակարգ:</p> <p>Երևան քաղաքում և հանրապետության մյուս խոշոր քաղաքներում, ինչպես նաև մայրուղիներում արագության վերահսկման ավտոմատ համակարգի ներդնումը ենթադրում է համապատասխան տեխնիկական միջոցների ձեռքբերում և տեղադրում:</p> <p>Երևան քաղաքում և հանրապետության մյուս խոշոր քաղաքներում, ինչպես նաև մայրուղիներում, արագության վերահսկման ավտոմատ համակարգ ներդնելու արդյունքում ճանապարհային երթևեկության կանոնների խախտումների հայտնաբերումը, նախականիելու և օրենքով նախատեսված պատասխանատվության միջոցների ձեռնարկումը կլինեն առավել օպերատիվ և արդյունավետ:</p>
80.	<p align="center">«Վարորդական վկայական ստանալու գործնական և տեսական քննության պայմանների բարելավումե գերակա խնդրի</p> <p>«Վարորդական վկայական ստանալու գործնական և տեսական քննության պայմանների բարելավումե գերակա խնդրի իրականացման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նշված գործընթացը ժամանակակից պահանջներին համապատասխանեցնելու անհրաժեշտությամբ:</p> <p>Ներկայումս ՀՀ կառավարության առընթեր ՀՀ ոստիկանությունը երևան քաղաքում չունի քննական ավտոդրոմ, ինչը բազմաթիվ խոչընդոտներ է առաջացնում վարորդական վկայական ստանալու գործնական և տեսական քննությունների կազմակերպման գործընթացներում:</p> <p>Նշված գերակա խնդրի շրջանակներում նախատեսվում է Երևան քաղաքում կառուցել ժամանակակից պահանջներին բավարարող քննական ավտոդրոմ, ինչպես նաև վարորդական վկայականներ տալու աշխատանքները կազմակերպել մեկ ստորաբաժանման միջոցով:</p> <p>«Վարորդական վկայական ստանալու գործնական և տեսական քննության պայմանների բարելավումե գերակա խնդրի շրջանակներում նախատեսվում է Երևան քաղաքում կառուցել ժամանակակից պահանջները բավարարող քննական ավտոդրոմ, ինչպես նաև վարորդական վկայականներ տալու աշխատանքները կազմակերպել մեկ ստորաբաժանման միջոցով:</p> <p>Նշված գերակա խնդրի իրականացման արդյունքում վարորդական վկայականներ տալու համար անցկացվող քննությունների անցկացման գործընթացը կհամապատասխանեցվի ժամանակակից պահանջներին:</p>

ՀՀ կառավարությանն առնչվող միջուկային անվտանգության կարգավորման պետական կոմիտե	
81.	<p style="text-align: center;">ՀՀ կառավարությանն առնչվող միջուկային անվտանգության կարգավորման պետական կոմիտեի ռազմավարական ծրագրի իրականացման</p> <p>Կոմիտեի ռազմավարական ծրագրի իրականացման անհրաժեշտությունը բխում է ատոմային էներգիայի օգտագործման բնագավառի կարգավորումը, այդ թվում՝ Հայկական ԱԷԿ-ի գործող 2-րդ էներգաբլոկի շահագործման անվտանգության վերահսկողությունը, անվտանգության բարձրացման միջոցառումների լիցենզավորումը, շահագործման նախագծային ժամկետի երկարաձգումը (նախագծային ժամկետն ավարտվում է 2016 թ. հունվարի 5-ին, իսկ նոր բլոկի շահագործման հանձնումը նախատեսվում է 2018 թ.), նոր միջուկային էներգաբլոկի անվտանգության կարգավորումը, ուրանի հանքի ուսումնասիրությունների և հետագա հնարավոր հանքարդյունահանման վերահսկողությունը, շրջակա միջավայրի ճառագայթային մոնիթորինգը և ռադիոակտիվ թափոնների ու աշխատած միջուկային վառելիքի անվտանգ կառավարումն Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության (ԱԷՄԳ) և Եվրոպական միության (ԵՄ) անվտանգության ստանդարտների ու չափանիշների պահանջներին համապատասխան իրականացնելու պահանջից:</p> <p>Ծրագիրը մշակվել է ի կատարումն ՀՀ Նախագահին կից ատոմային էներգետիկայի անվտանգության խորհրդի առաջարկության և ՀՀ նախագահի հանձնարարականի: Այն անցել է փորձաքննություն ԵՄ ֆրանս-գերմանական «Ռիսկաուդիտե ընկերությունում:</p> <p>Ծրագիրն իրականացվելու է հետևյալ ուղղություններով՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • հաշվի առնելով միջազգային փորձը՝ կապված նոր միջուկային էներգաբլոկի կառուցման հետ, կոմիտեն մինչև 2016 թ. պետք համալրվի ևս 25 նոր մասնագետներով, տարեկան 3-5 հոգի՝ կախված նոր բլոկի կառուցման տեմպերից. • կատարելագործել կոմիտեի մասնագիտական կազմի որակավորման գործընթացը, պատրաստել և վերապատրաստել կոմիտեի մասնագետներին՝ համաձայն ԱԷՄԳ-ի և ԵՄ-ի ուղեցույցների պահանջների: Ըստ անհրաժեշտության կատարել կոմիտեի կառուցվածքային փոփոխություններ. • կատարելագործել ատոմային էներգիայի օգտագործման բնագավառի օրենսդրությունը («Խաղաղ նպատակներով ատոմային էներգիայի անվտանգ օգտագործման մասին ՀՀ օրենքը, «Լիցենզավորման մասին ՀՀ օրենքը և այլ համապատասխան օրենքներ, ինչպես նաև անվտանգության նորմեր, կանոններ, պահանջներ, կարգեր, ուղեցույցներ և այլն), համաձայն ԱԷՄԳ-ի, ԵՄ-ի ստանդարտների և չափանիշների պահանջների և զարգացած երկրների փորձի ու մտեցումների. • ուժեղացնել անվտանգության վերլուծության, գնահատման կարողությունները և կատարելագործել տեսչական ստուգումների պրակտիկան. • կատարելագործել կոմիտեի կառավարման որակը՝ համաձայն միջազգային ստանդարտների պահանջների. • կատարելագործել կոմիտեի Տեխնիկական աջակցության կազմակերպության՝ «Միջուկային և ռադիացիոն անվտանգության գիտատեխնիկական կենտրոն» ՓԲԸ-ի գործունեությունը: <p>Ծրագրի իրականացումը հնարավորություն կտա Հայաստանի Հանրապետությունում ատոմային էներգիայի բնագավառի անվտանգության կարգավորումն իրականացնել ԱԷՄԳ-ի և ԵՄ-ի անվտանգության ժամանակակից ստանդարտների և չափանիշների պահանջներին համապատասխան:</p>

ՀՀ կառավարության անունը քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչություն	
82.	<p>Ուղևորափոխադրումների սպասարկման որակի բարձրացման, ընթացակարգերի պարզեցման և նորագույն տեխնոլոգիաների կիրառման նպատակով «Զվարթնոց» միջազգային օդանավակայանի նոր ուղևորային համալիրի շահագործումը</p> <p>1. Ուղևորափոխադրումների սպասարկման որակի բարձրացման, ընթացակարգերի պարզեցման և նորագույն տեխնոլոգիաների կիրառման նպատակով «Զվարթնոց» միջազգային օդանավակայանի նոր ուղևորային համալիրի շահագործումը նպատակ ունի բարելավելու օդանավակայանի ամբողջ ենթակառուցվածքը, մեծացնելու օդանավակայանի թողունակությունը ըստ ուղևորահոսքի աճի, և բարելավելու անվտանգության ու ծառայությունների մատուցման չափանիշները: Որպես առաջնահերթ խնդիր է անվտանգության առկա չափանիշները միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելը: Նոր ուղևորային համալիրի շահագործումը միտված է նաև օդանավակայանային ընթացակարգերի պարզեցմանն ու նոր տեխնոլոգիաների:</p> <p>Քաղաքացիական ավիացիայի համար գերակա խնդիր է նորագույն տեխնոլոգիաներով արդիականացված, ուղևորափոխադրումների սպասարկման որակի պատշաճ ապահովման և ընթացակարգերի պարզեցման նպատակով «Զվարթնոց» միջազգային օդանավակայանի նոր ուղևորային համալիրի շահագործումը:</p> <p>1.1. Ներկայիս համալիրը շահագործման է հանձնվել որպես ներքին օդանավակայան և ներկայիս ուղևորահոսքի պարագայում ուղևորների սպասարկման պատշաճ մակարդակի ապահովման, ինչպես նաև միգրացիոն, մաքսային և այլ ընթացակարգային գործառնություններ իրականացնելու ժամանակ շենքային պայմանները չեն բավարարում և սահմանափակում են օդանավակայանի թողունակությունը:</p> <p>1.2. Ուղևորների սպասարկման և ավիացիոն անվտանգության մակարդակի բարձրացման նպատակով նոր ուղևորային համալիրում կներդրվեն և կկիրառվեն ուղևորների հաշվառմանն ու զննմանը, ինչպես նաև ընթացակարգերի պարզեցմանը միտված միջազգային չափանիշներին համապատասխանող ժամանակակից տեխնոլոգիաներ և սարքավորումներ, կբարելավվի ուղևորների սպասարկման շենքային պայմանները, կմեծացնի օդանավակայանի թողունակությունը:</p> <p>2. Կարգավորման առարկա է հանդիսանում ուղևորների սպասարկման և ավիացիոն անվտանգության մակարդակի բարձրացումը և համապատասխանեցումը միջազգային չափանիշներին:</p> <p>3. Նորագույն տեխնոլոգիաներով արդիականացված, ուղևորափոխադրումների սպասարկման որակի պատշաճ ապահովման և ընթացակարգերի պարզեցման, ինչպես նաև ուղևորահոսքերի համապատասխան թողունակության ապահովման նպատակով կշահագործվի «Զվարթնոց» միջազգային օդանավակայանի նոր ուղևորային համալիրը:</p>
83.	<p style="text-align: center;">Օդային հաղորդակցությունների մասին միջկառավարական համաձայնագրերի ցանկի ընդլայնում</p> <p>Նպատակն է իրավական հիմքի ապահովումը Հայաստան-Քուվեյթ և Հայաստան-Մերքիա կանոնավոր օդային հաղորդակցությունների ձևավորման և շահագործման համար: Անհրաժեշտությունը բխում է Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի` 2009 թվականի նոյեմբերի 3-4-ը Քուվեյթի Պետություն կատարած պաշտոնական այցի շրջանակներում ձեռք բերված պայմանավորվածությունից (Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2009 թվականի դեկտեմբերի 3-ի N 02/12.3/8903-09 հանձնարարական) և Մերքիայի Հանրապետության Նախագահի` 2009 թվականի հուլիսի 27-28-ը Հայաստանի Հանրապետություն կատարած պաշտոնական այցի շրջանակներում ձեռք բերված պայմանավորվածությունից (Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2009 թվականի հոկտեմբերի 15-ի N 02/12.9/6842-09 հանձնարարական):</p> <p>Ներկայումս նշված պետությունների հետ օդային հաղորդակցությունների մասին միջկառավարական համաձայնագրերի բացակայության</p>

	<p>պատճառով հնարավոր չէ կանոնավոր հիմունքով թոփախների շահագործումը կողմերի ավիաընկերությունների կողմից: 2010 թվականի հունիսի 29-ին Մոնտեգո Բեյ քաղաքում փոխհամաձայնեցվել և նախաստորագրվել է Քուվեյթի Պետության հետ օդային հաղորդակցությունների մասին համաձայնագիրը, որը ներկայումս «Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով ներպետական ընթացակարգերի ավարտման փուլում է: Սերբիայի հետ համապատասխան համաձայնագրի նախագիծը, 2009 թվականի նոյեմբերի 26-ին N 1364-Ա որոշմամբ արժանանալով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հավանությանը, անցել է սահմանված կարգով ներպետական ընթացակարգերը և փոխանցվել սերբական կողմին: 2010 թվականի նոյեմբերի 17-ին սերբական կողմն առաջարկում է նախագծի շուրջ անցկացնել երկկողմանի բանակցություններ կողմերի ավիացիոն իշխանությունների միջև: Հաջորդ քայլերը նպատակաուղղված կլինեն համաձայնագրերի ստորագրման ապահովմանը: Կարգավորման առարկան է օդային հաղորդակցությունների մասին երկկողմանի միջկառավարական համաձայնագրերի կնքումը: Նշված համաձայնագրերի կիրառման դեպքում ակնկալվող արդյունքներն են լինելու՝ - կողմերի նշանակված ավիափոխադրողների համար իրավական հիմքի ապահովում կանոնավոր հիմունքով Հայաստանի և Քուվեյթի, Հայաստանի և Սերբիայի միջև թոփախների իրականացման համար, - երկու պետությունների միջև առևտրատնտեսական և մշակութային կապերի ընդլայնում, - օգտագործելով Հայաստանի Հանրապետության յուրահատուկ աշխարհագրական դիրքը՝ ուղևորների համար չվերթների հարմար համակցումների ստեղծում, զբոսաշրջության խթանում, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային օդանավակայանների առավել արդյունավետ շահագործում՝ ի հաշիվ նաև տարանցիկ ուղևորահոսքի աճի:</p>
<p>84.</p>	<p align="center">Հայաստանի Հանրապետությունում փոքր ավիացիայի ներդրմանն առնչվող միջոցառումների իրականացում</p> <p>Հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009 թվականի հունվարի 8-ի նիստի N 1 արձանագրության որոշմամբ հավանություն ստացած՝ Փոքր ավիացիայի զարգացման հայեցակարգը, ինչպես նաև ելնելով աշխարհագրական դիրքից, տրանսպորտային համակարգի զարգացման և այլ անհրաժեշտ աշխատանքների (բժշկական, արագ արձագանքման, որոնողափրկարարական, գյուղատնտեսական, սիրողական, մարզական) կազմակերպման, ինչպես նաև տնտեսության զարգացման պահանջների բավարարման համար անհրաժեշտություն է առաջացել ձեռնարկել միջոցառումներ՝ ուղղված Հայաստանի Հանրապետությունում փոքր ավիացիայի ներդրմանը: Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվում են միայն միջազգային թոփախներ: Գլխավոր վարչության խնդիրն է ապահովել ներքին օդային տրանսպորտի զարգացման գործընթաց: Ներքին օդային տրանսպորտի զարգացման նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել հետևյալ հիմնական միջոցառումները՝ - ՀՀ քաղաքացիական ավիացիայի ոլորտում ձեռնարկատիրությանը զբաղվող անձանց հետ վարել բանակցություններ և նրանց ուշադրությունը հրավիրել ներդրումներ կատարելու և ակտիվորեն մասնակցելու փոքր ավիացիայի զարգացմանը Հայաստանի Հանրապետությունում, - զանգվածային լրատվության միջոցներով նյութերի լուսաբանումը և տարածումը փոքր ավիացիայի զարգացման համար ձեռնարկվող միջոցառումների և առկա խնդիրների մասին: Հայաստանի Հանրապետությունում ներքին օդային տրանսպորտի զարգացում: Հայաստանի Հանրապետությունում փոքր ավիացիայի ներդրումն ունի ռազմավարական նշանակություն և հնարավորություն կտա արդյունավետ և ժամանակի մեծ խնայողությամբ կազմակերպել անհրաժեշտ բազմաբնույթ օդային փոխադրումներ (ուղևորային, բեռնային, զբոսաշրջային,</p>

	<p>գործնական, անձնական), գյուղատնտեսական, վթարափրկարարական, օդային պարեկի և դիտարկումների, հետազոտական, քարտեզագրման և այլ աշխատանքներ:</p>
<p>ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտե</p>	
<p>85.</p>	<p style="text-align: center;">«Հարկային հսկողության մեխանիզմների արդիականացումե գերակա խնդրի վերաբերյալ</p> <p>1. Անհրաժեշտությունը (նպատակը)</p> <p>Հարկային վարչարարության բարելավման թիրախային ուղղություն է համարվում հարկային հսկողությունը: Հարկային հսկողության արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ ՀՀ կառավարության մտեցումն այն է, որ անցում կատարվի ավելի պակաս թվով ստուգումների անցկացման քաղաքականության` միաժամանակ ապահովելով հարկերը հասանելի չափով հավաքագրելու խնդրի իրագործումը:</p> <p>Գործնականում հարկային մարմնի կողմից հարկային պարտավորություններից ավելի վճարված գումարների հետ վերադարձի և հաշվանցման գործընթացի ընթացակարգի բարդություններով պայմանավորված` ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի համար առաջնային է նաև ռիսկերի կառավարման հիման վրա ԱԱՀ-ի գերավճարների հայտերի ուսումնասիրության համակարգի ներդրումը:</p> <p>Միաժամանակ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ 2010 թ. հաստատվել է երրորդ անձանց կողմից հարկային մարմին ներկայացվող տեղեկությունների օրենսդրական հիմքը, ներկայումս խիստ կարևոր են երրորդ անձանցից տեղեկությունների ստացման և հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայում ինտեգրման գործընթացների կատարելագործման և կիրառման ընթացակարգերի մշակման հարցերը:</p> <p>1.1. Կարգավորման հարաբերությունների ներկա վիճակը և առկա խնդիրները</p> <p>Ներկայումս հարկային մարմնի կողմից իրականացվող հսկողական աշխատանքները, որոնք ըստ էության ուղղված են հարկային օրենսդրության խախտման դեպքերի բացահայտմանը, բավարար կերպով հիմնված չեն հարկային օրենսդրության խախտման, հարկ վճարողների կողմից հարկերի վճարումից խուսափման, ռիսկերի բացահայտման ընդհանրացման և կանխարգելման մեխանիզմների վրա: Հատկապես դա վերաբերում է հարկային մարմնի կողմից ստուգումների իրականացման և ստուգման ընթացքում սուբյեկտների ընտրության մտեցումներին: Նշված հարցերի լուծմանն ուղղված ռիսկերի վրա հիմնված ստուգման ենթակա հարկ վճարողների ընտրության համակարգի ներդրման համար ապահովված են անհրաժեշտ հիմքերը, սակայն համակարգը դեռևս ամբողջապես չի գործում:</p> <p>Հավաքագրվող հարկային եկամուտներում շարունակում են զգալի կշիռ ունենալ հարկային գերավճարները (հատկապես ԱԱՀ-ի գծով): Գերավճարների վերադարձի գործող համակարգն իր բարդությամբ ամբողջությամբ և ժամանակին չի բավարարում իր առջև դրված խնդիրների ապահովումը:</p> <p>Ներկայումս երրորդ անձանցից տեղեկությունների ստացման գործընթացն ամբողջական չէ, չի գործում նաև այդ տեղեկությունների կիրառման հստակ ընթացակարգ:</p> <p>1.2. Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումները</p> <p>Նշված խնդիրների լուծման նպատակով նախատեսվում է`</p> <ul style="list-style-type: none"> • ներդնել ռիսկային չափանիշների հիման վրա ստուգման ենթակա հարկ վճարողների ընտրության համակարգ, • ներդնել ռիսկերի կառավարման հիման վրա ԱԱՀ-ի գերավճարների հայտերի ուսումնասիրության համակարգ, • կատարելագործել երրորդ անձանցից տեղեկությունների ստացման և հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայում ինտեգրման գործընթացները, մշակել վերջինիս կիրառման ընթացակարգերում, • ներդնել ՀՀ-ում պիտակավորման ենթակա ապրանքների պիտակավորման համակարգ:

	<p>2. Կարգավորման առարկան</p> <p>Ռիսկային չափանիշների հիման վրա ստուգման ենթակա հարկ վճարողների ընտրության համակարգի ներդրում: Ռիսկերի կառավարման հիման վրա ԱԱՀ-ի գերավճարների հայտերի ուսումնասիրության համակարգի ներդրում: Երրորդ անձանցից տեղեկությունների ստացման և կիրառման ընթացակարգ:</p> <p>3. Ակնկալվող արդյունքը</p> <p>Հարկային վարչարարության բարեփոխումների շրջանակում նախատեսվում է արդիականացնել հարկային հսկողության մեխանիզմները, որի արդյունքում՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • կներդրվի ռիսկային չափանիշների հիման վրա ստուգման ենթակա հարկ վճարողների ընտրության համակարգ, որի արդյունքում տնտեսավարող սուբյեկտների համար կապահովվի հարկային հսկողության թափանցիկությունը և կբարձրացնի հարկերը կամավոր վճարելու վարքագիծը, • կգործարկվի ռիսկերի կառավարման հիման վրա ԱԱՀ-ի գերավճարների հայտերի ուսումնասիրության համակարգը, ինչը կբացառի սուբյեկտիվ մոտեցումը հայտերի ուսումնասիրության ժամանակ, • առավել արդյունավետ կօգտագործվեն երրորդ անձանցից ստացվող տեղեկությունները, կիրականացվեն տեղեկությունների ինտեգրումը հարկային մարմնի տեղեկատվական բազային, • կվճակվեն ստուգումների իրականացման ուղեցույցներ՝ Էներգետիկայի, կապի և հանքարդյունաբերության ոլորտների համար, որոշ ապրանքներ կհամարվեն դրոշմապիտակներով պարտադիր դրոշմավորման ենթակա ապրանքներ:
<p>86.</p>	<p style="text-align: center;">«Հարկ վճարողների սպասարկման ծառայությունների որակի բարձրացումը գերակա խնդրի վերաբերյալ</p> <p>1. Անհրաժեշտությունը (նպատակը)</p> <p>Հարկ վճարողների սպասարկման ծառայությունների ընդլայնման շրջանակներում հատկապես կարևորվում է էլեկտրոնային եղանակով հաշվետվություններ ներկայացնելու համակարգի բարելավմամբ հարկային մարմնի կողմից մատուցվող էլեկտրոնային ծառայությունների ավելացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացումը՝ նպաստելով հարկային մարմնի և հարկ վճարողի միջև անմիջական շփման հնարավորինս կրճատմանն ու ժամանակի համահունչ որակյալ ծառայությունների մատուցմանը:</p> <p>Խնդրի կարգավորման մաս կազմող հաջորդ կարևոր բաղադրիչը հարկ վճարողների հեռախոսագանգերի սպասարկման կենտրոնի և նոր սպասարկման կենտրոնի գործարկումն է՝ դրանցում մատուցվող ծառայությունների շրջանակի ընդլայնմամբ և որակի բարձրացմամբ, սպասարկման միասնական ստանդարտների ներդրմամբ, հարկ վճարողներին օժանդակող տեղեկատվության հրապարակմամբ:</p> <p>1.1. Կարգավորման հարաբերությունների ներկա վիճակը և առկա խնդիրները</p> <p>Ներկայումս հարկ վճարողներին մատուցվող ծառայությունների ընդլայնման և դրանց որակի բարելավման գործընթացի ամբողջովին ավարտված չլինելով պայմանավորված՝ հարկ վճարողների սպասարկման մակարդակը դեռևս ցածր է: Հարկ վճարողների սպասարկման մակարդակի բարձրացման, հարկ վճարողների ինքնագնահատման համակարգի ներդրման նպատակով աշխատանքներ են իրականացվել հարկ վճարողների սպասարկման կենտրոնների գործարկման ուղղությամբ: Առաջիկա տարում նախատեսվում է ստեղծել նոր սպասարկման կենտրոն՝ ապահովելով հարկ վճարողներին որակյալ ծառայությունների մատուցման առավել լայն շրջանակ: Միաժամանակ՝ հարկային օրենսդրության շրջանակներում հարկ վճարողներին հետաքրքրող հարցերի կարգավորման առնչությամբ որակյալ ծառայությունների մատուցման նպատակով</p>

	<p>Ֆինանսական միջոցների առկայության պայմաններում ընթացիկ տարում նախատեսվում է միջոցառումներ ձեռնարկել հարկ վճարողների հեռախոսագանգերի սպասարկման կենտրոնի գործարկման ուղղությամբ:</p> <p>1.2. Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումները</p> <p>Նշված խնդիրների կարգավորման նպատակով անհրաժեշտ է աշխատանքներ իրականացնել էլեկտրոնային կառավարման համակարգի կատարելագործման ուղղությամբ, ինչը հնարավորություն կընձեռնի`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- բարելավել հաշվետվությունները հարկային մարմին էլեկտրոնային եղանակով ներկայացնելու ամբողջ շղթան` շտկելով հաշվետվություններն էլեկտրոնային ներկայացնելու առկա խնդիրները, - ընդլայնել հարկ վճարողներին մատուցվող էլեկտրոնային ծառայությունների շրջանակը, մասնավորապես, ներդնելով հարկ վճարողներին հիշեցում-ծանուցումների ուղարկման ավտոմատ համակարգ` միաժամանակ ապահովելով տեղեկատվության փոխանակման և իրազեկման աշխատանքների շարունակական իրագործումը, - ավտոմատացնել 3-րդ անձանցից ստացվող տեղեկությունները, ինչպես նաև հարկային մարմիններում իրականացվող բոլոր հիմնական գործընթացները: <p>Շարկ վճարողների որակյալ և արագ սպասարկումն ապահովելու նպատակով հանրապետության խոշոր ռեզիդնալ կենտրոններում առաջարկվում է ստեղծել առնվազն 1 սպասարկման կենտրոն` դրանցում մատուցվող ծառայությունների շրջանակի շարունակական բարելավմամբ:</p> <p><b>2. Կարգավորման առարկան</b></p> <p>Նշված խնդրի կարգավորման շրջանակներում նախատեսվում է`</p> <ul style="list-style-type: none"> • ավելացնել հարկային մարմնի կողմից մատուցվող էլեկտրոնային ծառայությունները` էլեկտրոնային եղանակով հաշվետվություններ ներկայացնելու համակարգի շրջանակի ընդլայնմամբ,</li> <li>• գործարկել հարկ վճարողների նոր սպասարկման կենտրոն` վերջինիս կողմից մատուցվող ծառայությունների շրջանակի ընդլայնմամբ, սպասարկման միասնական ստանդարտների ներդրմամբ, հարկ վճարողներին օժանդակող տեղեկատվության հրապարակմամբ, • աշխատանքներ իրականացնել հարկ վճարողների հեռախոսագանգերի սպասարկման կենտրոնի գործարկման ուղղությամբ, • կատարելագործել հաշվետվական համակարգը, այդ թվում` հիշեցում-ծանուցումների ուղարկման ավտոմատ համակարգի ձևավորման, համակարգի ամբողջական կիրառման միջոցով:</li> </ul> <p><b>3. Ակնկալվող արդյունքը</b></p> <p>Նախատեսվում է կատարելագործել էլեկտրոնային կառավարման, ինչպես նաև հաշվետվական համակարգերը` նպաստելով հարկային մարմնի կողմից մատուցվող էլեկտրոնային ծառայությունների ավելացմանը, հարկ վճարողների կողմից հաշվետվություններ ներկայացնելու առումով հարկային կարգապահության բարձրացմանը: Նշված կատարելագործված համակարգերի գործարկման արդյունքում ակնկալվում է ՊԵԿ-ի գործընթացների ավտոմատացում և ինտեգրում էլեկտրոնային կառավարման այլ համակարգերին:</p> <p>Նոր սպասարկման կենտրոնի և հեռախոսագանգերի սպասարկման կենտրոնի գործարկման արդյունքում հնարավորություն է ընձեռնվում բարձրացնել հարկ վճարողների սպասարկման մակարդակը` խթանելով հարկ վճարողների ինքնազնադատման համակարգի զարգացմանը` հնարավորինս նվազեցնելով նաև հարկ վճարողների վարչարարական ծախսերը:</p>
<p>87.</p>	<p>«ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի կառավարման արդյունավետության բարձրացում»</p>

գերակա խնդրի վերաբերյալ

1. Անհրաժեշտությունը (նպատակը)

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի հարկային մարմնի կառավարման արդյունավետ համակարգի ներդրման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է հարկային վարչարարության հիմնախնդիրների արդյունավետ իրականացմամբ՝ հարկային ծառայողների աշխատանքի արդյունավետության բարձրացման, էլեկտրոնային կառավարման համակարգի ամբողջական ներդրման ու կատարելագործման միջոցով:

1.1. Կարգավորման հարաբերությունների ներկա վիճակը և առկա խնդիրները

Հարկային մարմնում լիարժեք չի գործում էլեկտրոնային կառավարման համակարգը, որը հնարավորություն կտար ստեղծել և կառավարել հարկ վճարողների վերաբերյալ տվյալների ժամանակակից բազա՝ արդյունավետ կիրառելով նաև 3-րդ անձանցից ստացված տվյալները, ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի միասնական տեղեկատվական բազայից օգտվողներին տրամադրվում է սահմանափակ հնարավորություններ վերլուծական աշխատանքներ իրականացնելու համար, ամբողջությամբ նկարագրված չեն ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի բիզնես-պրոցեսները, ինչը հնարավորություն չի տալիս հստակ սահմանելու հարկային մարմնի կողմից իրականացման ենթակա գործընթացների ամբողջ շղթան:

Առկա չէ աշխատանքային ռեսուրսների վերաբաշխման գործուն մեթոդաբանություն, միաժամանակ համակարգման կարիք ունեն հարկային ծառայողների վերապատրաստման կարիքների ուսումնասիրության, առաջնայնությունների գնահատման հարցերը:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ում լիարժեք չի գործում կատարողականի հիման վրա աշխատանքների գնահատման համակարգը՝ հիմնված առաջնադասման և խրախուսման, մոտիվացման մեխանիզմների հստակեցման, աշխատանքային ծանրաբեռնվածության մակարդակի գնահատման մեխանիզմների վրա:

Միաժամանակ, շարունակվում են արդիական մնալ չկատարված հարկային պարտավորությունների աճի և նոր ապառքների կուտակման ռիսկերի կանխարգելման հարցերը:

1.2. Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումները

Շարադրված խնդիրների լուծման համար նախատեսվում է ներդնել էլեկտրոնային կառավարման համակարգ, ինչի արդյունքում հնարավորություն կընձեռվի ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի աշխատողներին լիարժեք օգտվել այդ համակարգից՝ արդյունավետ օգտագործելով աշխատաժամանակը, էլեկտրոնային համակարգ կմուտքագրվեն և արդյունավետորեն կկիրառվեն նաև երրորդ անձանցից ստացվող տեղեկությունները, կավտոմատացվեն նաև հարկային մարմիններում իրականացվող բոլոր հիմնական գործընթացները՝ սկսած էլեկտրոնային հաշվարկների (հաշվետվությունների) և այլ տեղեկությունների ստացումից, անձնական հաշվի քարտերի վարումից մինչև անհրաժեշտ բոլոր վերլուծությունների իրականացումը: Միաժամանակ, նախատեսվում է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված գործիքների կիրառման արդյունքում սահմանափակել չկատարված հարկային պարտավորությունների աճը, մասնավորապես, բացառել նախկինում կուտակված ապառքների բացարձակ թվի աճը, ինչպես նաև արգելադրման, բռնագանձման և այլ ինստիտուտների ակտիվացման միջոցով հնարավորինս կանխարգելել ընթացիկ նոր ապառքների բացարձակ մեծության աճը:

2. Կարգավորման առարկան

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի հարկային մարմնի կառավարման արդյունավետության բարձրացում, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կատարելագործում՝ նոր ենթահամակարգերով համալրելով «Հարկատու 3ե էլեկտրոնային համակարգը»:

	<p>3. Ակնկալվող արդյունքը</p> <p>Նախատեսվում է ներդնել էլեկտրոնային կառավարման համակարգ, որի արդյունքում կիրականացվեն հարկային համակարգի էլեկտրոնային միասնական տեղեկատվական բազայի վերակառուցում, արդիականացում, ՊԵԿ-ի գործընթացների ավտոմատացում և ինտեգրում էլեկտրոնային կառավարման այլ համակարգերին: «Հարկատու 3ե էլեկտրոնային համակարգը նոր ենթահամակարգերով համալրելու դեպքում առավել մեծ հնարավորություններ կտրամադրվեն ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի տեղեկատվական բազայից օգտվողներին վերլուծական աշխատանքներ իրականացնելու համար, կընդլայնվեն էլեկտրոնային կառավարման հնարավորությունները, կներդրվի կամերալ ուսումնասիրությունների էլեկտրոնային համակարգը՝ արդյունքում նպաստելով վերլուծական և վարչարարական աշխատանքների արդյունավետության բարձրացմանը, աշխատաժամանակի արդյունավետ ծախսմանը:</p> <p>Միաժամանակ նախատեսվում է կատարելագործել մարդկային ռեսուրսների կառավարման համակարգը, լիարժեք կգործարկվի ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի ուսումնական կենտրոնի ներդրման ծրագիրը, կապահովվի հարկային և մաքսային ծառայողների վերլուծական կարողությունների ուժեղացումը (մասնավորապես, հարկային գերավճարների և չկատարված հարկային պարտավորությունների հաշվառման և վերլուծության մեխանիզմների կատարելագործման տեսանկյունից), ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՊԵԿ-ի բիզնես-գործընթացների կատարելագործումն ու հարկ վճարողների իրազեկվածությունը:</p>
<p>88.</p>	<p>«Մաքսային ձևակերպումների ժամանակահատվածի կրճատումն գերակա խնդրի վերաբերյալ</p> <p>1. Անհրաժեշտությունը (նպատակը)</p> <p>Մաքսային ձևակերպումների ժամանակահատվածի կրճատումը հնարավորություն կտա մաքսային հայտարարագրերը ներկայացնելու էլեկտրոնային եղանակով՝ կիրառելով էլեկտրոնային ստորագրությունը: Բացի դրանից՝ հնարավորություն կստեղծվի մաքսային հայտարարագրով նախատեսված մաքսային վճարները կատարել էլեկտրոնային վճարման համակարգի միջոցով:</p> <p>1.1. Կարգավորվող հարաբերությունների ներկա վիճակը և առկա խնդիրները</p> <p>Ներկայումս գործող ընթացակարգի համաձայն բոլոր մաքսային հայտարարագրերը ներկայացվում են թղթային տարբերակով, ինչպես նաև մաքսավճարների վճարման համար տնտեսավարող սուբյեկտներն ստիպված են լինում այցելել բանկ, այնուհետև վճարման հանձնարարականով ներկայանալ մաքսային մարմին, որը զգալիորեն երկարացնում է ապրանքների մաքսային ձևակերպումների ժամանակահատվածը, այն դեպքում, երբ հնարավորություն կա ամբողջ պրոցեսն իրականացնել տնտեսավարողի գրասենյակից:</p> <p>1.2. Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումները</p> <p>Նախատեսվում է ներդնել էլեկտրոնային ստորագրության և մաքսային հայտարարագրի էլեկտրոնային վճարման, ինչպես նաև մաքսային ձևակերպումների փուլերի էլեկտրոնային եղանակով հաշվառման իրականացման ենթահամակարգ մաքսային հայտարարագրի լրացման «ԹԻ ՎԻ ԷՄ» ավտոմատացված համակարգում: Միաժամանակ աշխատանքներ կտարվեն մաքսային մարմինների կողմից մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացման և հսկողության համակարգի ներդրման ուղղությամբ՝ նախատեսելով արդիականացնել սահմանային անցման կետերը համապատասխանեցնելով եվրոպական չափանիշներին:</p> <p>2. Կարգավորման առարկան</p> <p>Մաքսային ձևակերպումների ժամանակահատվածի կրճատումը վերաբերում է ֆիզիկական անձանց և տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից տեղափոխվող ապրանքների մաքսային ձևակերպումների գործընթացին:</p>

	<p>3. Ակնկալվող արդյունքը</p> <p>Մաքսային ձևակերպումների ժամանակահատվածի կրճատումով նախատեսվում է պարզեցնել մաքսային հայտարարագրման գործընթացը և նվազեցնել մաքսային տեսուչ ԱՏԳ-ի մասնակից շփումը:</p>
<p>89.</p>	<p>«Գործարարությամբ զբաղվելը վարկանիշային դասակարգման սանդղակում Հայաստանի դիրքի բարելավում</p> <p>Տնտեսության զարգացման կարևորագույն նախապայմանը երկրում գործարարության զարգացումն է: Գործարարությանն առնչվող ընթացակարգերն իրենց պարզությամբ և թափանցիկությամբ դեռևս հեռու են բավարար լինելուց: Գործարարության զարգացման և օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման պետական քաղաքականությունն ուղղված է առավելագույնս բարենպաստ միջավայրի ստեղծմանը, տնտեսության առավել ազատականացմանը, ազատ մրցակցության խթանմանը, վարչարարական ընթացակարգերի առավելագույնս պարզեցմանը, սպառողների շահերի արդյունավետ պաշտպանությանը:</p> <p>Առկա խնդիրների լուծման նպատակով առաջարկվում է «Հայաստանի գործարար և ներդրումային միջավայրի գերազանցության կենտրոն» համազգային ծրագրի հայեցակարգի և Գործարար միջավայրի բարելավման միջոցառումների ծրագրի, ինչպես նաև տեսչական բարեփոխումների շարունակական իրականացումը:</p> <p>Աշխատանքներ կտարվեն «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման համար հիմք հանդիսացող բաղադրիչների բարելավման ուղղությամբ, մասնավորապես, հարկային և մաքսային գործընթացների պարզեցում և թափանցիկության բարձրացում և այլն:</p> <p>Գործարարությամբ զբաղվելու համար Հայաստանը տարածաշրջանային գերազանցության կենտրոն դարձնելու խնդիրը ՀՀ Նախագահի նախընտրական ծրագրի և ՀՀ կառավարության հռչակած համազգային նախագծերից մեկն է, որի հետևողական իրականացումը ՀՀ հեռանկարային զարգացման երաշխիքներից է: Արդյունքում՝ ակնկալվում է Հայաստանի Հանրապետությունը դարձնել տարածաշրջանում գործարար և ներդրումային լավագույն միջավայր ունեցող երկիր, մասնավորապես, բարելավել Հայաստանի դիրքը Համաշխարհային բանկի և Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի կողմից հրապարակվող «Գործարարությամբ զբաղվելը դասակարգման մեջ:</p>
<p>ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտե</p>	
<p>90.</p>	<p>Հանրապետության մի շարք քաղաքների և գյուղական բնակավայրերի ջրամատակարարման բարելավում, մատակարարվող խմելու ջրի որակի ապահովում, կայուն և հուսալի ջրամատակարարում, ջրի կորուստների կրճատում,</p> <p>Մևսնա լճի բնապահպանական խնդիրների լուծմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում, ինչպես նաև խմելու և ոռոգման ուղրոսներում շուրջ 500 կմ ջրագծերի և ջրանցքների վերանորոգման ու կառուցման աշխատանքների իրականացում:</p> <p>Ջրամատակարարման տնտեսության աստիճանական ավելացում՝ նախորդ տարվա նկատմամբ առնվազն 1 ժամով (իսկ կառավարման պայմանագրերով նախատեսված լինելու դեպքում՝ պայմանագրերով նախատեսված չափերով), այդ թվում՝ Աբովյան քաղաքում 4 ժամով, Նոյեմբերյանում՝ 5.5 ժամով, Չարենցավանում՝ 6 ժամով, Ագարակում՝ 9 ժամով, Գորիսում՝ 4 ժամով, Արթիկում՝ 6 ժամով, Արտաշատում՝ 4 ժամով, Վանաձորում՝ 2 ժամով, Մարալիկում՝ 15 ժամով, Ախուրյան և Ագատան համայնքներում՝ 10 ժամով, Լեռնապատ, Շահումյան, Դարպաս համայնքներում՝ շուրջօրյա ջրամատակարարման ապահովում:</p> <p>Նոր ներդրումային ծրագրերի համար դոնոր կազմակերպությունների հետ բանակցությունների վարման գերակա խնդրի</p>

	<p>Գերակա խնդրի անհրաժեշտությունը կայանում է հանրապետության մի շարք քաղաքների և գյուղական բնակավայրերի ջրամատակարարման բարելավմանը, մատակարարվող խմելու ջրի որակի ապահովմանը, կայուն և հուսալի ջրամատակարարմանը, ջրի կորուստների կրճատմանը, ջրամատակարարման տնտեսության աստիճանական ավելացմանը, Սևանա լճի բնապահպանական խնդիրների լուծմանն ուղղված միջոցառումների կազմակերպմանը, ինչպես նաև նոր վարկային ծրագրերի ներգրավմանն ուղղությամբ բանակցությունների վարմանը:</p> <p>Վերջին տարիներին Հայաստանի Հանրապետությունում նկատելի արդյունքներ են արձանագրվել խմելու ջրի հասանելիության, ջրամատակարարման շարունակականության և անվտանգ ջրամատակարարման առումով: Ավելացել է կենտրոնացված ջրամատակարարման սպասարկման ընդգրկվածությունը գյուղական բնակավայրերում:</p> <p>Միաժամանակ պետք է նշել, որ դեռևս կան խնդիրներ մի շարք բնակավայրերի անխափան, հուսալի և անվտանգ ջրամատակարարման գործում: Ջրամատակարարման և ջրահեռացման սակագներն ինքնաձախսածածկող չեն, որոնք խոչընդոտ են հանդիսանում համակարգի կառավարման բարեփոխումների հետագա խորացման ճանապարհին և գործնականում չեն նպաստում մասնավոր ներդրումների ներգրավմանը:</p> <p>Նշված խնդիրները մասամբ լուծվում են գործող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում:</p> <p>Առաջարկվող լուծումները հնարավորություն կտան ջրային համակարգերի կառավարման բարեփոխումների հետագա խորացմանը, մասնավոր ներդրումների ներգրավմանը: Նախատեսվում է բանակցություններ վարել համակարգի կառավարման գործընթացների շարունակման և ընդլայնման ուղղությամբ:</p> <p>Ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի հետագա բարեփոխումները նպատակ են հետապնդելու բարձրացնելու այդ համակարգերի շահագործման հուսալիությունը և արդյունավետությունը, կրճատելու ջրի կորուստները և բարելավելու ծառայությունների մատուցման որակը:</p> <p>Իրավական ակտի կիրառման դեպքում ակնկալվում է Հայաստանի ամբողջ տարածքում հուսալի և անվտանգ խմելու ջրի մատակարարման հասանելիության ապահովում, բնակավայրերի ջրամատակարարման ներդրումային ծրագրերի մշակում և իրականացում:</p> <p>Գործող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում կիրականացվի Գավառ, Մարտունի և Վարդենիս քաղաքների կոյուղաջրերի մաքրման կայանների նախագծումը և շինարարական աշխատանքների իրականացում, Գավառ, Մարտունի, Վարդենիս, Սևան և Ջերմուկ քաղաքների կոյուղու ցանցերի և կոլեկտորների վերականգնումը, ինչպես նաև «Արփա-Սևանե թունելների վերականգնման վարկային ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է իրականացնել գետերից Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման և բնապահպանական կայունության պահպանման նպատակով Սևանա լիճ ջուր տեղափոխվող 48 կմ երկարությամբ «Արփա-Սևանե հիդրոհամակարգային թունելի որոշ հատվածների վերականգնումը, վերանորոգումը և շինարարությունը:</p>
<p>91.</p>	<p align="center">Ջրային տնտեսության ոլորտի ընկերությունների կառավարման բարեփոխումների շարունակության գերակա խնդրի</p> <p>Գերակա խնդրի նպատակն է «Լոռի-ջրմուղկոյուղի», «Շիրակ-ջրմուղկոյուղի», «Նոր Ակունքե ՓԲԸ-ներում մասնավոր կառավարչի միջոցով բարձրացնել ընկերությունների կառավարման արդյունավետությունը:</p> <p>Կառավարչի ծառայություններ իրականացնելու համար միջազգային մրցույթով ընտրվել է Էմ Վի Վի դեկոն Ջի Էմ բի Էյջ, Էմ Վի Վի Էներջի Էյ Ջի և «Էյ-Ի-Ջի-Սերվիսե ՍՊԸ ընկերությունների կոնսորցիումը, որի հետ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեն 2009 թ. հուլիսի 14-ին ստորագրել է կառավարման պայմանագիր՝ երեք տարի ժամկետով՝ անհրաժեշտության դեպքում ևս մեկ տարով երկարաձգելու հնարավորությամբ: Պայմանագիրը մեկնարկել է 2009 թ. օգոստոսի 1-ից:</p> <p>«Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի մասով անհրաժեշտ է կազմակերպել ջրային համակարգերի օգտագործման իրավունքի փոխանցման</p>

	<p>շարունակման գործընթացը:</p> <p>Միաժամանակ անհրաժեշտ է ամրապնդել ոռոգման համակարգերի մասնակցային կառավարումը, ինչպես նաև ոռոգում-ջրատ իրականացնող կազմակերպությունների գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը:</p> <p>ՀՀ ջրային օերնսգրքի 49-րդ հոդվածով սահմանվում են ջրային համակարգի օգտագործման իրավունքի փոխանցման ձևերը: «Հայջրմուղկոյուղիե ՓԲԸ-ի կողմից սպասարկվող ջրային համակարգերի օգտագործման իրավունքի փոխանցման ձևի որոշումը և հետագա գործընթացի կազմակերպումը հնարավորություն կտան ապահովելու ջրային համակարգում մասնավոր կազմակերպման շարունակման ապահովումը:</p> <p>«Համայնքային ենթակառուցվածքների II ծրագրիե շրջանակներում գերմանական ֆինանսական համագործակցությունը ֆինանսական միջոցներ է տրամադրել ՀՀ-ում ընտրված տարածաշրջաններում ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերը վերականգնելու համար, որը ֆինանսավորվում է KfW-ի կողմից և 2 ընտրված տարածաշրջանների` Լոռու, Շիրակի ջրամատակարարման և ջրահեռացման վերականգնման աշխատանքների իրականացումը:</p> <p>Առաջարկվող լուծումները հնարավորություն կտան բաժանորդներին մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացմանը, հուսալիության ապահովմանը, ջրամատակարար ընկերությունների ֆինանսական կայունությանը:</p> <p>Միաժամանակ նշված գերակա խնդիրը նպատակաուղղված է ջրամատակարարման և ջրահեռացման ոլորտում իրականացվող բարեփոխումների շարունակմանը, ջրային համակարգերի կառավարման գործում մասնավոր հատվածի հետ համագործակցության խորացմանը և սպառողներին մատուցվող ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծառայությունների որակի ու արդյունավետության բարձրացմանը:</p> <p>Ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի հետագա բարեփոխումները նպատակ են հետապնդելու բարձրացնելու այդ համակարգերի օգտագործման հուսալիությունը և արդյունավետությունը, կրճատելու ջրի կորուստները և բարելավելու ծառայությունների որակը:</p> <p>Գերակա խնդրի լուծումը հնարավորություն կտա ապահովելու ջրային համակարգերի արտադրողականության, արդյունավետության և կայուն զարգացման համար անհրաժեշտ նախադրյալների խորացմանը:</p> <p>Ակնկալվում է`</p> <p>«Հայջրմուղկոյուղիե ՓԲԸ-ի կողմից օգտագործվող ջրային համակարգերի մասնավոր կազմակերպման շարունակման կազմակերպում, սպառողներին մատուցվող ծառայությունների ռիսկի բարձրացում, ջրային համակարգերի կառավարման արդյունավետության բարելավում:</p> <p>«Լոռի-ջրմուղկոյուղիե, «Շիրակ-ջրմուղկոյուղիե, «Նոր Ակունքե ՓԲԸ-ներում մասնավոր կառավարչի գործունեության միջոցով կառավարման արդյունավետության բարձրացում, սպառողներին մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավում:</p> <p>Ոռոգման ոլորտում ակնկալվում է ոռոգման համակարգերի մասնակցային կառավարման ամրապնդում, ինչպես նաև ոռոգում-ջրատ իրականացնող կազմակերպությունների գործունեության արդյունավետության բարձրացում:</p>
<p>92.</p>	<p align="center">Մարմարիկի ջրամբարի շահագործման հանձնման գերակա խնդրի</p> <p>Գերակա խնդրի անհրաժեշտությունը պայմանավորված է ոռոգման ծառայությունների մատուցման արդյունավետության բարձրացման ու շարունակականության ապահովմամբ:</p> <p>Մարմարիկի ջրամբարի կառուցումն ավարտական փուլում է: Նախատեսվում է ավարտին հասցնել 2010 թվականին, ապահովել Մարմարիկի ջրամբարի շահագործման հանձնումը:</p>

	<p>Առաջարկվող լուծումները հնարավորություն կտան բարձրացնելու ոռոգման ջրի մատչելիությունը, ինչպես նաև Մարմարիկի ջրամբարում կուտակելու լրացուցիչ ջրաքանակ:</p> <p>Կարգավորման առարկան է Մարմարիկի ջրամբարի միջոցով ոռոգման համակարգերի իշխման տակ գտնվող հողերը ոռոգելու համար անհրաժեշտ ջրաքանակի ապահովումը:</p> <p>Արդյունքում հնարավորություն է ստեղծվում նոր կառուցված ջրամբարում կուտակելու լրացուցիչ ջրաքանակ՝ ջրօգտագործողներին շարունակական ջրաքանակով ապահովելու նպատակով:</p>
Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողով	
93.	<p style="text-align: center;">Մրցակցային միջավայրի բարելավում</p> <p>Համապատասխան ապրանքային շուկաներում մրցակցային միջավայրի բարելավման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովն առաջարկում է իրականացնել կենտրոնացվածության բարձր աստիճան ունեցող ապրանքային շուկաներում ինստիտուցիոնալ ուսումնասիրություն և այդ շուկաներում օրենսդրության պահանջների հնարավոր խախտումների բացահայտում:</p>

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Դ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ